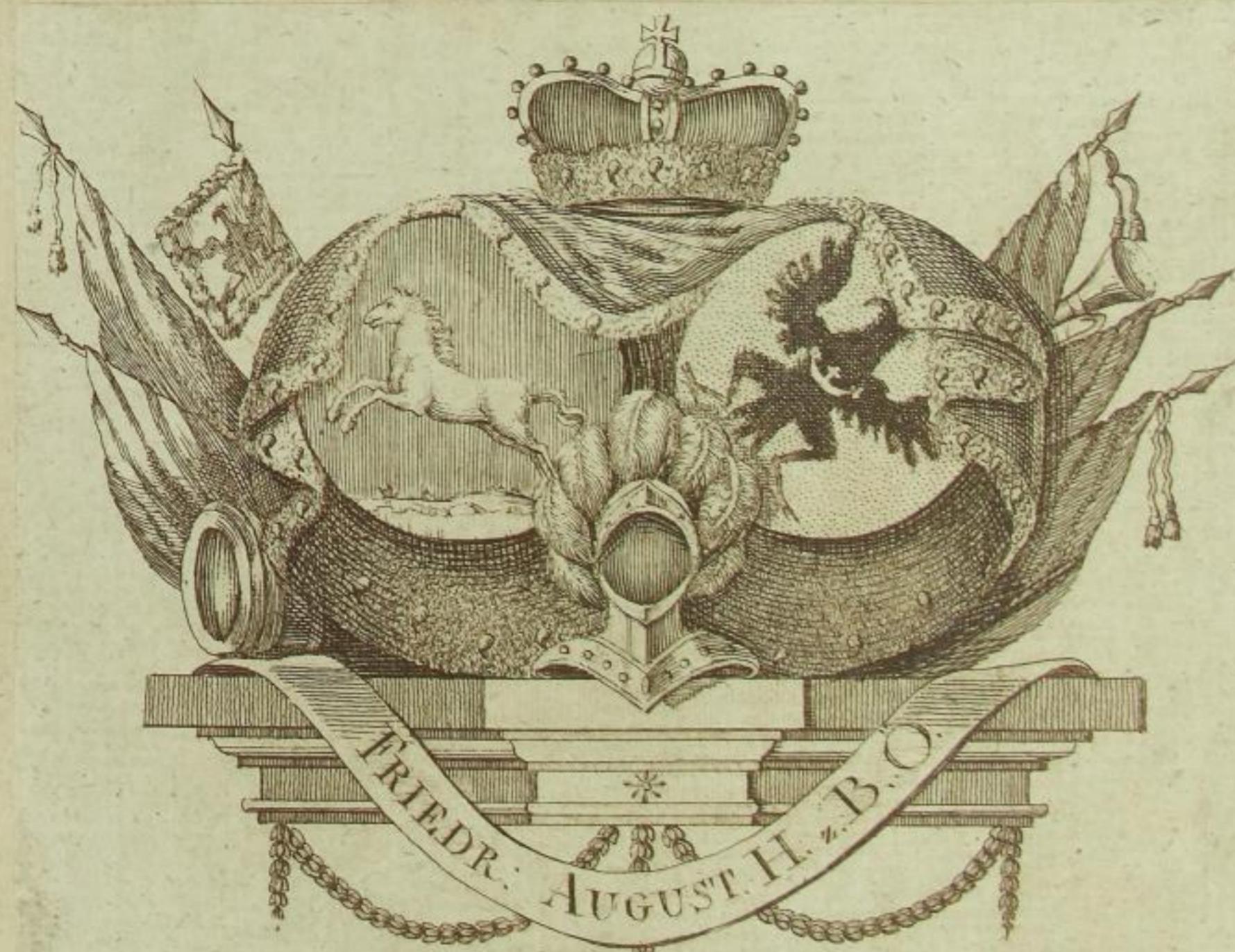

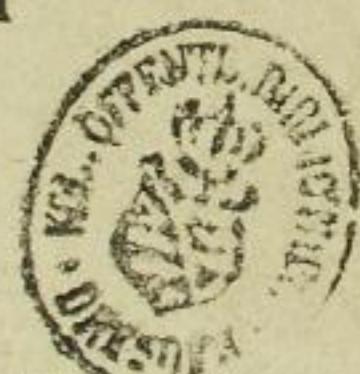
8957

Rep. XXXV. 3. no. 63

DISCURSUS MEDICO-PHI-
LOSOPHICUS

DE CASU ADO-
LESCENTIS CVIVSDAM
ARGENTORATENSIS MIRABILI:
qui Anno M. D. C. XVII. Octavo Aprilis, circa
horam primam pomeridianam, mortuus in quo-
dam paternarum ædium loco, adjacente ipsi
serpente, à domesticis inventus
fuit:

Publicè in Argentoratensis Academia à quoâa noua
XIV. Maij habitus

à

MELCHIORE SEBIZIO Juniore:
Doctore Medico, & Professore Academico
ibidem ordinario.

Horat. lib. i. Epistolar. Epist. 6.

————— Si quid novisti rectius istis,
Candidus imperti: si non, his utere mecum.

ARGENTORATI
Excudebat Antonius Bertramus, impensis Pauli Ledertz
Bibliopolæ.

— M. D. C. XVII.

12037

EGO: ALLEGORIA: EGO:
EGO: VIVI: EGO: VIVI:

Illustrissimo Celsissimoq; Principi
ac Domino:

DOMINO IO=
HANNI CHRISTI-
ANO, DVCI IN SILESIA LIGNI-
CENSI AC BREGENSI &c: DOMINO

AC PRINCIPI SVO

Clementissimo.

ILLVSTRISSIME CELSISSIME QVE PRINCEPS:
Domine clementissime:

Vm ante menses aliquot præclaræ indolis &
expectationis Adolescens, GEORGIVS
SCHONERVS, honestissimi viri, civisq;
Reipubl. nostræ optimi, D. IOSIÆ SCHO-
NERI, Filius unicus, mirabili, & inau-
dito ferè mortis genere obiisset: author &
suasor mihi Parenz meus fuit, ut de casu hoc diligentius cogi-
tarem: & quid mihi de causis illius videretur, oratiuncula,
vel discursu aliquo comprehendenderem, publicèq; nostra in Aca-
demia explicarem. Fore enim hoc & Medicinæ studiosis uti-
le: & Facultatem medicæ honorificum: & omnibus omnium di-
sciplinarum cultoribus, propter rei novitatem, jucundum,
gratum, atque acceptum.

Ego, cùm ex altera parte Parentis mandatum ac volun-
tatem considerarem: & obedientiam atque observantiam ge-

(§) 2

nitori

nitoribus debitam mihi revocarem in animum: fas quidem es-
se ducebam, monitis parere, & prompta alacrique mente jus-
sa fideliter exequi. Ex altera vero cum casus perpendarem
obscuritatem: eiusdemq; novitatem & difficultatem pondera-
rem altius: rectius me fama & existimationi mee consultu-
rum arbitrabar, si prorsus tacerem: præsertim cum perspicerem,
magna ex parte nudis solùm conjecturis mihi nitendum esse.

Re autem diu multumque deliberata, tandem Parentis
consilium vicit. Satius enim esse existimabam, aliquid dice-
re: & alijs, quibus est judicium maturius, & doctrinæ su-
pellec instructior, occasionem in rei veritatem accuratiū in-
quirendi præbere: quam venerandi Patris voluntatem ne-
gligere.

Neque quenquam vel curiositatis me accusaturum: vel
discursum meum, qualiscunque tandem futurus esset, pror-
sus damnaturum putabam. Ad Medicinam enim spectat,
quod humano corpori à morbificis accidit causis, perpendere.
Medicinæ professoribus jnccubit, pro viribus enodare ea,
que in eodem monströsè, & contra consuetum naturæ cursum
eveniunt. Que animo conceperam, et si non omnia accura-
ta & necessaria essent: verotamen similia: experientia
consentanea: authoritate magnorum virorum stabilita: prin-
cipijs denique medicis & philosophicis majori ex parte funda-
ta sciebam,

DE Auditoribus optima queque mihi pollicebar: planèg;
eiusmodi censores & estimatores me habiturum confidebam,
quales Aristotelem in fine Organis sibi optasse legimus; qui er-
rata & omissa humaniter essent condonaturi: recte autem
jnventa grato agnitiui animo.

Itaque calatum, ut dixi, in manum sumsi: & quic-
quid hic publicatum est sermonis, intra exigui temporis
spatium confeci: præteritoque mense Majopublicè in Audito-
ria

rio Collegij nostri novo habui. Properabam enim: ut, dum casus adhuc esset recens, eò majus cognoscendi desiderium in Auditorum animis excitaret.

Verùm, quid accidit? Discursu finito, & à frequenti nobilissimorum doctissimorumque hominum cœtu attente atque diligenter auditio, plurimi, non modò studiosi: sed etiam Doctores ac Professores Academiae nostræ rogârunt, ut vel typis eum excludendum traderem: vel saltem describendi copiam ipsis facerem.

Inter illos verò, qui impressionem urgebant, cùmpromis mihi numerandas venit Reverendus, Clarissimus, & Experientissimus Vir, D. Doct̄or IOHANNES LVDOVICVS HAVVENREVTERVS, Collegij apud nos Thomani Præpositus dignissimus: Physices professor acutissimus: Praeceptor & Fautor meus eternum colendus: qui eam aliquoties suadebat: meque, ut negotium maturarem, sedulò hortabatur.

Eiusdem sententia fuit etiam Orator Academiae nostræ eloquentissimus, D. MARCVS FLORVS: itidem Praeceptor & Compater meus plurimum honorandus: nec non Historiarum Professor eximus, D. M. MATTHIAS BERNEGGERVS: qui sepiùs descriptum: magis autem typis excusum exemplar desiderabat.

Horum ergò, ut & aliorum laudatissimorum virorum, quos vitande ostentationis gratiâ silentio nunc prætero, petitioni ut gratificarer: chartulas tandem meas, quanquam invitus, Typographo tradidi. Invitus dico: non quod eorum judicio & voluntati acquiescere non debuerim: sed quod declamatiuncula hac parum me alijs profuturum præviderim: ita quoque eam comparatam animadverterim: ut, si ve tractandi rationem: sive dictionis genus: sive suscep& materiæ qualitatem ob oculos mihi constituam: nihil inde honoris ac laudis sperare possim.

Et sané si augurari mihi licuisset, leves hæc pagellas lucem aspecturas, & in doctorum manus venturas: vix meherculè, ac ne vix quidem ad perorandum me adduci passus essem. Alios contexere orationes malo: quibus ea facultas est, ut invenire ingeniosè: differere subtiliter: collocare inventa aptè atque concinnè: eademque eloquì latine, copio, sè, & eleganter possint.

Tu æ verò Celsitudini, Princeps generosissime, Domine clementissime, chartaceum hocc munusculum, levidense quidem, & tanto Principe minimè dignum, humiliter offerre, ac, ut loquuntur, Illustrissimo Celsitudinis Tuæ nominis submissè inscribere sequentes ob causas volui.

Primum, quia ex Parente meo cognovi, Celsitudinem Tuam literarum studijs impensè delectari: magnamque voluptatem ex novarum, mirabiliumque rerum lectione percipere.

Deinde, quoniam Celsitudo Tua singulari clementia Academiam nostram, eiusq; Professores, ac cum primis Paren- tem meum, non tūm solum, cùm studiorum gratiâ Argentina degeret, est prosequuta: sed etiam in hunc usque diem eandem gratiam ac benevolentiam clementissimè conservat.

Tum, ut publicum aliquod mea erga Celsitudinē Tuam observantiae ac gratitudinis extaret monumentum, pro beneficentia summa, qua fratrem meum PHILIPPUM, plures jam annos complectitur: eiusq; ministerio in Aula sua benignissimè utitur.

Quarto, ut occasionem haberem, eundem Celsitudinē Tuæ ulterius debitacum animi subjectione commendandi, humiliquerogandi: ut, quemadmodum hactenus Princeps illius atque Patronus fuit munificentissimus: sic deinceps quoque eum autoritate suatueri, & gratia juvare, ac promovere clementissimè dignetur.

Tandem

Tandem, ut Defensorem haberem Discursus mei potentiæ & authoritate summa præditum, adversus Momos ac Zoilos; qui, sat scio, antiquum obtinebunt, & quæ etiam rectissimè dicta sunt, convitys proscindere minimè verebuntur.

Suscipe igitur, Princeps laudatissime, chartulas basce clementissimè: neque tām illarum tenuitatem, quām Authoris animum, Illustrissimæ Celsitudinis Tuæ observantissimum, mitissimè respice: & cum indignæ sint, quæ tanta dignitatis ac amplitudinis Principi dedicentur, dignas innata, planè que heroica tua humanitate effice: ad majora, et posteris gratiiora utilioraq; animum adde: mihiq; meisq; Musis favo-
risti auram suavissimam diffira.

D E V S O P F. M A X. Celsitudinem Tuam optimè valentem, & felicissimè regnante ad Nestoreos usq; annos conservet: suamq; gratiam ac benedictionem largiatur: ut in Celsitudine Tuæ firmissimum fulcrum Ecclesia: amplissimum presidium Schola: liberalissimum auxilium, & refugiam certissimum Republica: dulcissimum deniq; gaudium atque solatum pī boniq; omnes, sicut hactenus, ita in posterum quoque, paratum inveniant.

Perscriptum Argentine, mense Augusto, an-
no recuperatæ per C H R I S T U M Mediatorem
salutis M D C X V I I .

Illustrissimæ Celsitudinis Tuæ

Subiectissimus

Melchior Sebizijs junior:

Med. Doctor & Professor.

RECTOR ACADEMIÆ
ARGENTINENSIS, JOHANNES
BECHTOLDUS, SS. THEOLOGIÆ
DOCTORE ET PROFESSOR,

STUDIOSIS ADOLESCENTIBUS
S. P. D.

NON immeritò diabolus in Apocalypsi Johannis cap. 12. v. 9. *Serpens antiquus & draco ille magnus* appellatur. Idem enim omnino studium, exdem actiones. & effectus ijdem sunt ipsius diaboli & serpentis. In forma serpentis à diabolo decepti sunt primi nostri parentes in Paradiso: ut, proh dolor, universum genus humanum horrendæ iræ DEI, maledictioni legis, pœnis & hujus, & æternæ vitæ sit subjectum. *Serpens enim callidior cunctis animantibus terræ, quæ fecerat Dominus Deus,* dixit ad mulierem: *Etiam nè dixit DEUS,* Non comedetis ex ulla arbore paradisi? Dixit autem mulier ad serpentem; *De fructu arboris,* quæ est in medio horti, dixit DEUS, non comedetis ex ea, neq; tangetis eam, ne forte moriamini. Cui serpens respondit: *Nequaquam morte moriemini: sed novit DEUS, quod in die, qua comedetis,*

B

detis,

detis, aperienturo oculi vestri, eritisq; sicut Di^j, scien-
tes bonum & malum. Hac fraude decepta
prima omnium hominum mater Heya co-
medit, deditq; viro suo Adamo, & ipse come-
dit. Gen. 3. v. 1. & seqq. Primum hoc fuit stu-
dium & actio cōmunis diaboli & serpentis:
MENTIRI & OCCIDERE. Mentitur
enim hīc serpens antiquus diabolus dicen-
do: *Nequaquam mortem moriemini.* Nam Deus,
qui ipsa veritas est, expressè prædixerat Gen.
2. v. 16. *Quacunq; die de ligno scientia boni &*
mali comedes, morte morieris. Occidit etiam,
& ita quidem, ut D. Apostolus Paulus non u-
nius tantūm hominis, sed totius generis hu-
mani temporalem & æternam mortem pri-
mæ huic seductioni Rom. 5. v. 12. attribuere
haud vereatur. *Per unum enim hominem pec-
catum introivit in mundum, & per peccatum
mors, & ita mors in omnes homines pertransiit.*
Rectè igitur Christus servator noster inquit
Joh. 8. v. 44. *Diabolus homicida erat ab initio,*
*& in veritate non stetit; quia non est veritas in
eo: cum loquitur mendacium, ex proprio loquitur:*
quia mendax est, & pater illius. De ignitis ser-
pentibus legimus Num. 21. v. 6. quod ipsorum
morsibus in populo Israelitico, maxima ho-
minum

minum pars extincta & è medio sublata fuerit. Simile quoddam exemplum nobis occurrit in hac nostra civitate antehac ferè in auditum, in Ornatissimo optimæq; spei adolescentे, GEORGIO SCHONERO Argentoratensi, ante biennium Classis in Academia nostra tertiarie discipulo diligentissimo: qui propter incertum quoddam morbi genu, hactenus privata & domestica institutione tantum effecit: ut eorum quidem iudicio, quibus ipsius profectus in studijs cogniti atq; perspecti sunt, ad lectio[n]es publicas pro hoc tempore cum laude promoveri potuisset, si lucis hujus usura diutius ei concessa fuisset. Hic præterita die Martis, precibus suis matutinis, lectione Biblica consueta, alijsq; literarum & bonarum artium ac disciplinarum studijs absolutis, horâ primâ po[er] meridianâ per serpentem extinctus miserri-mè vitam suam finire coactus fuit. An in ipsius corpore hactenus latuerit serpens, incertiq; illius morbi causa extiterit, nunc exitum quærendo bonum hunc adolescentem occiderit: an verò aliundè tale aliquid contigerit: optimè noverunt ij, quibus circumstan- tiæ magis cognitæ atq; perspectæ sunt, A ser-

pente extinctum summo cum dolore inve-
nerunt parentes, filiū pro hoc tempore cha-
rissimum & Unicum. De salute ipsius æter-
na non est, quod dubitemus. Nam sine du-
bio tantis in cruciatibus oculis fidei aspexit
æneum serpentem, non à Moysē in deserto
erectum, sed in ara crucis exaltatum, Domi-
num ac Servatorem nostrū IESUM CHRI-
STUM: qui ipse nobis hanc consolationem
contra serpentes & ipsum Satanam suppedita-
t̄ Joh. 3. v. 14. *Sicut Moyses exaltavit serpen-*
tem in deserto: ita exaltari oportet filium homi-
nis: ut omnis, qui credit in eum, non pereat, sed
habeat vitam æternam. Natus hic est pius,
modestus, ac probus adolescens parentibus
etiam pīsatq; honestis: patre, viro præstan-
tissimo, Domino JOSIA SCHONERO,
Granarij in urbe nostra præfecto fidelissimo:
matre, pientissima matrona, MARIA
SCHEYDIN, Anno millesimo quingen-
tesimo nonagesimo nono, die 10. Septem-
bris, horā pomeridianā prima. Ab his in pie-
tate et timore Domini statim in primis annis
ætatis ita fuit educatus: ut Salvatorem suum
ex catechesi agnoscere, eiusq; beneficia vera
fide sibi applicare didicerit: ut serpens hic
malignus

malignus vitam quidem ei temporalem eri-
puerit: ex manu autem Domini in vita æter-
na nunquam eripere possit. Nemo enim, in-
quit Christus, eripiet oves meas ex manu mea:
Pater meus, qui dedit mihi, major est omnibus:
Et nemo potest rapere de manu patris mei. Oves
meæ vocem meam audiunt, Et ego cognosco eas,
Et sequuntur me, Et ego vitam æternam do eis,
Et non peribunt in æternum. Joh. 10. v. 29. Stu-
dia hujus adolescentis quod attinet: per o-
mnes inferiores Classes optimum testimo-
nium obtinuit: ita ut in progressionibus or-
dinarijs priora loca semper occupaverit: in
reliqua vita actiones cunctas ita informavit,
ut parentibus, Præceptoribus, condiscipulis
charus & acceptus extiterit. Quam ob cau-
sam non dubito, singulari frequentia in fu-
nere comparituros: quod institutum est ho-
die ad horam medium secundam pomeri-
dianam. Efferetur illud ex ædibus Grana-
rij publici. Valete. P. P. Argentorati
10. Aprilis, Anno Christi millesimo
sexcentesimo decimo
septimo.

B 3

RECTOR

RECTOR ACADEMIÆ
ARGENTORATENSIS: JOHANNES
BECHTOLDUS, SS. THEOLOGIÆ
DOCTOR ET PROFESSOR,

STUDIOSIS ADOLESCENTIBUS
S. P. D.

Serpentibus homines occisos esse, non tantum Sacræ literæ testantur Num. 21. v. 6. verùm etiam ipsi Medici observarunt: serpentes aliaq; animalia venenata aliquando dormientibus per os in ventriculum irreperere, excitatisq; gravissimis doloribus, hominem interficere. Ex Erasmi Dialogo de Amicitia illud Ephorini citatur, dicentis: interdum clanculum adrepentes in os patens dormientis coniuncte se, & in stomachum se se convolvunt: tunc miser Homo afflctissimè vivit, nec est ullum mali levamen, nisi ut lacte, alijsq; gratissimis serpenti cibis alat hospitem. Remedium autem adversus tantum malum est comesum affatim allium. Nullum aliâs dubium est, quin per serpentem Homo interficeretur. Ex Hippocrate lib. 5. de Morb. Popular. refertur exemplum hac

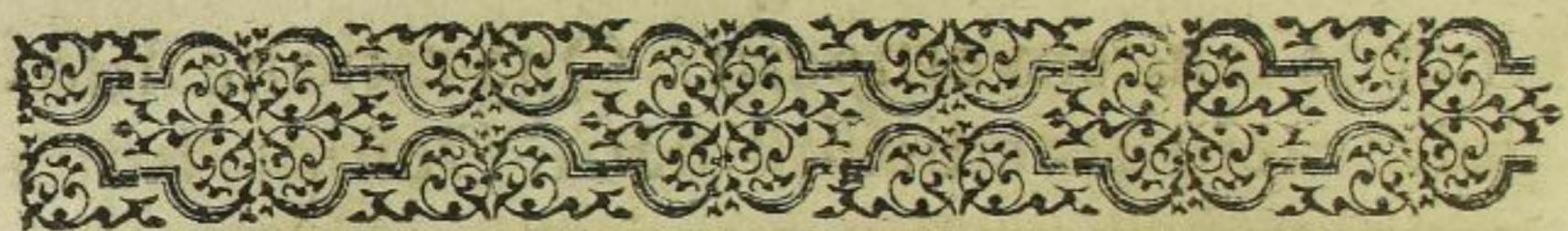
hacratione exticti adolescentis: qui multo
meraco epoto, supinus in habitaculo quo-
dam dormiebat. Huic serpens, Arges appel-
latus, in os ingressus est: & sanè cum sensisset,
& loqui non posset, dentibus stridit, & ser-
pentem devoravit, & dolore magno teneba-
tur, & manus prætensas adhibebat, velut qui
strangularetur, & iactabat seipsum: & con-
vulsus mortuus est. Plura recensere nostri
neq; instituti, neq; professionis nostræ est.
Vnum atq; alterum allegare placuit: ut occa-
sionem haberemus significandi Discursum
quendā singularem medicum, qui crastinâ
die Mercurij, DEO volente, in Auditorio Ma-
jore, de hac ipsa materia instituetur à Nobis-
issimo, Clarissimo & Experientissimo viro,
Dn. MELCHIORE SEBIZIO Juniore,
Medicinæ Doctore, & Professore in hac no-
strâ Academiâ celeberrimo: Collegâ, fauto-
re, & affine meo plurimùm honorando. Hic
enim in simili quodam exemplo adolescen-
tis illius, cuius funus superioribus diebus
publico Programmate fuit indicatum: ali-
quantò diligentius & accuratiùs tale mortis
genus considerabit: ac de duobus potissi-
mùm differet capitibus. Primò circa illud

SUB-

SUBJECTUM, quod passum, versabitur:
breviterq; & constitutionē corporis defun-
cti Adolescentis: & symptomata, quibus ses-
quiannum ferè affligebatur: & casum tristi-
ssimum, quo mortuus à domesticis quibus-
dam in quodam loco inventus fuit, exponet.
Secundò de A G E N T E, ipso nimirum
S E R P E N T E dicet: ac præter illius de-
scriptionem varias tractabit quæstiones: An
videlicet serpens extra Adolescentis defun-
cti corpus fuerit: & foris solum virulentia
sua illud læserit: an verò in ipsius corpore jam
dudum latitârit: ac tandem exitum sibi per
aliquod illius emissarium parârit? Rursus, si
in corpore suum habuit domicilium: quo-
modo in illud devenerit: irrepseritnē fortè
per nares, aures, os, aut alvum, dum sub dio
in loco aliquo serpentibus familiari dormi-
ret? Fueritne magicis maleficorum homi-
num artibus in illud immissus? an intus ex
materia aliqua, eaq; aut externa&adventitia,
aut interna & in corpore nata generatus?
Qua in corporis parte enutritus? Quomodo
sine internecione, aut gravioribus saltem
symptomatibus tanto temporis tractu hære-
re in corpore potuerit? Quam ob·causam
per

per os tandem eruperit? Quia ratione Ado-
lescentem è medio sustulerit: Deniq; , si qua
artificiosa conjectura, aut ad minimum su-
spicio aliqua de serpente subfuisse: utrum
extinctus Adolescens liberari ab eo , pristi-
næq; sanitati restitui potuisset? Hæc & simi-
lia pleniūs exponet prædictus vir Clarissimus
atq; Doctissimus: cuius præclara in facultate
Medica scientia & experientia ita nobis
omnibus cognita atq; perspecta est, ut ad au-
diendum hunc discursum nulla vel exhorta-
tione, vel invitatione opus esse videatur. Est
ipsa quoq; materia, quæ tractabitur, omni-
bus grata & accepta: ita comparata, ut ultrò
ac sponte cives Academicos magna in fre-
quentia comparituros esse confidā. Sumus ..
aliâs rerum novarum cupidissimi. Res pro-
fectò hæc nova est: vel nunquam, vel rarò an-
te hac nostrâ in Republica & Academiâ audi-
ta: digna, cuiuscausæ diligenter consideren-
tur. Conveniemus igitur crastinâ die in
acroasi novâ horâ octavâ, nostrumq; erga fa-
cultatem Medicam , totamq; Academiam
affectum benevolum declarabimus. Vale-
te P. P. Argentinæ 13. Maij Anno recuperatæ
per Christum salutis, M. D C. XVII.

C DIS-

DISCURSUS MEDICO-PHI- LOSOPHICUS.

Iuinus & incomparabilis humanae
sapientiae ac veritatis Magister
Aristoteles, Socratem in Theateto
Platonis imitatus, lib. i. majore
Metaphys. c. 2. scribit: τὸς ἀνθρώπως
ἀλλὰ τὸ θωμάζειν καὶ νῦν, καὶ τὸ πεῖτον ἀρέξασθαι φιλοσοφῶν:
Homines propter ADMIRATIONEM & nunc,
& primò philosophari cœpisse: Illustres ac Gene-
rosi Domini Comites atq; Barones, Domini cle-
mentes: Magnifici, Spectabiles, Reuerendi, Con-
sultissimi, Experientissimi, Clarissimi viri: Pra-
ceptores, Fautores, & Collegæ omni honore ac
observantiâ colendi: Vosq; ceteri, qui adestis,
Auditores, nobilitate generis, pietate, virtute,
eruditione, multarumq; rerum usu & experi-
entia præstantissimi.

Cùm enim primum τὰ περιεγεῖ τῶν διόρων.
h.e. res minus difficiles; nobis scilicet obuias, vi-
cinas, nostræq; naturæ familiares, quales ex eius-
dem Aristotelis sententia lib. i. de partib. animal. c. 5.
sunt illæ, qua generantur atque intereunt, & in
hat:

hac sublunari mundi regione consistunt, essent
admirati: admiratione ducti, causas earum
inuestigārunt: ijsq; inuentis, ulterius progressi
sunt: e& de illis quoq; curam cogitationemq; su-
sceperunt, qua in aetherea mundi plaga conspici-
untur: itidem admiratione motus corporum
cælestium constantis atq; continui: magnitudinis
eximia: figura exquisitè rotundæ: luminis perpe-
tuò splendentis: situs e& ordinis concinni: deniq;
influentia varia ac multiplicis impulsi, e& in
sublime quasi tracti. Neg id sanè immerito.
*Ἐν μὲν γὰρ τῷ θαυμάζειν τὸ πτιθυμένιον μαθεῖν εἰσι, καὶ τὸ θαυματόν
πτιθυμῆτον, inquit idem philosophorum princeps*
lib. i. Rhet. c. ii. admirationi cupiditas descendit
inest: e& admirabile quod est, inquirendi deside-
rium parit.

Quod si parua licet componere magnis, verè
affirmare possum, quemadmodum **ADMIRATI-**
O effectuum naturalium priscis hominibus
philosophandi causa fuit: sic eandem e& mihi
occasionem præbuisse: ut de novo, e& ante hunc
diem nostra in Republica inaudito ferè mortis
genere, quo nuper honestissimus, summæq; spei
adolescens, **GEORGIVS SCHONERVS,**
integerrimi viri, D. **JOSIÆ SCHONERI,**
publici granaryj Praefecti fideliissimi, Filius est ex-

C 2 tinctus

tinctus, serio cogitarem: deq; causis illius vehe-
menter sollicitus essem.

Sic namq; statuebam, honestum esse, ut casus
insperatus, horrendus, imò prorsus monstrosus,
cujus rumore non solum universa personasset
Argentinensium Politia, & tota quasi attonita
esset facta: verum etiam vicinæ regiones percul-
sa, altius perpenderetur: præsertim cum audi-
rem, variapassim spargi judicia: nullumq; exta-
re, quantumvis somnolentum alias naturalium
rerum spectatorem, qui non desiderio flagraret
ardentissima intelligendi ea, quæ circa casum
huncce, stuporis & admirationis plenissimum,
contigissent.

Arbitrabar esse jucundum: ut in causas dili-
gentius inquireretur eorum, quæ prodigiosè, ac
contra consuetum naturæ cursum humano in
corpore fiunt: & inquisitæ tūm Medicinæ, tūm
aliarum Facultatum studiosis communicaren-
tur: quò aliorum sententias explorare esset inte-
grum: ipsaq; tandem veritas eluceceret.

Deniq; utile ac necessarium esse dicebam, o-
mnes ingenij nervos intendere, vt affectus opti-
mi Adolescentis, quantum quidem artificiosis
assequi conjecturis liceret, pleniùs cognosceretur:
quò cognita illius natura atq; causa, aliorum ho-
minum

minum saluti & incolumenti simili in casu consuli posset.

Ceterum, licet negotium istud valde sit intricatum, & multis difficultatum involucris implicitum: adeo ut maluissem audire alios, ingenio, doctrinâ, & medicarum philosophicarumq; rerum peritiâ me longè superiores: quam ipsemet aliquid in tanto, tamq; præclaro doctissimorum virorum confessu proferre: tamen, ne ijs refragari velle viderer, quorum ego neq; autoritatem ignorare: neq; mandata aspernari: neq; voluntatem negligere debo: malui dicendo crassitatem lingue, imbecillitatem judicij, & sterilitatem ingenij mei prodere; quam tacendo impietatis aut ingratitudinis crimen committere.

Toto autem discursu de DUOBUS disseram CAPITIBUS. Primum circa SUBJECTUM, quod passum, versabor: breviterq; & constitutionem corporis defuncti Adolescentis: & symptomata, quibus sesquiannum ferè affligebatur: & casum tristissimum, quo vita privatus à domesticis repertus fuit, exponam.

Deinde de AGENTE, ipso nimirum serpente dicam: ac præter illius descriptionem varias tractabo quæstiones: An videlicet serpens extra Adolescentis nostri corpus fuerit, & foris

C 3 accedens

accedens virulentia suà illud laſerit: an verò in
ipsius corpore jamdudum latitārit: ac tandem
exitum sibi per aliquod illius emissariū parārit?
Rursus, si in corpore suum habuit domicilium,
quomodo in illud deuenerit: irrepseritnè forte per
nares, aures, os, aut alvum, dum miser sub dio,
in loco aliquo serpentibus patro ac vernaculo
dormitaret? Fueritnē magicis maleficorum ar-
tibus in illud immissus? An intus ex materia
aliqua, eaq; aut externa & adventitia: aut in-
terna, & in corpore nata, generatus? Qua in
corporis parte enutritus? Quomodo sine inter-
necione, aut gravioribus saltem symptomatibus
tantotem poris tractu hærere in corpore potuerit?
Quam ob causam per ostendam eruperit? Qua
ratione Adolescentem è medio sustulerit? De-
niq;, si qua artificiosa conjectura, aut ad mini-
mum suspicio aliqua de serpente subfuisse, utrum
extinctus Adolescentis liberari ab eo, pristinaq; sa-
nitati restitui potuisset?

De quibus rebus, obscuris sanè, arduis, & per-
quām difficultibus, vt differenti mihi clementes
benignasq; præbere aures dignemini, qua par est
arimi submissione & observantia vehementer
rogo: simul etiam obnixè peto, ut sic ubi fortè hal-
lucinatus fuero, quemadmodū hallucinari facile
contingit,

contingit, cum magna ex parte conjecturis solū m
nitendum, mihi ignoscatis, succurratis, viam
monstretis regiam: certòq; persuasum habeatis,
non me ex illorum hominum genere esse, quos
Aristoteles θέσιν φυλάπεντας appellat: sed ex albo
eorum, qui rectius informati, ὅσιον περιμῶτον ἀλη-
θεαν: καὶ εἰώτι σωτηρίος γε τῆς ἀληθείας καὶ τὰ οἰκεῖα ἀναγρέσοις:
ut idem philosophus in moralidoctrinaloquitur:
quibus nimirum antiquior semper est veritas:
quiq; pro conseruatione veritatis etiam proprias
evertere sententias minimè erubescunt.

I. I. Eth.
Nic. c. 4.

Statum ergo & conditionem corporis de-
functi Adolescentis quod attinet: relatum mihi
fuit à parentibus, domesticis, & alijs, qui fami-
iliariter eo usi sunt, natum quidem ipsum hanc in
lucem fuisse corpore perfecto, omnibusq; suis mem-
bris constante: sed in pueritia valetudine usum
deteriore: & varias, easq; haud leves aegritudi-
nes perpessum. Pubertatis annos cum attigis-
set, valuisse aliquantò rectius: viresq; recol-
legisse.

Annum verò atatis cum esset ingressus deci-
mum septimum, cœpisse iterum de quibusdam
corporis sui calamitatibus querelas movere.
Vires enim quodammodo languescebant: vigor
ingenij decrescebat: naturalis faciei color peribat:
jejunium

jejunium molestumerat ac difficile : oris halitus
fætebat summe, stomacho cum primis jejuno: &
olebat fætorem peregrinum, hominibusq; alias
minime consuetum: aer inclusus ferri diu non
poterat, præsertim hominum multitudine pre-
sente: petebatur sapius apertus & venitilatus:
quo inspirato, natura statim reficiebatur: tantus
timor, tanta anxietas quandoq; aderat, ut pa-
rentes mente captum iri veriti fuerint: flatuum
dominabatur copia, qui non raro sursum deor-
sumq; erumpebant, non sine maximo adstantiū
fastidio: mæstitia & melancholia citra manife-
stā causam cor obsidebat: superveniebant quan-
doq; leipothymia: & procul dubio palpitatio,
aut tremor cordis affligebat: de quo tamen sym-
ptomaten nihil certi parentes affirmare poterant:
apprehendebat Adolescens nonnunquam imum
ventrem, cruribus contractis, & corpore incur-
uato, magnaq; cum commotione totius naturæ
exhorrescebat: certis insuper temporibus affectū
quendam patiebatur: qui num syncope, an epile-
psia fuerit, parentes quidem ignorare se dice-
bant. Ex convulsionibus tamen, quanquam
obscurus & particularibus, rationisq; priuatione,
epilepticos fuisse insultus facile colligebam: idq;
Auicenna autboritatel.3. Can.fen.16.tract.5.c.2
confirmata

confirmabam: ubi vermes atque serpentes Epilepsianinferre apertè docetur.

Hac ipsius infirmitate moti honestissimi Parentes à publicis eum scholis avocârunt: intraq; domesticos parietes literarum informari studijs curârunt: præsertim cùm intellexissent, sapiùs ei aërem mutandū esse: aliquando etiam, lectioni cùm interesset, in epilepticum paroxysmum incidisse. Priuatim cùm institueretur, & arte Reuerendi, Clarissimi, Experientissimiq; Viri, Dn. Doct: IOHANNIS LVDOVICI HAVVENREUTERI, Medici felicissimi, & Philosophi acutissimi, tractaretur fideli- ter atq; diligenter: nihil tamen leuaminis inde sentiret: VIII. Aprilis, finito prandio, cum domestico præceptore animi causâ expatiatus est: sed domum reuersus, urgente forsan naturæ ne- cessitate, locum adiit secretum: foresq; pessulo oc- clusit. Quid fit? Famula eiusdem loci cupida accurrit: sed ostium videns clausum: & Adole- scentem tamen grauiter intus anhelantem au- diens, eum acclamat, rogetq;, fores ut aperiatur. Nullo autem accepto responso, ocyùs ad Heram se confert, & factum narrat. Hera nihil suspi- cans boni, nulla interposita mora, accelerat, fi- liumq;, ut foras pandat, hortatur. Verùm, ne-

D mine

minere respondente, multòq; minus pessulum remittente, fores vi effringere tentat: quibus effractis, filium, pròb dolor, & filium unicum, medullitusq; dilectum, exanimatum videt: quem primò tamen intuitu exanimatum minimè putabat.

Nec filium modò cernit: sed & serpentem (dictum horrendum) filio adjunctum. Erat autem verus & naturalis serpens: cuius rei ipse met oculatus esse testis possum. Animal enim viuum, ampulla vitrea inclusum, quarta ab internecione die oculis meis vidi, diligenterq; consideravi.

Langitudine ulnam Argentinensem, & quartam illius partem aquabat. Caput habebat parvum, resimum, atq; depresso: oculos nigricantes: linguam, quam Aristoteles in serpentibus describit, tenuem, longam, atram, vibrantem, in extremitate bifidam, & velutiquibus-dam capillamentis discretam: cervicem angustam: truncum corporis pollice crassiorem: caudam paulatim attenuatam: in fine tamen aliquas portione diminutam: quod qua ratione acciderit, minimè constat: pellem circa dorsum & latera ex squamulis contextā: obscurè viridem: circa ventrem verò suberuleam, nigrisq; maculis variegatam. Ex genere, uti mea quidem fert opinio, terrestrium serpentum erat: verèq; ven-

1.2 hist:
an. c. vlt.

natus:

natus: id quod sequentibus planum facere rationibus licet. Primum quidem ex symptomatibus prægressis, quæ malignitatem quandam præ se ferebant. Deinde ex ventre Adolescentis, qui post obitum haud mediocriter intumescebat. Tertiò ex colore quarundam partium corrupto ac depravato: quo veneno potionata corpora infici plerung^s solent. Quartò autem ipsa, & inspectione oculari. Quamprimum enim à quodam excubiarum præfecto ampulla fuisset exemptus, suam virulentiam in nostra præsentia per caudæ extremitatem deponebat.

Hic jam quæstio oritur, Auditores præstantissimi, cum serpens iste extra sepulti Adolescentis corpus inventus fuerit: utrum in loco illo secreto jam præextiterit, ingressumq^s venenositate sua infecerit: an in ipsius corpore jam dudu^m habuit arit: & tandem exitum sibi per aliquod ejus emissarium fuerit molitus? Quia quidem quæstione nil jam opus esset, si adstantibus domesticis, in loco aperto Adolescens interiisset: aut, quod optasse unice, post mortem dissectus à Medicis fuisset. Sensu enim rem fecisset planam: nosq^s apud alios reddidisset. Verum, cum fuerit solus: & quidem in loco clauso: neq^s corpus apertum: conjecturis niti cogimur.

D 2

Dico

Dico autem liberè quod sentio, & ex ipso corpore egressum fuisse serpentem dico. Nam si ante Adolescentis introitum serpens jam in illo loco fuisset: sanè, aut virulentam bestiam vidisset: cum locus fuerit angustus, & solis radijs illustratus: aut non. Si vidisset: non ingressus fuisset: aut ingressus illicò fugā sibi consuluisse: cù quod nemo sane mentis in praesens sese vita periculum precipitare soleat: aut domesticos saltem accersisset, bestiamq; ne locum inficeret, prodidisset: & ut occideretur, procul dubio curasset. Sic namque communi naturæ lege animati sumus omnes, ut quæ vita nobis minantur exitiū, omnibus modis ac rationibus profligare satagamus. Si non vidisset, sed incanus ab animali fuisset morsus: haud tamen e vestigiò expirasset. Non enim eiusmodi serpentum ictus atq; morsus adeò venenati esse videntur, ut subito & derepentè hominem è medio tollant. Pestifera aëris semiaria integris viribus ad principium vita statim penetrant: neq; tamen, licet potentissima sint, & summè perniciosa, extemplo interimunt. Cur ergò serpens iste, cuius venenum erat longè crassius atq; obtusius, & in externam solum corporis particulam eructatum, tam citò Adolescentem necasset? Itaq; constat, è corpore Adolescentis illum

illum prodijisse, Quod quidem præter rationem
modo allatam etiam alia verum esse probant.
Ac primùm quidem symptomata suprà com-
memorata, quorum serpens causa fuit. Deinde
halitus oris, qui, ut Parentes & domestici refere-
bant, serpentem olebat. Tertiò argumento est
haud levi, quòd assumpto ciborectiùs: ventricu-
lo autem existente jejuno, deterius Adolescens
habuerit. Quartò id confirmat, quod hausto
lacte, poto vino, & assumptis ferculis ex lacte pa-
ratis, à molestijs & accidentibus, quibus alias
affligebatur, aliquandiu fuerit immunis. Atqui
serpentes lactis avidissimos esse, quotidiana ex-
perientia abundè docet. Vino quoq; mirum in
modum delectari, solertissimi naturæ specula-
tores, Aristoteles & Plinius scriptum relique-
runt. Quintò probabile suppeditat argumen-
tum modicus ille cruor, qui cum excreta spuma
mixtus cernebatur. Is enim haud exiguum mi-
hi suspicionem alicujus vulnusculi, ob acumen
tamen & exilitatem dentium serpentis sensum
fugientis, vel faucibus, vel lingua, vel palato,
vel labijs, vel alijs alicui oris particulae inficti,
parit: tantumq; efficit, ut credam, serpentem per-
osexijisse. Quodsi extracorpus constitisset, non
es, non labia: sed pedes potiùs, aut tibias, utpote-

1.8.hist.
animali
c.41.10.
hist.natu
c.72.

D 3 partess

partes infernas, ac proinde serpenti viciniores,
sauciasset.

Sed quæ causa fuit, inquiet quispam, quod
serpens, dum exiret, Adolescentem vulnerârit?
Causam hanc puto, Auditores nobilissimi, quia
cum jam ados Adolescentis pervenisset, magnog
conatu egredi contendisset, vel deglutiendo, sum-
misq viribus inspirando, ne suffocaretur, retar-
datus, & aliquo modo impeditus ab Adolescent-
te fuit: vellabijs, dentibusue ab eodem compres-
sus: unde serpens irritatus, mordendo injuriam
propulsare, & quasi vindicare se attentârit.
Sextò idem planum facere spuma videtur: qua
partim projecta in terram: partim adhuc ori
Adolescentis, quamvis exigua in quantitate,
affixa conspiciebatur. Icti à serpentibus externis
spumā haud emittunt, velut avlovia demonstrat.
Quid ergo causa fuit, quod Adolescens noster
spumârit? Causam reor serpentis egressum ex ore
fuisse. Nam cum egredieretur, asperā arteriam,
quæ gula contigua, coarctabat: epiglottida de-
primebat: rimulam laryngis, per quam inspira-
mus & expiramus, constringebat: ac propterea
Adolescentem suffocabat. Suffocatis autem
spumam circa os colligi solere, & experientia
testatur quotidiana: & Hippocrates ostendit
aphor.

aphoris. 43. sect. 2. & ratio ipsa dictitat. Sunt enim spuma causa due : quemadmodum præclarè præclarissimus Hippocratis interpres Galenus in comment. hujus aphorismi monet: *Vna materialis: eaq; duplex: spirituosa scilicet & humida: altera efficiens: & itidem bipartita: calor nimirum ac motus localis: quarum causarū impetu utraq; materia in multas velut particulas confringitur, miscetur, unumq; corpus constituitur.* *Materia humida in ore, huicq; annexis tonsillis consistit: & est saliva. Spirituosa à pulmone & corde proficiuntur: estq; fuligo. Itaq; respirationis via intercepta, calor cordis inflammatur: fuligo cumulatur: cumq; liberè expelli nequeat, violenter à pulmone extruditur: salivali humor i permiscetur, eiq; quasi circumPLICatur: unde spuma.* *Quid si ad spuma hujus generationem etiam epilepticum paroxysmum aliquid momenti attulisse diceremus?* Notum siquidem lippis est atq; tonsoribus, epilepticorum ora spumare: & quidem, ut Galenus ibidem tradit, ob vehementiam motus. Indicatum quoq; antea, Adolescentem nostrum multoties epilepticis correptum fuisse convolutionibus. *Quod si ergo ob tetras malignasq; exhalationes, principium nervorum vellicantes, alijs temporebus*

ribus Epilepsia prehendi potuit: quidni conjectare liceret, etiam ultimo, cum serpens orificium ventriculi superius, quod acutissimum est sensus, & nervorum ratione magnam cum eorundem principio, Cerebro nimis, societatem habet, transiret, sursumque ad os tenderet, eadem conflictatum fuisse? Prasertim cum experiamur, etiam vermes, animalia tamen longè minora mitioraque, horrendas quandoque, & lethales convulsiones in puerulis excitare, cum superius stomachi orificium petunt: indeque sursum ad nares & os scandere nituntur.

Sed secunda sese quæstio offert: cum veritati maximè consonum sit, serpentem in corpore Adolescentis delituisse, quomodo in illud se insinuaret? irrepseritnè dormienti in os, nares, aures, aut alvum? fueritnè incantamentorum maleficij in Adolescentem coniectus: an ex aliqua vel interna, vel externa materia in eodem generatus?

Quæstio sanè ardua atque difficilis: & omnino talis, cuius decisionem ex alijs audire mallem: quam propriam explicando sententiam ludibrio me hoc in loco, quo nihil, nisi acuto inventum ingenio: acri limatum judicio: exquisita & recondita comptum eruditione: singulari denique industria

dustria elaboratum, proferri debet, exponere.
Verum, cum errores in rebus dubijs, incertis,
valdeq; abstrusis veniam mereantur : egoq;
lapsus ubi fuero, meliora edoc̄tus surgere, & in
viam redire paratissimus sim: spe certa fruor,
equissimos eoru, quæ dicturus sum, a estimatores
me habiturum.

Prima igitur videri fronte posset, serpentem
Adolescenti, dum somnum captaret, per ali-
quam nominatarum partium in corpus subiisse.
Impossibile enim non esse, ut dormientibus ani-
malia quadam irrepant, historiae fide dignissi-
ma testantur.

Divinus Hippocrates lib. 5. epidem. non
procul à fine, exemplum habet memorabile.
Adolescenti cuidam, inquit, vino meraciori in-
gurgitato. supinè in habitaculo quodam dormi-
enti, serpens, Arges vocatus, in os ingressus est.

Volaterranus, referente Mizaldo memo-
rabil. centur. 8. aphor. 76. scribit, rusticum
suotempore perfæniseia aperto ore in agris dor-
mientem anguem intra corpus per hiantes fau-
ces admisisse.

Idem Hieronymus Tragus, botanicus cele-
berrimus, de pueri sub arbore quadam in cam-

porecubante notat lib. histor. Stirp. 2. cap. 114.

*Idem Marcus Gattinaria, practicus excellen-
tissimus, de quibusdam alijs, qui aestate alto op-
pressi somno, campestribus in locis patente ore
quieverunt, narrat.*

*Idem Conradus Gesnerus, Germania nostræ
Plinius, in Nomenclatura icon. aquat. calcu-
lo suo confirmat.*

*Idem Olaus Magnus, historicus fide dignissi-
mus, lib. 13. c. 9. asseverat. Compertum est, in-
quit, septentrionalibus in regionibus multorum
indelebili historia, serpentes longitudine palma-
res, ac bipalmates, rubeos, cœruleosq; faucibus
se imbecillum infantum humi dormientium
immittere.*

*Idem deniq; Philologus ille & Polyhistor
maximus, Erasmus Roterodamus, in dialogo de
Amicitia perhibet: dicens, interdum serpentes
clanculum adrepentes in os patens dormientis
sese coniçere: atq; in stomachum se conuoluere.
Hinc Virgilius de tempore, quo serpentes in
pratis & campis oberrant:*

Ne mihi tum molles sub dio carpere somnos,
Neu dorso nemoris libeat iacuisse per herbas,
Cum positis novus exuvijs nitidusq; juventa
Volvitur, aut catulos tectis, aut ova relinquens.

*Neq; verò de serpentibus solum hoc memoria
prodiderunt*

prodiderunt authores: verum etiam de anima
libus alijs.

Omnibus Ferrarius lib. 2. c. 9. de puerorum
medicina ait, scorpium Anno 1570. in
agro Veronensi infanti dormienti in cunis per os
ingressum fuisse: suoq; aculeo ipsum laesisse.
Experrectum autem post multos labores, dolores,
et eulatus, scorpium evomuisse, diemq; suum
cum acerbissimo parentū luctu miserrimè
obijisse.

Idem ibidem memorat, duas lacertas in os
sese pueri cuiusdam astivo tempore in prato
dormientis intrusisse: eiq; epilepticarum postea
convulsionum, quibus per vices corripiebatur,
extitisse causas. Finito tamen quodam paroxysmo
Verona, vomitu rejectas esse: et quidem in
presentia Alexandri Landi, Medici Veronensis
nobilissimi, cum magna omnium, qui aderant,
admiratione.

Marcellus Donatus, serenissimi Mantuae
et Montisferrati Ducis Consiliarius, lib. 2. c. 12.
histor. mirabilis recenset, muscam maiorem
filio Oeconomi Maximiliani Imperatoris in os
patulū ingressam, ad ventriculi usq; cavitatem
pervolasse: vehementerq; illum hora spatio tor-
sus:

sisse: tandemq; sequenti die (res mira) per urinarios ductus cum lotio exiisse.

Petrus Aponensis, Conciliator dictus, ex sententia Theodori Prisciani different. 101. monet, non modo serpentes: sed & limaces, & ranas interdum in hominis intrare stomachum: ibi q; fueri, & incrementum capere.

Verum, licet de recitat arum historiarum veritate, ob authorum, ex quibus de prompta sunt, fidem atq; authoritatem minimè dubitem: vix tamen mihi persuadere possum, serpentem in nostri Adolescentis corpus, dum dormiret, irrepisse. Irrepere enim sine sensu, aut symptomate aliquo non potuit: nisi dicere placeat, Adolescentem tum temporis profundissimo veterno sepultum fuisse: quod domestici tamen haud concedent: cum soporo capitis affectu, qualis veteranus à Medicis statuitur, antea minimè laborarit. Adolescenti quidem dormienti, cuius mentionem Hippocrates facit, serpens in os intravit: sed ingressum illic sensit: tametsi altissimo somno, ob ebrietatem, fuerit detentus. Dolore enim magno, inquit Hippocrates, cruciabatur: dentibus stridebat: loqui non poterat: manus prætensas, velut qui strangularetur, adhibebat: hinc inde vehementer

hementer se ipsum jactabat: tandemq; convul-
sus vitam cum morte commutabat. Et id
quidem non alioyos. Sunt enim viae, per quas ser-
pentes, aliaq; animalia in corpus se ingerunt,
partim valde angusta: partim flexuosa: partim
etiam exquisito tactus sensu præditæ. Pernares
si ingredi conentur, primum quidem ascendere:
deinde per palati foramina iterum descendere
coguntur. Quis verò credat, fieri hoc sine sensu
dormientis posse: cum nares adeò sensili sint mem-
brana succinctæ, ut ne quidē pluma titillationem
sine molestia ferre queant: anima verò dormien-
tium, authore Galeno lib. 2. de motu muscul.
c. 4. minimè quiescat: neque somnus perfecta sit
animalium functionum cessatio: sed solum vigo-
ris quadam earum intermissio: adeò ut dormi-
entes non planè sensu careant: sed difficulter tan-
tum sentiant: id quod Galenus inde probat: quia
vocantes subaudiunt: tangentes sentiunt: εἰ lu-
mine in cubicula illorum importato exurgunt?
Per os verò quis putet avadītōs vel grandiorem,
vel minorem sese serpentem in ventriculum in-
trudere posse: cum os, lingua, œsophagus, εἰ ven-
triculus communis, eaq; nervosa, ac propterea ac-
curatissimè sentiente tunica suffulciantur: cum

E 3 orificium

orificium ventriculi superius, per quod serpens
reptando se immittere in illius cavitatem necesse
habet, ita sentiat subtiliter, ut faucibus solum
digo, penne fricatis, irritetur, et ventriculus
ad vomitum promoueatur? Quis per anum ci-
tra molestiam animal introire sibi persuadeat:
cum beneficio musculi sphincteris ita perpetuò
constrictus ille sit, ut ne specilli quidem mucro-
nem sine sensu vel stertentis hominis infigere
liceat? Quis deniq; serpentem sine doloris per-
ceptione per aures in ventriculum subire assue-
ret: cum σ neruus $\alpha\kappa\tau\pi\mu\circ\circ$, σ membrana, qua
concha, sive pelvis obtenditur, ac tympanum are-
centioribus vocatur Anatomicis, corpora exqui-
sitissimi sensus, se offerant: cum pertuso tympa-
no surditatem consequi necesse sit: cum deniq;
nulla manifesta via, prater unicum, cumq; val-
de exiguum atq; angustum canaliculum, qui car-
tilagine incrustatus, à concha auris oblique deor-
sum procedens in palati finem, propè gargareonis
radicem, desinit, reperiatur: per quem ingressa
animalia ad fauces: ab his ad œsophagum: ab hoc
ad ventriculum transire valeant.

Sed ulterius progrediamur: & num fortè
dolis ac fraudibus sortilegorum serpens iste, modò
invisibilis,

inuisibili, ac inexplicabili, in corpus Adolescentis
sit intrusus, dispiciamus? Multi namqz persuasum
habent, posse à veneficis, diuina voluntate
permittente, res monstrosas, peregrinas, pror-
susqz ab humana natura alienas, in humanum
corpus fascino immitti: idqz varijs exemplis ex
grauiſſimorum authorum monumentis petitis
probare conantur.

Nicolaus Manardus, Hispalensis Medicus
eximus, libro de simplic. medicam. ex novo
orbe delatis cap. de Verben. refert: famulum
primarij cuiusdam ciuis magnum tenuum &
ſpadiceorum capillorum glomum in praesentia
ſua vomitue ejeciffe. Similem historiam Carolus
Clusius, botanographus laudatissimus, in An-
notat. ad eundem Manardi locum, de Jure-
consulto quodam Antuerpiano habet. Hunc
enim certis annis temporibus materiam in multos
velutimuliebrium capillorum glomos congestam
excernere confueuisse memorat.

Petrus Forestus, medicarum obſeruationum
conſignator diligentissimus, lib. 15. obſeruat. 29.
ſcribit, filium laterarij cuiusdam fabri, hausto
Empirici pharmaco, magna vi conglomeratos
crines euomuſſe. Idem de puella quadam ibi-
dem

dem narrat: quòd scilicet singulis ferè mensibus
pilos congregatos laboriosè admodum eructarit.
Et lib. 18. Schol. ad observat. 26. dicit, vidisse
se lapillos, ossium frusta, aliaq; extranea corpora
vomitione expulsa.

Ioannes Langius, illustrissimorum quondam
Palatinorum principum Archiater dignissimus,
libro 1. Epistol. medicin. Epist. 38. tradit, in
Theuern, Iuliacensis Ducatus oppido, accidisse
frequenter, ut ægroti in templo ante D. Annae al-
tare supplices prostati, frusta atq; fragmenta vi-
trorum, urceolorum, & ossium de piscibus: imò
& loculos nummis refertos euomuerint. Et eo-
dem in loco asserit, agricolam quendam Ulricum
Neusesser / in Eichstettensis Episcopatus pago,
Rugenstall appellato, cum crudelibus dolorum
tormentis in altero hypochondriorum latere con-
ficeretur, anno 1539. subito clavum ferreum sub
illa sacrae apprehendisse: & nouacula per barbi-
ton sorem excidi curasse. Cum verò dolores non
modò non cessarent: sed indies magis magisq; ex-
asperarentur, accepto cultro guttur & gulam si-
bimet ipsi confodisse. Ventriculo tertia die aper-
to, invenisse in eo dissectores 4. cultros, partim
acutes, partim serræ instar dentatos, ex chalybe
factos:

*lignum teres: duo ferramenta aspera, spithame
longitudinem excedentia: deniq^z capillorum globi
instar inuolucrum.*

*Alexander Benedictus, Veronensis Medicus
arte & ingenio clarissimus, lib. 8. practicæ c. 25.
testatur, visas sibi mulieres duas, una die malis,
ut conjectabatur, medicamentis potionatas, &
horrendis monstrosisq^z vomitionibus exagitatas.
Alteram quidem acum crinalem hamatam,
eamq^z insignem, cum capillis muliebribus, un-
guiumq^z segmentis, conatu magno reddidisse vo-
mitione: sequentiq^z nocte è vita decessisse. Alte-
ram verò præter capillos frusta vitri, & canina
cauda tres portiones, quæ integrum penè caudam
constituebant, euomuisse.*

*Antonius Beniuuenius, Florentinus Medicus
solertissimus, lib. de abditis & mirandis mor-
borum ac sanationum causis prodigiosum
mulieris cuiusdam vomitum proponit: quæ præ-
gressis sapiùs horrendis conuulsionibus, ac ventre
instantam aucto magnitudinem, ut fætum octo
gestasse menses videri posset, longiores &
recruos clavos, aneasq^z acus, cum cera & capil-
lis conglomeratas: ingens insuper carneam jen-
taculi frustum per superiora exturbauit.*

F Ioan-

Ioannes Schenckius, Medicus eruditissimus,
lib. 7. obseruat. medicinal. obseruat. 41. ex
relatione Doctoris Laurentij Scholtzij, Crato-
nianorum consiliorum editione maximam no-
minis celebritatem consequuti, significat, egrum
quendam intolerabiles dolores circa ventriculi
regionem ad necem usq; passum esse. Corpore au-
tem post mortem inciso, omnis generis instru-
menta in ventriculi cavitate fuisse reperta. Ob-
servatione 40. eiusdem libri affirmat, uxorem
cuiusdā Cerdonis Vratislauiensis spinam pruni
sylvestris, dimidium ferè digitum longam, per os
ejecisse. Et observat. 42. historiam penè fidem
superantem ex chronicō Brunsacensi M. Hen-
rici Buttingeri recitat de quodam sartore, Al-
berto Hencke, qui duos catulos albos, lumine
caſſos, post lactis eſum eructauit.

Cornelius Gemma, Medicinae olim Louani-
ensi in Academia Professor præstantissimus, lib. I.
Cosmocrit. c. 6. conſtitetur, non parū ſe attonitū
factum, cum in muliere florentis etatis, qua nouē
annorūm ſpatio diris intenorū cruciatibus
conflictabatur, rudimenta primū crassioris
membranae: deinde frusta arboris ingentia, ple-
raq; pollicem crassa, ac paulo etiam longiora:
tūm

tum folia laurini haud absimilia: radices item,
cortices, & nucleos, tomento quidem alicui inclusos:
nullo autem putamine vestitos, per sedem
dejectos conspexisset.

Similia exempla de cultris, clavis, fibulis fer-
reis, acubus aeneis, carbonibus, testis, lapidibus,
lignis, ossibus, plumis, setis porcinis, capillis, filis,
piscium ac stirpium spinis, arena, vitro, strami-
ne, corio, panno, alijsq; rebus quamplurimis, per
os & alium egestis, apud Wierum lib. 4. de præ-
stigijs dæmonum c. 2. 5. 6. 7. 8. 13. 15. & 16. extant.
Quanquam Wierus distinguat: & quedam
reuerâ, ac naturali ratione in corpore extitisse
concedat: qualia sunt illa, quæ quandoq; in ab-
scensibus toto genere prater naturam, nempe in
meliceridibus, atheromatibus, & steatomatibus
conspiciuntur: quedam verò ex corporis educta
meditullioneget: sed dum naturales materiae per
os, aut anum excernerentur, vel subtilitate velo-
citateq; dæmonis summa aliunde allata, ijsq;
mira dexteritate admista: vel eiusdem præstigijs
pro veris supposita: cum tamen ficta tantum
sint, & apparentalia, qualia hominum sensi-
bus fascinatis atq; delusis occurrunt: cuius gene-
neris ea sunt, quorum crebraiam mentio facta.

F 2 Verùm

Verum, utut hæc se habeant, credo ego, inge-
nueq; profiteor, descriptum à nobis serpentem
in corpus Adolescentis veneficorum quidem
technis minimè intrusum esse. Impossibile enim
michi videtur, animal justæ magnitudinis, &
animal venenatum, hominumq; generi infen-
sissimum, insensibiliter, atq; innoxie in huma-
num corpus, vel præstigiatorum incantamentis
immitti posse. Impium quoq; prodigiosorum
& monstrorum quorumlibet effectuum causas
ad diabolum statim, ejusq; organa, sortilegos ni-
mirum, veneficos, præstigiaores, lamias, vola-
ticas, pharmaceutrias, noctiuagas, sagas, atq;
striges referre: quasi verò nihil novi, nihil rari,
nihil monstrosi, nihil quod admirationem ac
stuporem hominum mentibus incutiat, natura-
libus ex causis generari humano in corpore pos-
set. Et certarim sanè, pientissimos parentes
ne quidem de maleficio aliquo cogitasse. Ab
hujusmodi namq; suspicione procul dubio chri-
stiana religione prohibebantur: quæ D E I verbo
fundata docet, pios ac fideles, quorum in numero
Adolescens noster fuit, habitare in adiutorio
Altissimi: & in umbra Omnipotentis commo-
rari: pennis ejus tegi: & sub umbra alarum
ejus

Psal. 91.

ejus sperare: Dominum esse scutum & clypeum
illorum: non affigere eos malum: & flagellum
non appropinquare tabernaculo eorum: quoniam
Dominus Angelis suis mandauit deus, ut custo-
diant eos in omnibus vijs eorum.

Videamus modò, cum serpens neq; spon-
te sua in corpus Adolescentis irrepserit: neq;
prestigiatorum insidijs in illud sit immisus: &
longo tamen tempore in illo habitarit: utrum
ineofuerit generatus: et si generatus, ex quanam
materia generatus. Necesse enim est, siquidem
generatus sit, ex certa aliqua materia genera-
tum esse: cum, ut celebratissimus Physicorum
canon habet, ex nihilo nihil generari soleat.

Mallem, Auditores spectatissimi, hic rur-
sus judicium meum suspendere: propositamq;
questiōnem peritiores audire enucleantes: quām
certi aliquod determinare. Vice tamen cotis
fungar: & licet exors ipse sim secandi: aliorum
tamen mentes atq; ingenia acuam: ansamq;
præbebo, ut re diligentius ponderata, veritas
elucescat.

Suspicio autem, serpentem in corpore Ado-
lescentis genitum esse: & quidem velex materia
extra corpus nata: sed aut voluntarie & regu-

gēlinūs assumpta: qualis est vulgatissimus ille ser-
pentum pulvis, quo plurimi hodie tūm ad ca-
piendos impunè colubros & angues: tūm praca-
venda expellendaq; venena utuntur: aut im-
providè & inscienter hausta: cuius generis ser-
pentum statui genitura potest. vel ex materia
intra ipsum corpus producta: ut sunt humores
maligni: quos Galenus in μηνολέχυν c. 99. & lib.
6. de loc. affect. c. 5. διληπίσεις, venenatos ap-
pellat.

Ex pulvere autem serpentum ortum fuisse
serpentem Adolescentis, neutquam mihi per-
suadeo. Primum, quia pulverem illum nun-
quam degustavit: fortassis etiam ne quidem
vidit. Diligenter enim, & sollicitè mihi apud
parentes & domesticos inquirenti, nunquid
serpentum venationibus, uti temerarij, & au-
daculi quidam facere consueverunt, indulsisset,
sanctè affirmatum fuit, neq; serpentes tractasse
vñquam: neq; ut citra periculum capere eos
posset, ullum pharmacum ex serpentum corpore
paratum assumsisse. Imò plurimum & à ser-
pentibus, & ab araneis, & ab animalibus ve-
nenatis alijs naturā semper abhorruisse.

Sed esto: bauerit pulverem serpentinum: &
quidem

quidem non semel, sed saepius: nascine propterea
serpens in corpore ejus potuit? Minime gen-
tium. Pulvis siquidem ille secundum recen-
tiores non ex ovis serpentum conficitur: sed vel
ex carne solum, capite, cauda, pelle, visceribus,
interaneisq; omnibus rejectis: vel ex carne, cor-
de, & hepate: vel additis insuper spinà atq; lin-
guā: quemadmodum prolixius Andreas Liba-
vius tomo secundo syntagmatis arcanorum
chymicorum tract. 2. de alchymia pharma-
ceutica c. 13. ex diversis monstrat authoribus.
Atqui serpentes juxta Aristotelem ex ovis, tan-
quam ex propria & accommodata materia:
non ex carnibus, spina, aut visceribus genera-
tionis sua primordia capiunt. Certum enim
ex certo: non quodvis ex quo vis procreari solet
in rerum naturā. Quodsi ex commemoratis
serpentum particulis serpens gigni posset: quid
quaeso ovis, eorumq; varia ac multiplici elabo-
ratione in proprijs serpentum conceptaculis opus
esset? Ut enim natura in necessarijs nunquam de-
ficere: ita neq; in superfluis abundare consuevit.
Huc accedit & altera ratio, quod pulvis
serpentinus ab omnibus serpentes fugare, ea-
rumq; veneno potentissimè resistere dicatur.

Quomodo

l. 5. hist.
animali.
c. vlt.

Arist. 3^a
part ani-
mal. c. i.
& l. 4. c.
17. 12 &
13.

Quomodo ergò quod à hædæta quadam natura li-
serpentibus est inimicum, apta conveniensq; illo-
rūm esse materia poterit? Inhiberet me-
hercule quod generare deberet: aut necaret quod
gigneret: aut serpentes saltem veneno destitutos
produceret: quo nostrum tamen serpentem mi-
nime caruisse suprà probatum fuit. Et quot
quæso reperiuntur eorum, qui pulverem istum
aliquoties devorarunt: in quibus tamen nullos
serpentes genitos fuisse eventus declaravit? Quo-
ties Medici theriacam ægrotantibus prescri-
bunt, cuius primarium fere ingrediens sunt tro-
chisci ex viperarum carnibus conflati? Quo-
ties salem theriacalem, qui præter alias simplicia,
Galenolib. de theriaca ad Pisonem c.vlt. teste,
etiam quatuor integras, easq; adhuc viuas vi-
peras recipit, idem in lepra, impetigine, vitilige-
ne, Φθερίᾳ, & rheumaticis exhibuit affectibus?
I. 29. nat.
hist. c. 6. Quid Plinius? Nonnè viperam integrum cum
sale in fictili novo comburit, & pulverem con-
tra serpentum propinari venena tradit? An
non coctum illius jecur ita à serpentum pre-
servare malignitate scribit, ut illud qui come-
derit, nunquam à serpentibus feriri asseveret?
I. 30. nat.
hist. c. 5. An non cremata vipers cineres, septem diebus,
quantum

quantū ternis comprehendendi digitis potest, utiliter contra scrophulas ex liquore aliquo offerri dicit? Quid verò Aëtius? Nunquid non salem viperinum mirificè commendat: & contra arthritidem fructuosissimè dari monet? Viperas sanè humano in corpore natas comper- tum fuisset, si ex carnibus, spina, aut visceribus earum vipers generari possent. Neq; tantum vipers: verum etiam animalia alia, quorum partes singulis penè diebus tūm ad medicinalē usum adhibentur: tūm ad victum præpa- rantur: potissimum verò aquatilia & volatilia; quod eorum ovis ac genitura quotidie ferè ve- scamur.

Accedamus ad materiam secundo loco propositam: & num descriptus serpens ex ouo forté serpentis, incautē cum aqua lacustri hau- sto, procreatus sit, investigemus?

Historiae testantur, Auditores optimi, quarum multa præclara exempla Joannes Schenckius l. 3. obseruat. medic. observat. 96. ex varijs proponit authoribus, in quorundam hominum ventriculis ac intestinis busones, & ranas propterea genitas esse, quod astuantes, sitis extingueda gratia, ex lacunis & paludibus, geni-

G tura

tura earum impragnatis, imprudentius bibi-
sent. Et sunt sanè historiae rationi maximè
consentaneæ. Nam cum ova horum anima-
lium glutinis instar viscida sint, & lenta: facile
interiori rugosæ ventriculi: in primis vero intesti-
norum tunicae, ob crebros eorum gyros atq; an-
fractus, adhaerent. Et quia naturam habent
humanae naturæ prorsus inimicam: à ventri-
culo quidem minimè concoquuntur: attamen
à natu illius intestinorumq; calore actuantur:
facultate nimirūm plastica, quæ in ijs velut sopi-
ta prius iacebat, exuscitata. Verum, et si hanc
bufonum ac ranarum generationem in huma-
no corpore libenter concedamus: eo quod ova ea-
rum in paludibus & stagnis contineri manifestè
videamus: quodq; adeò parua & exigua illa ob-
seruemus: ut cùm numero sunt pauca, & à con-
tinua reliquorum ouorum serie separata, credi-
bile sit, facile oculorum aciem fugere posse eorum,
qui urgente siti, aquam ex paludibus audiissimè
bauriunt: neganda tamen in serpentibus vide-
tur. Hi enim (de terrestribus loquimur, quo-
rum in albo is quoq; fuit, quo de nobis in præsen-
tiarum sermo instituitur) non in aquis: sed vel
in cauernis subterraneis: vel in fossis: vel in ar-
boribus

boreibus excavatis: vel in fmetis: vel in rimis antiquorum murorum: vel alijs in locis habitant: ac propterea neq; oua sua in paludibus atq; stagnis excludunt. Quo ergò pacto cum aqua bibi inscienter poterunt? Adde quòd iusta sint magnitudinis: ut neminem, nisi valde etiam in clarissima luce caceutientem, latere queant: ut à nemine, nisi magna cum difficultate, integra degluti tiri valeant.

Quapropter tertia superesse materia vide tur: intus scil. in ipso corpore genita: eaq; maligna ac venenata. Quæ et si falsa prima fronte, imò fortè & ridicula videri possit: tamen, si in memoriā nobis reuocemus ea, quæ à Gal. lib. 6. de loc. affect. c.s. dicuntur: & monumenta per curramus illorum, qui de monstris atq; prodigijs: itemq; de obseruationibus rariss, nouis, & mirabilibus scripsierunt, probabilis forsan, & à veritate non longè remota iudicabitur.

Galenus quidem loco allegato venenum sponte humanis incorporibus nasci posse docet: idq; primum exemplo suffocationis veteri probat: deinde argumento ex effectorum loco petito planum facit: quoniam experientia testatur, homines interdum eiusmodi affectibus corripi, qui ex

G 2 illorum

illorum corporibus accepto originis sua impetu
similes sint ijs, qui perniciosi, lethalisq; veneni
haustum sequuntur.

Idem cōment. 6. in l. 6. Epidem. Hippocr.
t. s. repetit: ubi malignos dolores, non solum à de-
leterijs pharmacis, & bestijs venenatis: sed etiam
à virulentis succis, ex improbo victu, aut pesti-
lenti aëris constitutione in corpore genitis, pro-
ficiisci statuit.

Galenos subscriptit Fernelius, Medicus exer-
citatissimus, & Philosophus acutissimus, lib. 2.
de abdit. rer. cauf. c. 15. suumq; placitum exem-
plo hysterica strangulationis, epilepsie, febrium
malignarum, cuiusdam palpitationis cordis &
syncopes: sanguinis itē extra propria receptacula
effusi, inq; grumum conuersi, lumbricorum in
nobis putrefactorum: deniq; ciborum penitus in
corpore corruptorum confirmat. Quin imò idem
quoque ex curandi methodo ostendit: quoniam
prisci artis medicæ proceres huiusmodi affectibus
non vulgaria, & qualitatibus solum elementa-
ribus agentia medicamenta opposuerunt: sed
alexipharmacæ, quæ occultis, ac specificis operari
virtutibus consueuerunt.

Quare, si venenata in hominibus produci po-
test

test materia: quis absurdum & ridiculum dicit, si venenatum quoq; animal in eodem generari posse concludatur?

Huic sententiae etiam Aucenna patrocina tur, l. 3. Canon. fen. 1. tract. 5. c. 8. ubi inter cetera profitetur, epilepsiam à venenato aliquo vapore, velex corrupto menstruo: velex vitiato semine: velex alia aliqua virulenta illunie, intus in corpore collecta, exuscitato, originem trahere.

Eandem quoque amplexi sunt Auerroës 3. Collig. 9. Valleriola lib. 3. locor. commun. c. 17. Trincauella comm. in l. 1. Gal. de differ. febr. c. 4. Thomas Rodericus à Veiga comm. in cap. 7. l. 3. de loc. aff. Gal. alijsq; quamplurimi, silentio nunc breuitatis causa prætereundi: quorum quidam præter allatas modò rationes etiam hanc adducunt: quod quemadmodum in canibus, lupis, alijsq; nonnullis animalibus venenum, quandoq; coaceruatur, cuius ratione in rabiem, aguntur: ita à veritate haud sit alienum, si in homine etiam maligna procreari substantia dicatur: qua modo malignorum morborum: modo venenatorum animalium causa existat.

Verum, missam faciamus rationem: & videamus quæso, an unquam serpentes humano in corpore natifuerint? G 3 Con-

*Conradus certè Gesnerus lib. 2. hist. animal.
c. de diversis lacertis in fine refert, peruenisse
anno 1551. ad manus suas historiam Viennæ im-
pressam, qua significatum, anno 1549. circa D.
Margareta festum, in Vngaria, propé pagum
Zichsam, iuxta Theysam fluuium, in multorū
hominum corporibus serpentes ac lacertas, na-
turalibus similes, fuisse procreatæ: quæ sauissimis
excitatis doloribus homines enecārint: adeò ut
circiter tria millia hominum perijisse ferantur.*

*Quibusdam humi ad solem jacentibus lacer-
tas atque serpentes per os aliquatenus se exe-
ruisse: sed mox iterum in ventrem descendisse.
Nobili verò puella diris cruciatibus extincta,
cum venter aperiretur, duos serpentes prodijisse.*

*Hujus historia etiam Wierus lib. 4. de præ-
stigijs dæmon. c. 16. paucis quibusdam mutatis;
nec non Ioan. Baptista Porta lib. 2. Magiæ na-
tural. c. 2. & Schenckius in præfatione suarum
observationum meminisse videntur.*

*Ambrosius Pareus, Gallorum Regis Chi-
rurgus peritissimus, lib. de Infantum variolis,
exanthematibus, vermibus, & elephantiasi
c. 3. ex Conrado Lycosthene scribit, mulierem
Cracouie, in platea, cui à S. Spiritu nomen est,
anno*

anno 1494. mense Septemb. mortuum fætum
erixam esse: cuius dorso viuus serpens inhaeserit,
cadauer arrodens atq; depascens.

Plinius notat l. 7. nat. histor. c. 3. ancillam
quandam inter Marsici belli initia serpentem
peperisse.

Idem Appianus Alexandrinus lib. i. de bell.
civil. de muliere quadam narrat, qua serpentem
Roma genuit.

Idem de alia Lycosthenes lib. de prodigijs
& ostentis recenset, qua anno 209. viperam pro
infante edidit.

Et Schenckius l. 4. observ. 230. ex Iul. Obser-
quent. historiam allegat de matrefamiliâs, qua
L. Scipione & C. Norbano Coss. in Etruria
Clusij viuum serpentem procreauit: qui iussu
tamen aruspicum in profuentem dejectus auer-
sa aquanatârit.

Aug. Justinianus Episcopus lib. 5. annal.
Januensium dicit, anno 1491. Janua Marga-
retam, Laurentij Valistari uxorem, serpentem
genuisse alas habentem, eo loco, quo manus esse
consueverunt.

Casparus Bauhinus in Appendice ad partum
Casareum Francisci Rouseti memorat, uxore
cuiusdam

cuiusdam bajuli, Annam Tromperin cognomina-
tam, puerulum unum cum duobus serpentibus
anno 1576. circa festum D. Ioan. Baptista hanc
in lucem protulisse. Praecessisse tamen in partu
fætum: mox serpentes ordine, urceo lactis plenò
supposito, subsequutos. Hunc enim supponi sibi
puerperam voluisse: quod partim propter mor-
sus: partim propter mirabilem motum, quem
toto perceperat anno, de serpentibus, aut ver-
mibus suo in corpore esset suspicata. Fuisse au-
tem serpentes maculis variegatos: vnam longos:
infantis pené brachium crassos: spoliasse misellum
fætum omni propemodum nutrimento: quam ob-
causam etiam valde fuerit emaciatus: adeò ut
vix ossibus hæserit. Matrem quidem habuisse
pro certo, creatos sua in matrice fuisse ex ser-
pentum spermate: quod anno partum progresso,
messis tempore, astuans ac sitibunda cum aqua,
ex scaturigine fontis cuiusdam in syluula hausta,
bibisset. Id quod tamen à ratione alienissimum
nobis videtur. Dictum namqz suprà fuit, ser-
pentum ova neutiquam in aquis reperiri: (Ari-
stoteles enim & Plinius docent, serpentes ova sua
in terrenis incubare locis) grandiora quoqz esse,
quam ut inscijs bibentibus integra, sine aliqua
difficultate

I. 5. hist.
animal.
c. vlt. l. 10

c. vlt. l. 10

hist. na-
tur. c. 62.

difficultate & molestia, deglutiri queant. Membrana quippe inter se coherent: & Aristotele authore, foris ad monilis, hoc est, ornamentum muliebris, quod collum ambit, similitudinem contexta. Adde quod in ventriculo potius, aut intestinis, quam in utero fuissent a natura, illiusque ministro, calore nativo, formati. Quae enim in potu continentur corpora solida, iustaque magnitudine praedita, morari in ventriculo & intestinis: non ad matricis migrare cavitatem solent.

Quid dicam de animalibus alijs partim per gulam & os: partim per aluum: partim per meatus urinarios eductis: quae licet, non, ut serpentes, venenata fuerint omnia: argumento tamen sunt certissimo, humores monstrose non nunquam corrumpi: ex ipsisque variis generis animalia a natura in μηροκόσμῳ generari: quemadmodū eadem ex putri materia in μηροκόσμῳ multiformia proferre animantia in more positum habet.

Vidit Forestus scarabeos a puella per vomitum excretos. 1.18. obs. 19

Obseruauit Paræus viduam quadrageneriam, initio paroxysmi febris tertiana cum magna H

gna biliosi humoris vi tres villosos vermes, figura, colore, & magnitudine erucis similes, eu-muisse.

I. 5. Pathol.
• 7.

Conspexit Fernelius in milite quodam, qui resimis naribus erat, ex fædiore quadam illuvie diutius cohibita, duos pilosos vermes digiti instar illic genitos: qui tandem in furorem illum adegerunt: febreq; non admodum manifesta de medio sustulerunt die circiter vigesimo.

I. 2. de oc-
cult. nat.
m. c. 40.

Notavit Lemnius vermiculos caudatos, bestiolasq; insolita forma vomitu ejectas.

Idem Lemnius in cuiusdam mulieris corpore animalcula soricibus & muribus similia deprebendit.

E 3. epist.

Nouit Gesnerus vetulam pleuritide correptam, qua scarabei genus nigrum, pure undiq; obductum, longis tūm pedibus, tūm cruribus, ijsq; flexilibus atq; articulatis præditum, per aluum dejecit.

Scriptum reliquit Dodonans, puellam nouem annorum vermes multipedes, ad erucarum accedentes naturam, aliquantò tamen breuiores, post pharmaci lumbricos pellentis usum, viuos per aluum excreuisse.

In annot.
ad c. 58.
Benivenij
de abdit.
morb. cau.
& sanat.

Memoria prodidit Wierus, in urinis eorum,
qui

qui Venerea sunt lue infecti, sapius minuta
quædam animalcula, formicis, aut quæ estate in
aqua volutari cœlesti conspicuntur, affinia in-
natæ.

Literarum monumentis consignauit Corne-
lius Gemma, ab alio puella Louaniensis, 15. annos
nata, multa sursum deorsumq; planè monstrofa
prodijse. Inter alia autem, cum facibus extur-
batum animal viuum, sesquipedem longum,
pollice crassius, anguilla simile, nisi quod caudæ
admodum esset pilosa.

Retulit Beniuuenius, virum quadragenarium,
repetito secunda vice vomitorio, magnam copi-
am putridæ atq; corruptæ materiei, & unâ quoq;
vermem, 4. digitos longum, capite rubro, rotun-
doq; crassioris pisi magnitudine, lanugine prima
toto corpore obsoito, cauda in crescentis Luna mo-
dum bifurcata, 4. pedibus, duobus anterioribus,
totidemq; posterioribus ingredientem, per os
eructasse.

Eduxit Thomas Moresinus in Anglia apud
Norfolcios ex fæmina cuiusdam stomacho belu-
am multipedem, nigram, agilem, caudatam, mi-
noris lacertæ longitudinem equantem, & fla-
uescientibus maculis coloratam.

H 2

Tradidit

1.4. de præ-
stig. dæm.
c. 16.

l. 1. Cosmo
crit. c. 6. &
l. 2. Cosmo
crit. c. 4.

l. de cauſi
& transſub
ſtant. me-
talloꝝ.

I.8. Sympos.
probl. 9.

Tradidit Plutarchus Ephebum, Athenis
vermem pusillum, pilosum, & plurimis pedibus
currentem multo cum semine ejecisse.

I.2 histor.
mirab.c.
26.

Significauit Marcellus Donatus, patritium
Mantuanum vermem subruberum, palmam,
longum, & binacornua flexibilia, centumq; pe-
des utring; habentem euomuisse.

I.1.d. inter.
morb.c. 50.
in scholijs.

Indicauit Jacobus Hollerius, quendam sibi
literas ad Hispanum scriptas ostendisse, quibus
consilium pro calculoso petitum, cui exturbatis
aliquot calculis & arenulis, vermiculi duo, acuto
corniculatoq; capite, ventre ac dorso testula in-
ductis, testudinis instar, supra nigri, infra puni-
cei prodierint.

I.de digno.
scđ. mor-
bis c. 17.

Exposuit Rondeletius, Argenterium cum
urina emictum dracunculum alatum vidisse.

Quid memorem varias monstrosorum
animalium formas in VTERO mulierum ex
sordidis putridisq; humoribus proseminalatas: &
alias solas: alias cum mola: alias cum fætu aptè
decenterq; fabrefacto exclusas?

Notissimum est illud animal, & in hac nostra
quoq; urbe non ita rarum, quod Platearius fra-
trem Salernitanorum: Nicolaus Florentinus &
Bernardus Gordonius fratrem Lombardorum:

Torna-

Tornamira ex vulgi sententia Harpam: Alexander Benedictus Harpyā: Sauanarola, Bonaciolus, alijq̄ Feram nuncupāt: quia olim ob multi prauiq̄ sanguinis copiā, ex crebro fructuū, olerū, aliorumq̄ mali succi ciborum esu contractam, Salerni & Lombardiae fœminis frequens fuit: quia harpæ more, cuius Aristot: 9. hist. animal. c. 1. & 18. nec non Plinius l. 10. c. 74. mentionem faciunt, & inter aves reponūt: alij verò in specie vulturis: alij lari: alij aquilæ genus constituunt, animal valde vorax est atq̄ rapax: quia deniq̄ instar ferarū & harpyarum, quas Poëtae Deas rapaces, furias, &c. ut Eustathius interpretatur, demonia alata, quæ homines afferrent, fingebant, fætui alimentum subtrahit, eumq̄ interdum prorsus è medio tollit.

Trita est historia, quam L. Lemnius de Insulari quadam muliere recenset. Hæc siquidem rudem primum indigestamq̄ molem carneam: postea monstrū rostro adunco, tereti collo, oculis vibrantibus, cauda acuminata, eximiaq̄ pedum agilitate præditum: tandem multo labore fracta fætum masculine, sed ita male mulctatum, & ab isto monstro excarnificatum enixa est: ut statim à sacro baptismatis fonte fato concesserit.

l. 1. de occul. natur. mirac. 8.

H 3 Cogni-

1.4. de præ-
stig. dæm.
c. 16.

Perspectum, quod Wierus de fæmina Coloniensi refert: quæ anno 1562. mense Mayo, postquam puellam 6. mensibus lactasset, animal fibrosum, grandioris erucæ longitudine, dorso glabro, ventre albicante, capite corneo, nigroq; oculis lapidi gagati similibus, ore huius, ceruicis initio tribus aculeis, aut verius uncis, ut ring; asperis, quibus quecunq; vellet, amplectebatur, seseq; attollebat, armato, in luscem edidit.

Cōment.
in Rhaſ. c.
de Mola:
quod est
29.

Cognitum, quod Matthæus de Gradibus de animali alato, in matrice cuiusdam mulieris progenito scribit. Hoc enim postquam exclusum esset, protinus volasse dicit.

J. de curat.
agrit. part.
c. de Mola.

Vulgare, quod Marcus Gattinaria de muliere Papiensi sibi visa proponit. Ea siquidem prægnantem se esse putans, tandem post 12. menses frustum carnis satis magnum, unà cum frustulis alijs, ijsq; benè multis, emisit. Neque carnes solum: sed & animal tincæ pisci persimile: dorso obscurè virens: ventre rubens: erinacei instar sese complicans atque contrahens: adeò duro densoq; corio tectum, ut cultro, gladio ne vix dissecari potuerit.

I. et d. inter.
morb. e. 61
in scholis.

Obuium, quod Iacobus Hollerius de fæmina Parisiensi narrat: quæ cum 9. mensium spatio uterum

uterum gestasset, omnibus, que in legitimo partu euenire solent, mirifice respondentibus, tandem nihil aliud, praeter animalia quadam à ranis haud aliena, cum multis purgamentis sanguineis atq; corruptis ex se dedit.

Manifestū, quod Iohannes Schenckius de Sartoris cuiusdam Coloniensis uxore in medium ad fert: que magnam astacorum copiam est enixa.

Quid miram vermium varietatem in medium proferam, qui in intestinorum cavitate formantur, aluntur, atq; augentur? Frequentissimi, omnibusq; visi sunt illi, quos Hippocrates ἐλμυρὰς σφοργύλας, lumbricos teretes atq; rotundos vocat.

Non obscuri, qui vermiculis in putri caseo genitus assimilantur: et ab eodem ασκαρίδες: non minantur.

Noti, quos Graci πλατῖas: Latini latos, et cucurbitinos, quod effigiem seminis cucurbitæ repräsentent, appellant.

Rari quidem, minimè tamen incogniti, quos Galenus κνειάσηται nuncupat: quoniam vittis et fascijs mulierum, quibus capillum vincunt, similes existunt. Adeò longi, ut, eodem auctore, per omnia quandoq; intestina extendātur.

Quid

I. 4. obser-
vat. 23.

Aphor. 26.
sect. 3.

Ibidem.

com. aph.
25. sect. 3.

Quid vermes alios, qui in vulneribus & ulceribus externalium partium neglectis, minusq[ue] probè detersis ac mundificatis: itemq[ue] in capite, auribus, naribus, dentibus, pulmonibus, renibus, vesica, utero, membris alijs, ex putri nascuntur illuuiie attingam? Infinita mehercule illorum exempla apud practicos tam antiquos, quam recenticos extant: qua breuitatis studio latere nunc patior. Neq[ue] verò eorum tantum exempla reperiuntur, qui certas duntaxat particulas obſident: sed etiam illorum, qui uniuersum corporis habitum occupantes lucis uſura homines miserrimè priuārunt: quemadmodum cumpromis apud M. Donatum lib. I. de hist. mirabili c. 5. videre licet.

Quid deniq[ue] pediculorum genera producam? Inconfesso est apud omnes, & varia esse: & non ſolum partes pilosas: cutim ſcil. capitis, palpebras, supercilia, mentum, axillas, atq[ue] pudenda infestare: sed etiam corpus totum: unde affectus Phægiae cognominatus, quo plurimos perijſſe idem Marcellus Donatus ibidem multis exemplis, ex grauiſſimorum authorum monumentis depromptis, planum facit.

Ex quibus omnibus luce meridiana clarius
apparet,

apparet, nugas & fabulas neutiquam esse, si ser-
pentes ex maligna venenataq; materia, in cor-
poris claustro genita, procreari dicatur: cum
avlophia monstret: & experientia, optima rerum
magistra, abunde doceat, etiam plurima alia
animalia, partim quidem virulenta: partim
verò uenenositas expertia: equè tamen mon-
strosa, in eodem ex pustridis planèq; corruptis
humoribus generari. Solet enim natura, inquit
Aristoteles l. 4. de partib. animal. c. 2. vel ex-
crementis interdum suis abuti: nihilq;, ut idem
l. 2. de generat. animal. c. 4. habet, perinde ac
prudens paterfamilias amittere, ex quo aliquid
efformare valet. Quare, si vitiosos in corpore
humores offendit, quos neq; in alimoniam illius
convertere: neq; ad meliorem statum redigere:
neq; tempestiuè expellere potest: tūc pro qualitate
materiei, & conditione loci, peregrinaquan-
doq; producere animalia consueuit: hujusq; ad
operis perfectionem ministerium natiui caloris
adhibet: qui materiam præparando, certisq; mo-
dis disponendo, efficiat, ut sopita illius dūvapis ex-
citetur: & in actum ducatur. Neq; absur-
dum videri debet, quod ex recrementis, & su-
perfluitatibus fædis animalia nasci statuamus:

I   quan-

bon R

quandoquidem Aristoteles ipse l. 3. de generat.
animal. c. II. εὐ τῷ παντὶ Σεμιότηται ψυχικὴν πάρχειν :
καὶ ὡς τρέσσων τινα πάντα ψυχῆς εἶναι πλήν : omnibus vi-
talem inesse calorem: omniaq; vita quodammodo
plena existere asseveret.

Quod si quis obijciat, tamen antea ex Ari-
stotelis dictum fuisse sententia, serpentes ex ovis,
tanquam ex propria ac convenienti materia,
provenire: quomodo ergo ex humoribus putre-
dine inquinatis orientur? Respondeo, non unam
eandemq; omnium serpentum esse materiam:
sed variam ac multiplicem. Plerosq; generari
ex ovis: quosdam verò ex substantia alia.
Id quod etiam in murium, glirium, ranarum,
bufonum, lacertarum, apum, muscarum, scar-
beorum, vesparum, crabronum, pulicium, pe-
diculorum, & quorundam aliorum animal-
culturum generatione fieri cernimus: quorum
quadam ex genitura propria: alia ex putredine
propagari quotidiana observatio docet. Imò
eandem quoq; rationem in plantarum procrea-
tione Theophrastus l. 1. de caus. plantar. c. 1.
& s. notat: & experientia ocularisq; inspectio
quotidiè cōfirmat. Videm enim stirpes quasdam
utroq; modo, & semine, & sponte provenire:
nempe ex succo aliquo terrae à vivifico solis calore
mutato, peculiariq; modo disposito. Quod

Quod autem serpentes non ex ouis solum, à similibus sui generis serpentibus exclusis: sed etiam ex materia alia reuera producantur: præter historias suprà allegatas, Plinius quoq; probat authoritas: quilib. 10. hist. nat. c. 66. à multis sese accepisse scribit, anguem ex medulla spina humana gigni. Pleraq; enim occulta & cæca originenasci. Cui sententia etiam Plutarchus in vita Cleomenis suffragatur, inquiens: ex putrefacto bovis cadavere apes: equi vespas: asini scarabeos: in humano autem corpore ex confluente sanie, qua circa medullam est, & in unum coalescente, serpentes generari. Hinc Ovidius l. 15. Metamorphos. canit:

Sunt qui cum clauso putrefacta est spina sepulchro,
Mutari credant humanas angue medullas.

Huc accedit & Caroli Stephani, Medici eminentissimi, testimonium: qui l. 7. Agricult. c. 1. tradit, serpentes in luporum senio confectorum renibus reperiri: & progressu temporis ita fieri virulentos, ut lupos tandem interimant: testaturq; se aliquando uno in rene duos observasse serpentes: quorū alter pedis: alter pollicis æquarit longitudinem.

Macrobius refert, in Ægypto ex terra & imbre mures: alijs verò in locis ranas atq; serpentes exurgere.

12

Avi-

l. 7. Satur-
nal. c. vlt,

dauere serpentes procreari? Quid superbit, inquit Ecclesiasticus cap. 10. terra & cinis? Hodie Rex est: & cras morietur: cumq; mortuus fuerit homo, & serpentes, & bestias, & vermes hereditabit. Quod dictum Clariss. Camerarius centur. i. horar. succis. c. ii. viuo elegantiq; admodum exemplo illustrat. Adolescens, ait, nobili loco natus, ea fuit corporis venustate ac pulchritudine, ut omnium sua atatis mortalium formosissimus putaretur. Is, cum in lethalem incidisset morbum, nullis exorari precibus poterat, ut effigiem suam vel depictam, vel sculptam posteritati relinquere. Tandem hoc solum sanguine junctis concedebat, ut postea quam terra esset mandatus, plusculos post dies sepulchrum aperirent: & cadauer ea depingi forma curarent, qua invenirent. Quid accidit? Sepulchro aperto, visa fuit facies à vermis semi-consumpta: repertiq; circa diaphragma, & spinam dorsi serpentes plurimi. Unde rectissime D. Bernhardus dixit: Hominem nihil esse aliud, quam sperma fœtidum: saccum sterorum: & escam vermiū. Itaq; hac quæstione reicta, ad tertiam transeamus: & quanam in corporis parte serpens genitus educatusq; sit indicemus.

Ner-

Necesse autem est, siquidē in corpore natum
defenderimus, vel in ventriculo: vel intestinis
natūm esse. Nam cum Adolescens capto cibo:
et cum primis hausto lacte, ac poto vino habu-
erit melius: cumq[ue] oris halitus eiusmodi spirarit
odorem, qualem spirare serpentum habitationes
solent: rationi consentaneum videtur, serpentem
in illis resedisse partibus, quae ingesta cibaria pri-
ma excipiunt: quaq[ue] oris halitum præ ceteris al-
terare queunt. Tales verò ventriculum et in-
testina esse, neminem, nisi anatomes prorsus
ignarum, negaturum existimo. At qui in ven-
triculo genitum non fuisse, tūm authoritate
Aristotelis: tūm ratione probare licet. Autho-
ritas Aristotelis in fine c. 3. lib. quarti Meteor.
extat: ubi apertè dicitur, τὸ ζῶον τὸν ἐγγίνεον ἐν τῇ
πέψει, ὡς τερπεῖται φασιν: ἀλλὰ τῇ διποκείσαι σηπομένη ἐν τῇ
κάτω κοιλίᾳ: animal non in ipsa concoctione gene-
rari, ut quidam ajunt: sed in excrementis, quae
in alio putrent inferiore.

Quod si ergò nullum animal in genere ἐν τῇ
πέψει, quae eodem Philosopho authore ἐν τῇ ἄνω κοι-
λίᾳ, in ventriculo perficitur, generatur: sed tan-
tum ἐν τῇ διποκείσαι σηπομένη, quae uti dictum, ἐν τῇ
κάτω κοιλίᾳ: vel, ut lib. 3. de partib. animal. c. 13.

Aristot:

Aristoteles loquitur, ἐν τῷ κατερπέρῳ ἐπέξεω, in intestino fieri cōsueuit: sequitur, neq; in specie serpentē in ventriculo locum generationis habere posse. Quae enim de genere negantur: ea quoq; de specie negari Logicorum regula dictitant.

Ratio verò talis est: quia si productus in ventriculo fuisset serpens: procul dubio prima concoctio laborasset: & gravia symptomata, v. g. nausea, vomitio, leipothymia, syncope, cardialgia, epilepsia, hisq; similia alia sine intermissione afflixissent. Habet namq; ventriculus maximum cum corde ac cerebro consensum: & ratione orificij superioris exquisito tactus sensu pollet: ipse verò serpens motu & malignitate sua innoxius esse nequivisset.

At verò primam concoctionem non magno-perè fuisse lassam, inde constat: quoniam Adolescens probè nutriebatur: & ut ipsimet significarunt parentes, intra sesquiannum, quo à serpentefuit obsessus, majus corporis sui incrementum capiebat, quam annis, qui prægressi, pluribus. Symptomata quoq; ac præsertim epilepsiam, non indesinenter & continuè ursisse, patet ex eo, quoniam superiori tempore quatuor mensibus ab epilepticis convulsionibus liber fuit: licet postea

postea singulis mensibus, & singulis ferè 14. diebus illas senserit: quemadmodum idem parentes confessi.

Libenter quidem concederim, serpentem ad ventriculum nonnunquam sese contulisse: & quidem vel pabulo in intestinis destitutum: vel dulcedine assumptorum allatum: vel à materia materiei in intestinis collecta, aut aliunde ad illa transmissa, fugatum. Hoc enim & lumbricos quandoq; facere, quotidiana praxis ostendit. Non facile tamen crediderim, serpentem ob id in ventriculo ortum esse. Nam si omnia, que in ventriculo visuntur, nata quoq; in eodem dicere vellemus: statuendum profectò foret, etiam vermes in ventriculo gigni: propterea quòd observati aliquando ab Anatomicis inibi fuerint. At vermes non in ventriculo: sed in intestinis vita capere primordia, unani mi consensu Aristoteles, Galenus, Actuarius, Paulus, & Aetius fatentur: rotundos quidem & longos in intestinis gracilibus: ascaridas potissimum in recto: latos in plerisq;, aut omnibus. Itaq; veritati consentaneum videtur, etiam descrip tum serpentem in intestinis tum formatum: tum majori ex parte nutritum fuisse.

K

Et

Et cur quoſo in ijs factus ſuſtentatusq; non
fuſſet: cum cloaca quaſi ſint, & publica totius
corporis ſentina: cum materia pro generatione,
& alimonia pro nutritione atq; accretione in
ijsdem ſeſe obtulerit copioſa, apta, atq; diſpoſita:
cum corpora ſint longa: multisq; gyris, anfra-
ctibus, & circumvolutionibus intorta: adeo ut
materia utraq; diu in illis hærere potuerit: cum
deniq; cava atq; ampla, ut ejusmodi animal
commodè inibi tūm nascendi, tūm habitandi
diuersorium habuerit?

Ad quartam quæſtionem properemus:
& cum ueneni partipē eſſe ſerpentem probaue-
rimus, quomodo tamdiu ſine internecione Ado-
lescentis, aut gravioribus ſaltem ſymptomatibus
immorari in illius corpore potuerit, declare-
mus?

Varia autem ac multiplices hujus rei cauſa
eſſe videntur, Auditores excellentiſſimi.

Prima forte ſerpentis natura fuit: qui ſecum
quidem uenenu: at debilius hebetiusq; fouebat.
Magnam ſiquidem ſerpentum ueneni ratio-
ne differentiam eſſe apud omnes liquido con-
ſtat.

Alij

Alij virulentissimi sunt: ut **BASILISCUS**,
serpentum, vel ob caput diademe redimitum:
vel ob terrorem, quem Regis instar cunctis in-
cutit serpentibus: vel ob sauitiam atq; tyran-
nidem, quam in eos exercet, veluti **Regulus**: qui,
authore Galeno ita perniciosus est: ut solùm vi-
sus, auditus, & post mortem contrectatus, ne-^{l. d. Ther}
cem inferre dicatur, ^{ad Piso} Imò adeò venenatus, ut^{c. 8.}
Solino teste, etiam terram, quam inhabitat, vi-
rulentia sua inficiat: herbas extinguat: arbores
necet: aërem corrumpat: ut nulla alitum ipsam
impunè transuoleat: ut pote pestilenti spiritu in-
quinatum.

Deinde **D R Y I N U S**, in cauernis quer-
cuum, à quibus nomen accepit, propè radices
victitans: summè fætidus, ut etiam non visus
fætore loci cognoscatur: qui demorsos graviter
olere facit: supra se transeuntium pedes excori-
at: crura in magnum tumorem attollit: ac, quod
admirabile adhuc magis est, medicantium ma-
nus cuticula priuat.

Tertio **HÆMORRHOUS**, à sanguini-
nis fluxu appellatus: eò quòd ictos sanguinem,
per aluum deicere: per urinæ ductus mingere:
à pulmonibus extussire: ex uentriculo uomere:

K 2   per

per fauces excreare: deniq^z per nares & aures:
in primis autem per cicatrices reddere cogat.
Has enim, etiam si consenserint, in percussis
rumpi, & recrudescere, Nicander, Dioscorides,
Avicenna, Aëtius, & Ælianus asseverant.
Quod si Hæmorrhœis fæmina vulnus inflixerit,
cruor tūm ex locis modò recensitis: tūm ex an-
gulis oculorum, gingivis dentum, & unguium
radicibus manat: gingiu& putrescunt, atq^z fæ-
tent: dentes deniq^z excidunt.

Quartò DIPSAS, Isidoro SITULA:
Dioscoridi PRESTER, & CAUSON,
ab effectu: alijs à caudæ nigredine MELA-
NUROS dicta: quæ dolores creat intolera-
biles: ardore accedit inextinguibiles: humi-
ditates absorbendo sitim excitat inexplicablem.

Quintò ACONTIAS, alias JACU-
LUS, & serpens jacularis, διοτίλας ἄκοντος, ἄκοντις,
à telo, sive jaculo cognominatus: quòd secundū
vias latitans, s^pepè etiam arborum ramis in-
hærens, valde se extendendo, teli, aut sagittæ
instar, in prætereuntes profliat, eosq^z morsu
lethali, quem putrefactiones, & defluxus car-
nium consequuntur, occidat.

Sextò CERASTES, serpens cornutus,
à corni-

à cornibus, que in fronte gerit, vocatus: cuius
morsus juxta Nicandrum plerumq; sunt mor-
tiferi. Ab his enim, inquit Dioscorides, saries
profluit, modo atra: modo pallida: locus affectus
attollitur: induratur: pustulis scatet: genitale
intenditur: mens labat: oculorum exoritur ca-
ligo: rigor denique neruorum superuenit: quem
mors excipere solet.

Septimò **AMMODYTES**, à verbo
δύειν, quod ingredi & subire significat: νὴ τὸ ἄμμος,
h. e. à sabulo, siue arena, nuncupatus. Arena
namq; concolor est: eiq;, teste Avicenna, se
insinuat. Morsu vehementissimum parit
dolorem: tumorem in parte lèsa excitat maxi-
mum: ex quo virus fluit: necatq; secundum
Aëtium festinè: & juxta Mathiolum inter-
dum spatio triborū: plerumq; die tertio: longissi-
mè septimo: cum nimirum percussus validiori-
bus naturæ viribus est instructus: sic decer-
nentibus Avicenna, Aëtio, & Olao Magno.

1. 4. sen. &
tr. 3. c. 49.

Octauo **SEPEDON**, σαρπὶ τὸ σῆπειν, à
putrefaciendo appellationem sortitus: serpens
exitialis, & incredibili celeritate venenum in
uniuersum corpus diffundens: adeò ut membra
putredine tandem infecta diffuant, solutaq; di-
K 3 labantur:

Nicand. in
Ther.

labantur: pili decidant: & corpus vitilagine de-
formetur.

Nonò CENCHRINE, διπό τῆς κέγχρης, à
milio nomen adeptus: unde & serpens miliaris
à quibusdam dictus: quia, ut Lucanus inter-
pretatur, maculis magnitudine & colore mi-
liosimilibus uniuersum corpus respersum habet:
leonis in morem ferox & crudelis: ex quo leonis
titulum sibi vendicauit. Corsunamq; suo,
inquit Dioscorides, putridum ulcus facit: cor-
pus velut hydropicum reddit: lethargo affigit:
& hepar cum primis: intestinū jejunum: (Paul
habet vesicam) atq; colon destruit, ac corrumpit:
id quod Erasistratus in dissectionibus ob-
seruauit.

Decimò tres ASPIDIS species: CHER-
SÆ A, siue terrestris: qua loca incolit medi-
terranea: CHELIDONIA, siue hirun-
dinacea, & aquatica, que circa fluviorum, ac
potissimum circa Nilis ipsa sua habet latibula:
hirundinumq; modo in dorso nigro: circa ven-
trem verò albo picta est colore: & PTYAS,
siue SPVENS: qua authore Galeno, ac si-
ratione predita esset, estimata intervalli di-
stantia, eo usq; collum extendit, unde possit
prater-

Aëtius.

A. d. Ther:
ad Pis. c. 8.

prætereuntibus venenum commode in oculos & vultum expuere. Horum serpentum venenū adeò noxiū est, ut secundum Aëtium, Ælianū, & Olaum trihorij, aut ad summum quadruplicem intervallo hominem jugulet. Id quod Ambrosius Paræus exemplo cuiusdam circumforanei probat: qui, quò carius pharmaca sua vendere posset, aspidi digitum suum morden-dum exhibuit.

Consequitur autem ad Chersæ & Chelidonia aspidis morsum stupor, pallor, refrigeratio, oscitatio assidua, palpebrarum nictatio, capitis grauitas, corporis totius pigrities & ignavia: collapsio in somnum profundum, tandem convulsio. Ad sputum verò Ptyadis oculorum succedit caligo, cordis dolor, faciei tumor, auditus corruptio, & juxta Auicennam sensus motusq; priuatio.

Alij serpentes mitiores sunt: minusq; lethiferi: inter quos Galenus VIPERAS collocat. Nosq; AMPHISBÆNAS, angues utrinq; grados, seu in utranc; partem repentes; & CÆCILIAS, siue CÆCULAS nostras, que Gracis τύφλωσις, & οὐφλία vocantur: quòd scilicet oculos habeant

ad

Ibidem.

*ad videndum male dispositos: ut exponit Ælia-
nus: vel quòd oculis careant, ut sentit Isidorus:
vel quòd talparum instar cæcæ sint, quemad-
modum Scaliger interpretatur, ad numeramus.
Docet namqz Dioscorides, Cæcilia & Amphis-
bæna morsus consimilia accidentia viperinis
morsibus inferre: ijsdemqz ferè remedijs Janari:
ac propterea venenum earum priuatam descri-
ptionem sortitum non esse: neqz visum dignum,
quod alio genere comprehendatur.*

*Ad hoc secundum serpentum genus haud
absurdè SCYTALA referri potest; διπλὸς τῆς
σκυτάλης, à manubrio ligneo, cui ligo est affixus,
denominationem nacta: velut Nicander in
Theriacis explicat.*

Bifronti (nquit) similem reperis scytalam Amphisbænæ:
Pinguior est tamen, & cauda, quæ nulla ferè exit,
Crassior, ut quantum solita est comprehendere lignum,
Curva manus strictum quoties tenet ipsa ligonem.

*Huc quoqz HYDRUS pertinet: anguis
palustris & fluviatilis: qui, quòd aquis innatet,
NATRIX: & quia tamen in terra,
quam in aqua degit, CHERSTYDRUS
nominatur. Hujus formam, habitationem,
& victimum, Poëseos ille Sirenophoenix Virgilius
præclarè his versibus describit:*

Est

I. 3. Geor-
gicor.

Est etiam illi malus Calabris in saltibus anguis,
Squamea convoluens sublato pectore terga,
Atq; notis longam maculosus grandibus alvum:
Qui dum amnes vlli rumpuntur fontibus, & dum
Vere madent vdo terræ ac pluuialibus austris,
Stagna colit, ripisq; habitans hic piscibus atram
Improbis ingluuiem ranisq; loquacibus explet.
Postquam exhausta palus, terræq; ardore dehiscunt,
Exilit in siccum, ac flammantia lumina torquens
Sæuit agris, asperq; siti, atq; exterritus æstu
Voluitur ad solem & linguis micatore trisulcis.

Virgilius.
3. Georg.

Alij deniq; adhuc obtusius hebetiusq;
venenum secum gerunt: cuius generis sunt
M Y A G R I: quos Nicandri scholia stes
μυοθύρας, murium venatores: Aristophanes ὄφες
ὄικερες, serpentes domesticos vocat. Adhac
S P A T H I U R I: sic fortè appellati, quòd
ex capite & trunko latiore, spatha instar, in
spæv, caudam tenuem desinant: vel quòd σωάθης,
ensis modo in mucronem, seu caudam mu-
cronatam terminantur. Deniq; **C A R B O-**
N A R I I, ab atro colore titulum nacti:
muscis ac muribus infesti: unde & ipsi Myagri
à quibusdam nuncupari solent.

Secunda causa referri forsan in nutrimentum
& habitationem serpentis nostri potest.

Quod enim pro nutrimentorum & nata-
L. lium.

lium locorum ratione, haud mediocriter tūm
animalium, tūm plantarum corpora mutantur,
non solum quotidiana monstrat experientia:
verum etiam grauiſſimi authores exemplis
quibusdam declarant.

Aristoteles certè iectus serpentum pro locorum
varietate plurimū differre perhibet.

Exer. 189.
l. 5.

Scaliger scorpiones quibusdam in regionibus
mortem adferre: alibi innoxios esse dicit.

I. d. hirud.
eucurb. &c

Galenus hirudines humano sanguine nu-
tritas virulentiam suam deponere affirmat.

Scalig. ex:
ercit. 212.

Cardanus ait, nutricum ingenia simul cum
lacte ab aluminis exugi: feraq; animalia cicura-
ri, si statim, ubi nata sunt, vel humano, vel ca-
nino lacte lactentur: huncq; ad modum etiam
Tigres mansuescere.

I. 2. c. 183.
de mat.
an ed.

Dioscorides Chelidonio minori Gracia acrem
& exulcerantem assignat qualitatem: cum ta-
men quod in Germania crescit, eadem prorsus
careat.

I. 2. d. alim.
fac. c. 63.

I. 6. simpl.
& prop.

Rursus Galenus assenerat, Arum minimum
habere acrimonie Cyrenis: adeo ut radix illius
vel ratis utilior reputetur: eorumq; modo co-
medatur, fiatq; corpori alimentum accommoda-
tissimum: in Asia verò longè acrius esse: & vim
medica-

medicatricem præse ferre. In Germania sanè nostra acerrimum est: linguam vrens, & fauces exulcerans: ita ut botanographi quarto illud ordine calidum statuant.

Plinius inquit, Cicutam venenum esse: publicam Atheniensum poenam inuisam: in quibusdam tamen locis perniciosiorem: in alijs hebetiorem. Maxima vi pollere Sussis Parthorum natam: mox Laconicam, Creticam, Asiaticam. In Gracia verò Megaricam: deinde Atticam.

Theophrastus scribit, helleborum in monte
Octa crescentem vehementia Parnasiacum su-
perare: Persicam in Ægypto, locisq; vicinis
fructificare: in Rhodosolum florere: Palmam
apud Babylonem fructum irum in modū abun-
dare: in Gracia ne fructum quidem maturare:
& apud nonnullos nullum omnino ostendere:
Populum in Arcadia sterile esse: in Creta plu-
rimas nigras ejusdem arboris species fructum
ferre: Centaurium in Elio agro, quod montosis
editur locis, foecunditate esse conspicuum: sterile
contrà, & flosculo tantum gaudens, quod planis
nascitur: quod concavis, ne florere quidem, nisi
improbè: Ilices & Alnos quibusdam in regio-
nibus

nibus imprægnari prole: in alijs nullam penitus
7. histor. gestare: Olera translatione meliorescere: arbores
plant. c. 4. urbanas & speciosiores esse sylvestribus: & fru-
1. histor. ctus dare suauiores: Triticū plura habere gene-
plant. c. 7. ra, cognomina ex locis sortita: ut Africum, Pon-
8. histor. ticum, Thracium, Assyrium, Ægyptium, Sicu-
plant. c. 4. lum: quæ & colore, & magnitudine, & specie, &
proprietate inter se differant: Frumenta atq; le-
gumina in alijs regionibus citius: in alijs tardius
ad perfectionem maturitatemq; peruenire:
seminam eliora, deteriora ue tum cultura, tum
terra naturâ fieri. Sylvestrescere enim, ac
mansuescere arborum modo: atq; in totum
permulta tellure protinus ut arbores deterius
venire. In summa, stirpes & arbores ob loca
cælumq; ambiens steriles & fæcundas: florigeras
& florum expertes: perpetuò virentes, & folijs
orbas reddi: hincq; accidere, ut circa agrum,
Elephantum neq; vitibus pampini: neq; ficubus
frondes decidant. Itaq;, si loca natalia alimen-
taq; tantum habent in plantas & animalia vir-
tutis ac potestatis, ut non mediocriter corpora
eorum alterare valeant: quid mirum, si descri-
pti quoq; serpentis venenum bonitate eduliorum
& salubritate loci, quo in longa temporis mora
vivebat,

viuebat, fuerit quodammodo repressum, mitigatum, obtusiusq; factum?

Tertia causa consuetudini ascribenda videtur. Quae enim longo tempore consueta sunt, inquit venerandus noster senex, aphor. 50. sect. 2. etiam si deteriora sint, insuetis minus molestare solent.

Cum Mithridates, Ponti Rex, à Pompejo victus esset prælio: maluit veneno mori, quam in Romanorum potestatem venire. Quare toxicum hausit: idq; sibi reiterauit. Verum nihil, inquit Galenus, iuuenit, quo necari posset. ^{l. i. de anti-dot. c. 1.}

Quae obsecro hujus euentus causa fuit, Auditores? Causam Galenus unam ibidem adfert: quotidianum scilicet confectionis sūr, contra quaevis venenorum genera parata, usum. Verum, & alteram nobis addere licet: crebrum videlicet, frequentemq; venenorum haustum: quo adeò familiaria illa sibi reddidit, ut nil amplius damni ab ijs accipere posset.

Est enim consuetudo, inquit Aristoteles, natura similis: quia quod sapè fit, affinitatem cum eo habet, quod semper. At consuetudo illius est, quod sapè natura verò eius, quod semper accidit. <sup>i. Rhetor.
c. II.</sup>

L 3

Et

Et in Philosophorum scholis tritum atq; usitatum est axioma, à consuetis passionem minimè fieri.

1. 9. hist.
plant. c. 18.

*Quod dicimus egregiè Theophrastus calcu-
culo suo confirmat. Venenorum enim vires
consuetudine debiliores fieri: imò & in nonnul-
lis omnino inertes, exemplo Thrasyæ, Eudemii,
cuiusdam pharmacopœ, quorundam pastorū,
& multorum aliorum planum facit: qui quoti-
diè integris hellebori manipulis deuoratis nihil
quicquam sunt offensi. Et Galenus l. 3. simpl.
c. 18. scribit, anum quandam Athenensem,
cujus apud omnes per celebris erat memoria,
auspicatam à minima cicuta portione, ad
magnam illius copiam, nullo detrimento, pro-
gressam esse: propterea quòd consuetudine, quæ
plurimum potest, ac ob id altera ascititiæ na-
tura à veteribus cognominata fuit, naturalem
sibi tandem cicutam fecerit.*

*Quarta causa fortassis fuit, quòd quamdiu
serpens apud Adolescentem commorabatur,
venenum omne non deposuerit. Si enim deposu-
isset totaliter & perfectè: procul dubio illa sym-
ptomata subsequita fuissent. quæ subsequita
post illius egressum domestici narrarunt: tumor.
scilicet*

scilicet atq; durities ventris insignis: & natiū
coloris mutatio mirabilis.

Quinta & vltima serpentis alexipharmaco
contra proprium virus haud absurdè accepta
ferri potest. Sic enim in rerum comparatum
esse natura naturales norunt philosophi: ut ubi
venenum est, ibi etiam alexipharmacum exi-
stat: malumq; majorib; bono copulatum inuenia-
tur. Perpendas scorpios: scruteris viperas:
rimeriscantharides: contempleris lacertas: ex-
amines bufones: consideres canes rabie correptos:
speculeris pleraq; serpentum genera: in singulis
meherculè antidotum contra propriae virulen-
tiae maleficium reperies accommodatissimum:
non sine singulari diuinæ majestatis prouiden-
tiâ, & testificatione eiusdem bonitatis immensa,
amorisq; flagrantissimi certissima: quomiserum
mortale genus, singulis penè momentis venena-
torum animalium ictibus atq; morsibus expo-
situs, clementissimè prosequitur.

Ad quintam quæstionem nos conferamus:
& quam ob causam serpens sibi exitum: eumq;
per os machinatus fuerit: quaq; ratione ac
modo optimum necarit Adolescentem, breuiter
edisseramus.

Exitum

Exitum quarebat, Auditores benignissimi:
quia grandior factus, & spatiōrem locum:
& liberiorem aērem: & uberius conuenientiusq;
alimentum desiderabat. Erat enim macie quo-
dammodo consumptus: & terra impositus, vix,
nisi irritatus, serpebat: & si serpebat, lāguidē &
lentē admodū id ipsum præstabat. Quod tamen
etiam ob frequentem medicinarum usum fieri
poterat: quarum facultate genio sapiüs suo de-
fraudatus: robore priuatus: forté etiam coactus
fuit, ut domicilium mutaret.

Per os verò egressum moliebatur: quoniam,
cum priūs in intestinis vixisset, pellectus forsan
suauitate assumptorum ferculorum (mox enim
à prandio erumperebat) ad ventriculum ascendit:
quibus cum liguritionem explevisset suam, ul-
teriūs progressus est: & quia per œsophagum
recta via sursum ad os tendebat, factum, ut
reptando eò se receperit.

Dum verò egredetur, nullus dubito, quin
premendo arctandoq; arteriam asperam, &
maximē rimulam laryngis, per quam tūm vo-
cem emittimus: tūm aērem inspiramus, miser-
rim um Adolescentem strangulārit. Suspicio
etiam, dum vi quadam niteretur sursum:
a deoq;

adeoq; orificium ventriculi reptando titillaret,
pungeret, aut qua uis aliaratione irritaret: suam
insuper malignitatem post se derelinqueret,
conuulsiones & spasmos concitasse: de quibus ta-
men nihil certi affirmare audeo. Suffocasse
autem Adolescentem, inde constare certissime
puto, quod famula ad ostium latrinae auscultans
eum anhelantem audiuerit: quod post obitum
illius tum spuma in terram projecta: tum ori
affixa fuerit conspecta: quod deniq; serpens iusta
crasitiei ac longitudinis peros exierit. Ob cras-
siem enim guttur constringebat: ob longitu-
dinem verò & tarditatem motus diutius fau-
cibus inhærebat: adeoq; ingressum aëris ultra
debitum tempus retardabat.

Sed quid multis rationibus opus est, Audi-
tores lectissimi, cum oculatum testem Hippo-
cratem habeamus? Hic enim lib. 5. Epidem.
clarè dicit, postquam dormienti sui temporis
adolescenti serpens in os irrepsisset, illicò manus,
velut qui strangularetur, prætensas adhibuisse.

Ast inquiet aliquis, tactum forte apoplexiā
nostrum fuisse Adolescentem: eoq; extincto, ser-
pentem à corpore recessisse. Id enim & mortem
repentinam: & mucum, qui ex naribus post obi-

M tum

tum copiosè fluxit: & colorē corruptum atq; de-
pravatum, quo cutis quarundam partium, colli
potissimum, cuiusdā brachij, & cruris, infecta
fuit, persuadere.

Evidem, haud melatet, apoplexia prehen-
sos subito interire: sordes interdum ijsdem è na-
ribus manare: cutim quandoque alieno colore
fædari: animalia denique, qua viventibus co-
habitabant hominibus, ijsdem ex animatis, fuge-
re: non dum tamen adducor, ut credam, apa-
plexiam mortis causam fuisse.

Etenim, non apoplexia solum: sed etiam ali-
is de causis homines drepente expirant. Qua
ergo facilitate apoplexia mortis istius causa sta-
tuitur: eadem suffocatio pretenditur: idque eò
magis, quod, uti ex jam dictis apparuit, valde
plausibiles rationes habeat.

Huc accedit & illud, quod apoplectici non
anhelent: sed aut statim emoriuntur: fortinimi-
rū apoplexia tacti: aut aliquando iustertant: le-
viore correpti. At noster Adolescens anhelasse,
altoque expectore duxisse suspiria dicitur. Ad-
de quod adolescentes vix, aut raro admodum
apoplexia infestentur. Est enim hac senile vitium.
Vnde Hippocrates eam inter senum morbos com-
memo-

aphor. vlt.
lect. 3.

memorat: & fieri maximè ab aetatis anno 40.
usque ad 60. scribit. Ultimò, si apoplexiā inter-
emptus fuisset Adolescens: serpens sanè non eve-
stigio, & in momento quasi exiisset: sed aliquan-
diu adhuc in corpore fuisset immoratus: quē ad-
modū idē in alijs quoq; animalculis experimur:
quæ non extemplo: sed aliquantò post hominū
mortem fugere solent: nempe cum calor evanuit
nativus: et corpus quodammodo putrescere ac
fætere incipit.

a phor. 57.
l. 6.

Sed mucum è naribus prodijſſe urges. Concedo. Verùm, sufficiens nè illum prægressæ apoplexia argumentū arbitrare? Vidimus defunctos, è quorum naribus sanguis, pituita, aliaque impuritates fluebant: qui tamen apoplexia neutiquam erant è medio sublati. Fieri potuit, ut mucus jam dudum in cerebro Adolescentis collectus, luctanatur cum serpente, eiusdemque conatu in respirationis continuatione fuerit quasi fuscus, liquatus, & inde ad nasum, tanquam ad cerebri cloacam, protrusus.

Ast cutim fædo turpatam colore instas. Respondeo, neq; vitiosum cutis colorem certum, & infallibile antecedentis apoplexiae indicium esse: neq; apoplecticos omnes eodē inquinari. Aut oīia

M 2 monstrat,

monstrat, plurimos, qui apoplectici tamen non
fuerunt, post ultimum diem peregrino colore con-
spurcari. Quid si coloris illius præternaturalis,
qui in narratis antea corporis partibus visus
fuit, causam statueremus venenum serpentis in
corpore derelictum? Nonnè experientia & ra-
tioni congruentem causam adduceremus? Con-
stat enim, venena sanguinem, reliquosque cor-
poris nostri humores corrumpere, & à nativa
sua forma atq; temperieremovere. Hinc fit, ut
etiam color cutis mirū in modū vitietur. Qua-
^{sc̄pi xv-}
_{μῶν.} lis enim humor, inquit magnus noster Hippocra-
tes, est in corpore: talis colore efflorescit in cute.

Supereſt ultima quæſtio: An, si conjecturā
aliqua cognosci licuiffet, serpentem in corpore fo-
veri, Adolescens liberari ab eo potuiffet?

Ad quam quidem ego, salvo ſemper rectius
ſentientium judicio, affirmativè respondendum
censuerim: motus partim consilio Rationis: par-
tim Experientia & testimonio.

Ratio talis eſt: quia quadam ita ſunt gra-
ta, jucunda, atq; accepta serpentibus, ut ijs obla-
tis, illicò accelerent, quo gula ſatisfaciant. Con-
trà, nonnulla adeò inimica & adverſa, ut qui-
bus modis poſſunt, ea fugiant atque declinent.

Quare,

Quare, si qua substantia quadam familiaritate ad se serpentes prolectant, foris admoueantur: Et quae à natura eisdem vel necant, vel abigunt, intra corpus sumantur: aut extrinsecus dextre, Et secundū artis præscriptum adhibeantur: dubium non est, quin homo à serpentibus tandem liberari possit.

Et hoc non modo ratio suadet: sed etiam experientia multis exemplis comprobauit.

Inter illa verò, quæ naturæ proprietate serpentes ad se alliciunt, principem locum lactenere videtur. Observatum namque fuit, uti Gesnerus, Et Marcellus Donatus testantur: Et Schenckius quoq; in suis ~~ταξιδινοσεω~~ ex alijs notat authoribus, lacte ferido ori supposito, Et vapore illius hante ore excepto, serpentes ad os statim prorupisse.

Verūm, præstaret, meo quidem judicio, per inferiora eisdem educere. Prolectatio enim serpentum ad superiora, eorumq; extractio per os, non horribilis solum est, Et abominabilis: sed Et magnocum periculo conjuncta. Etenim officium stomachi supremum non parum afficitur: ex quo convulsiones, leipothymia, Et cardialgia impendent: Et aspera arteria haud leviter com-

primitur: unde suffocationis metus imminet:
praesertim si serpentes sint crassiores, longiores,
diuq_z in fauibus morentur: nec statim, uti sunt
prudentes, ac circumspecti, egrediantur.

Primum ergo intestina suppositorijs, mitioribusue clysmatibus probè evacuarem: deinde lac sapius per siphonem infunderem, ut serpentinum lactis dulcedine inescatum provocarem ad inferiora: tum lac feruens sedi applicarem: chirurgoq_z, ut adexeuntem serpentem oculorum aciem intentam haberet: exertumq_z dextrè tenacula apprehenderet: apprehensumque hand cunctanter extraheret, præciperem.

Quæ serpentes fugant, duplices sunt generis:
interna, quæ assumuntur: & externa, quæ foris
applicantur.

Ex illorum numero sunt medicamenta cathartica: & quæ alexipharmacæ, alexiteria, & antidota nuncupantur.

Ex horum albo suffitus censemur: quam alij etiam quadam illinire: quadam verò collo appendere soleant.

Cathartica, et si per se neque lumbricos, neq_z
serpentes, neq_z animalia alia expellant: expellunt
tamē per accidens: naturā ad excretionem stimu-
lando:

lando: vitiosos succos ad intestina trahendo: & amaritudine sua, ingratoque sapore abigendo. Hinc scribit Cornelius Gemma, se in aliquibus lacertas tres, aut quatuor, à purgantibus medicamentis usu dejectas semel atque iterū vidisse. Et Casparus Wolffius, Medicus olim Tigurinus præstantissimus, refert, se præscripto antimonio tantum effecisse, ut puella animal vivum, lacerta formam habens, per vomitum excreverit.

l. i. de di-
vin. nat.
characte-
ristm. c. 6.

Alexipharmacæ serpentes partim profili-
gantia, partim interficientia, infinita prope-
modum, tam simplicia, quam composita, apud
Græcos, Arabes, & Latinos Medicinæ scripto-
res reperiuntur. Nostri institutinunc non est,
di exodice enumerare omnia: sed communissi-
mis quibusdam, ijsq; efficacissimis contenti eri-
mus: theriaca nimirum Andromachi: quam
Avicenna serpentum venenum vocat: confecti-
one Mithridatis: antidoto Matthioli: diafcor-
dio Fracastorij: electuariode ovo Maximili-
ani primi Imperatoris: electuario Guidonis con-
trapestem, quod alijs electuarium Papæ vocant:
pulvere Saxonico: puluere illo ex radicibus dicta
mni, zedoaria, & seminibus citri confecto: quo
cum

l. 5. canon.
sum. 1.
tract. 1.

cum aqua scorzonera jejuno stomacho oblato,
Iohannes Kentmannus, Dresdensis quondam Me-
dicus eximus, Anno 1552. grassante peste, supra
30. lacertas ex uno homine, Fabiano Landts ab
Ostlitz nominato, expulisse se testatur: & com-
positionibus similibus, ex bezoarticis paratis in
gredientibus: qua vel per se sole: vel cum con-
seruis, aut aquis, decoctis, & infusionibus
cardiacis, pestifugis, & theriacalibus frequenter
exhiberi possunt.

Ex simplicibus, quorum laboriosissimus si-
mul & doctissimus Gesnerus immensam farra-
ginem lib. 5 histor. animal. cap. de serpentibus
in genere proponit, solius allij, quod Galenus alias
rusticorum nominare theriacam solebat: & succi
foliorum fraxini mentionem faciemus. Illo e-
nim quotidie comesto, homines a serpentibus vin-
dicatos esse, Erasmus Roterodamus, author fide
dignissimus, asseverat. Hunc verò adeò po-
Cent. 1. cu tenter viperarum resistere virulentia Amatus
rat. medic. curat. 1. Lusitanus affirmat, ut omnibus antidotis pal-
mam facile præripiat. Id quod ex fragrantif-
simis Dioscoridis myrothecijs: & amoenissimis
Plinij hortulis collegisse videtur. Dioscorides
namqz scribit, succum ex folijs fraxini elicitum,
I. i. d. mat. med. c. 92. & ipsa

E ipsa folia peruncta: aut ex vino pota, vipe-
raru*m*ictibus auxiliari. Plinius verò asserit, nihil
aque contra serpentes valere, ac succum ex fraxi-
ni frondibus expressum: tantamque vim fraxi-
no inesse, ut serpentes nematutinas quidem, oc-
cidentes ue illius umbras, longissimè licet sparsas,
attingant. Imò expertum se testatur, si fronde ea
gyro claudatur ignis *E* serpens, in ignem potius,
quam in fraxinum serpentem fugere solere.

Similes virtutes etiā alijs quibusdam simpli-
cibus adscribuntur: v.g. Carduo benedicto: Ser-
pentina: Scorzoneræ: *E* Scordio. Puerum si-
quidem, cui sub arbore dormienti serpens per os
irrepserat, haustostillatio Cardui benedicti li-
quore liberatum à serpente Tragus scribit. Mat-
thiolus tantum pulveri radicis Serpentinae, quā
alteram Coronopi speciem facit, tribuit, ut coch-
learis mensura ex vino haustum *E* serpentum
ictibus, *E* venenatorum animalium morsibus,
E deleteriorū pharmacorū maleficijs, celeritate
mira, stupendaque efficacia, tanquam singulare
ac specificum remedium, mederi perhibeat. Idem
Matthiolus, quemadmodum *E* Dodonæus ac
Lobelus, Scorzoneram, quam viperinam, *E*
viperariam alias vocant, pro antipharmaco

N præ-

l. 16. narr.
histor. c. 13.

lib. 2. hist.
stirp. c. 114.

l. 2. cōmēt.
in Diocor.
c. 123. &c.
6. c. 40.

præsentissimo, non modo contrapestis contagia,
venenatorumq; animalium morsus: sed vel in-
primis etiam contra serpentū ac viperarū ictus
decantant: si nimirum vel radicis, foliorum ve
succus bibatur: vel radix recens evulsa, siccata,
aut saccharo condita comedatur. De Scordio
dicerenihil attinet. Admirandæ illius faculta-
tes contra serpentum virulentiam ab omnibus
penè herbariæ reiscriptoribus summis ad cælum
usq; laudibus extolluntur.

Itaque internis remedij nunc valere jussis,
ad externa, & quidem ad suffitus nos confere-
mus: quos ad fugandos serpentes plurimum pon-
deris atque momenti habere, multis in locis Dio-
scorides ostendit: experientia docet: & ratio ipsa
confirmat. Nam si calentis lactis vapor pellice-
re ad se serpentes valet: quidni suffitus rerū ser-
pentibus adversantium expellere eosdem huma-
no ex corpore posset: præsertim cum constet, illud
undiqaq; διατυπω, perspirabile esse: facileque
fumos accensarum rerum admittere?

Conficiuntur autem juxta Dioscoridis,
Galeni, Avicenna, Pauli Eginetæ, Aëtij, Pli-
nij, Palladij, aliorumq; priscorū & neotericorū
authorum sententiā, ex galbano, sagapeno, ope-
panace,

panace, bdellio, asafœtida, sulphure, bitumine,
succino, lapide gagate, cornucervi crudo, ungu-
lis caprarum, boum, & equorum: castoreo, di-
ctamno, nepeta, ruta, lauro, serpillo, pulegio, ca-
lamintha, betonica, polio, conyzæ, vitice, juni-
pero, abrotono, origano, peucedano, aro, geniana,
ebulo, nigella, & hujus generis simplicibus alijs,
quæ brevitatis causa consultò latere nunc patior.

Vnicum adhuc libet, idq; præstantissimum
proponereremediū. Scriptum reliquit Matthi-
olus, non modò serpentes qui in ædibus oberrant:
sed etiam qui in hominum continentur corpori-
bus, accensis veteramentis, seu calceamentorum
corijs, potentissimè profligari. idq; Marcj Gatti-
nariæ testimonio probat: qui capite de præfocati-
one uteri narrat, quendam in Ticinensi noso-
dochio viperam in ventriculo fovisse: & ut libe-
rari tandem ab ea posset, variare mediorum ge-
nera adhibuisse. Inter alia verò etiam lac ori
admovisse: & viperam quidem dulcedine illius
pelleatum ados proreptasse: sed cùm egredi nollet,
homine fumo veteramentorum perfuso, illico,
non sine adstantium stupore, per anum exijisse.

Hactenus ergò quæ per angustiam tem-
poris, & occupationes functionis meæ Aca-

Cōm. in
lib. 2. Dio-
scor. c. 240

demica, de tristissimo Adolescentis nostri casu
meditari, & investigare licuit, liberè vobis ex-
posui. Auditores splendidissimi, omniq; virtutum
genere cumulatissimi.

Gratias autem vobis ago submissas, quòd
post habitis studijs ac negotijs grauioribus, adeò
clementes benignasq; aures mihi præbere digna-
ti fueritis. Ultrò & ingenuè fateor, in are ve-
stro me esse: sed vicissim spondeo, sanctèq; recipio,
omnibus me ingenij viribus laboraturum, ut ne-
que animum in me gratum, neq; observantiam
vobis debitam desideraturi sitis.

Nunc pro collato in me beneficio: declarato
favore: & præstata in audiendo gratia ac pati-
entia officia mea humiliter reverenterque vobis
offerо: obnixeq; rogo, ut quibusunque in rebus
vñsi illa vobis fore putaueritis, ijs, cum jure ac
merito vestro dicataa consecrataque vobis sint, li-
beralissimè tamini. Quod si fortè neq; condi-
tione amplitudinis ac dignitatis vestra digna:
neq; exhibita mihi clementie & beneficentie pa-
ria erunt: eiusmoditamen, ut ipso, erunt, vo-
sentire queatis, ab homine gratissimo, vestraque
Celsitudinis, honoris, & existimationis obser-
vantissimoprefectaesse.

Et-

Et quia cognitum perspectumque probè habeo, institutum Discursū neq; styli elegantia, neque rerum copia, neque sententiārum gravitate, neque decisionis propositarum quæstionum anq; pūa, voto & expectationi vestre satisfecisse: siquidem ipse mihi ipsi non satisfaciam: sed in multis adhuc harem: de plurimis dubitem: & peritiorum judicium audē expectem: iterum quāparest animi submissione peto: ut quā desiderantur, partim obscuritatimateria suscepta: partim angustia temporis: partim etiam tenuitati & imbecillitati ingenij mei tribuatis: atque sic statuatis: si desint vires, laudem tamen atq; commendationem, in rebus præsertim dubijs, incertis, obscuris, & difficilibus, voluntatem mereri promptam: & in magnis voluisse fat esse.

DEUS OPT. MAX. defunctum Adolescentem, qui procul dubio, quā ipsius erat pie-
tas, & in invocatione nominis divini ardor at-
que constantia, æneum serpentem, non quidem
à Moyse in deserto exaltatum: sed in ara crucis
pro peccatis totius mundi immolatum, Domi-
num ac Redemptorem nostrum IE SVM
CHRISTVM, in agone mortis oculis fidei

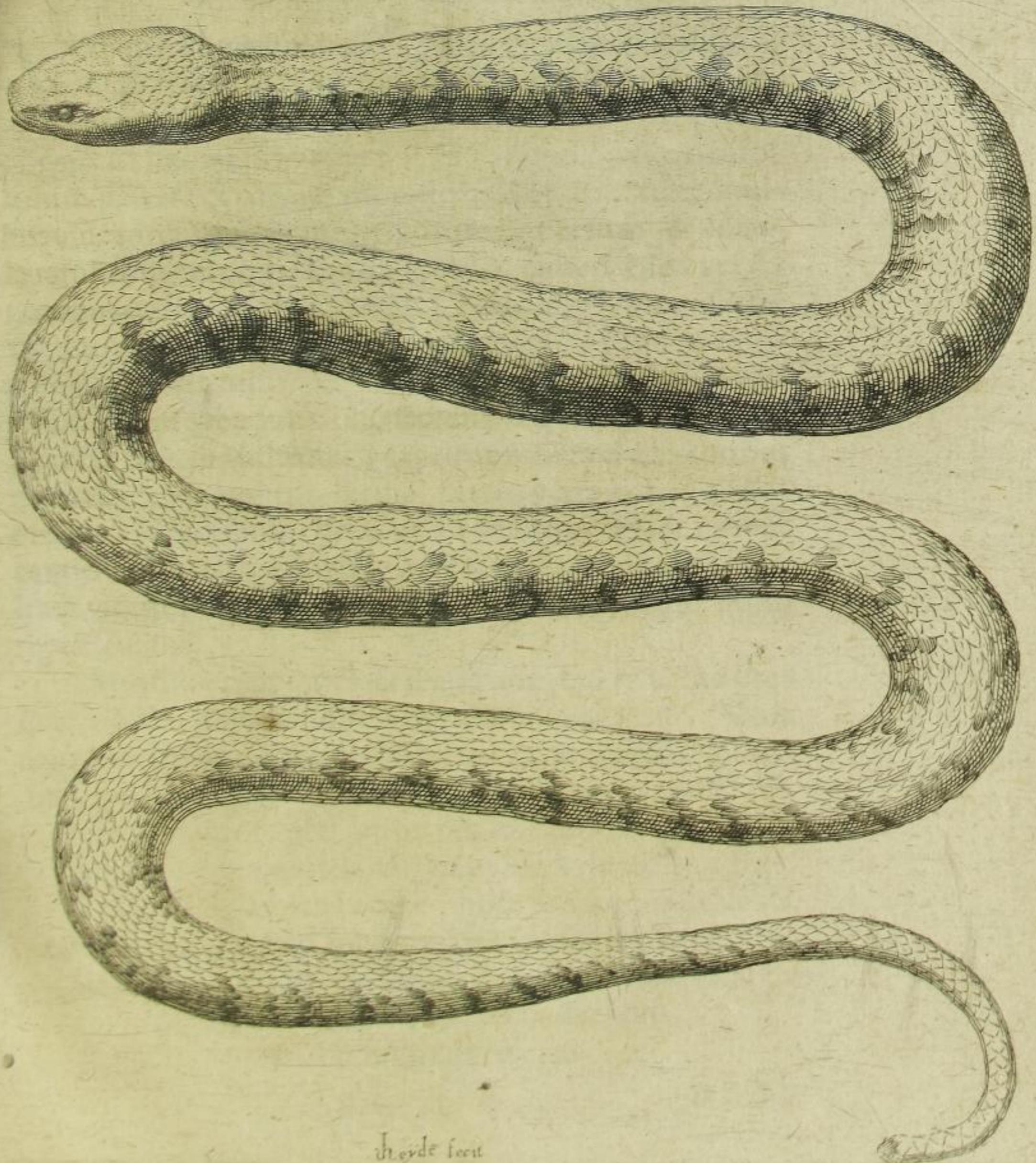
N 3

asþexit,

asplexit, lata ac gloriosa beare resurrectione: ornare corona justitia: afflictos consolari parentes: eosdem quereficere & recreare in alijs: nosque omnes contra antiquum serpentem, & draconem illum magnum, Satanam, clementissime protegere: venenata ac lethifera animalia cuncta procul à nobis arcere: vires & firmitatem corporis nobis largiri benignissime dignetur: ut vocationi nostrae vacare: eaq; docere, discere, & facere queamus, que ipsi sunt grata: nobis honorifica: proximo utilia ac necessaria: donec tandem ex hac misericarum valle in cælestem translati beatitudinem vita cum ipso perenni: gaudio ineffabili: gloria incorruptibili: potentia ac virtute incomprehensibili
fruamur.

DIXI

ICON SERPENTIS QUI ADOLESCENTI RUI
nam atque interitum affulit.

Jheronimus

APPENDIX.

Lectori benevolo salutem.

VT quæ de quibusdam serpentum generibus dicta in DISCURSU fuerunt, pleniùs & rectiùs intellige-rentur: placuit breves succinctasque eorum descri-ptiones ac figuræ subnectere. Etsi autem figuræ oculos solum pascere: & parum aut nihil habere vtilitatis aliquibus videantur: quòd umbræ tantum sint rerum: & locu-los nummis emungant: non inutiles tamen esse, vel Anatomicorum, Botanicorum, Astronomorum, Geo-metrarum, & Geographorum tabulæ ostendunt, Memo-riæ enim plurimum inserviunt, & que dicuntur fusiùs, pau-cissimis cōprehendunt: imò faciunt, vt quæ vel non intel-ligenter satis ab authoribus exprimuntur: vel à lectoribus non rectè percipiuntur, facilia, plana, perspicuaque fiant omnia. Huc accedit, quòd non omnium rerū, de quibus oratio instituitur, quovis loco & tempore suppetat copia. Itaq; vicem absentium supplent: & faciem earum nobis repræsentant.

Multi sanè serpentes, & ij maximè, qui virulentiores sunt, nostris in regionibus minimè conspiciuntur. Vtile ergò videbatur, eorum imagines ex probatis scriptori-bus, qui illos viderunt, & fideliter diligenterque depingi sculpiue curârunt, lectorum oculis subjcere: quò vide-rent in charta, quos vivos nativis in locis videre non licet.

Tuum erit, amice Lector, nostrum hoc institutum optimam in partem interpretari: & quas tibi figuræ ex Gessero, Grevino, Bellonio, Paræo, & Baldo An-gelo Abbatio conspiciendas offerimus,
et apud boniç; consulere.

O

BASI-

BASILISCUS.

Figura 1.

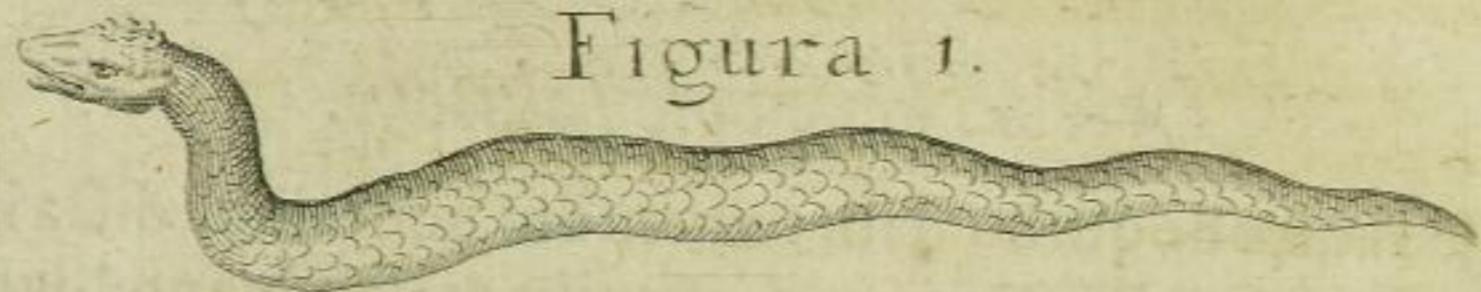
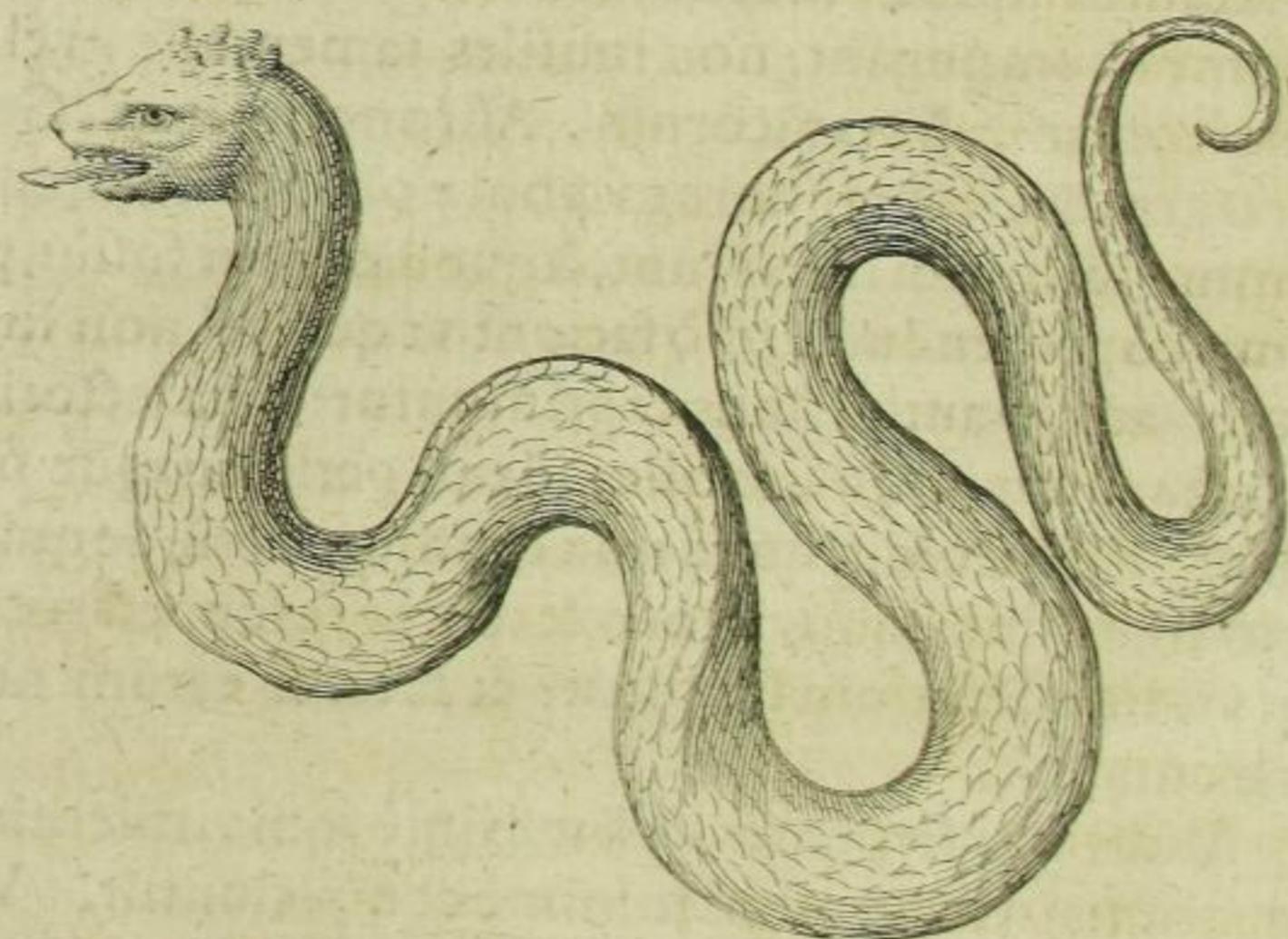

Figura 2.

DE Basilisci etymo & virulentia in Discursu dictum aliquid fuit. Paucis hic eum describere lubet. In illius autem descriptione authores non concordant: quo fit, ut etiam diversimode eum pingant.

Duas figuræ videre licet apud Gefnerum lib. de Serpentibus, quæ hic expressæ. Paræus habet unam: nimirum secundam: lib. de Venenis. Grevinus similiter unam: sed primam: lib. i. de venen, c. 18 Plebeijs ita delineant, ut caudam habeat instar serpentis: reliquum vero corpus, veluti gallus. Hinc erta questio, an existat in rerum naturæ Aristote-

Aristoteles sanè nihil, quod sciamus, de Basilisco literarum monumentis consignavit.

Galenus l. 10. Simplic. c. i. nunquam sibi conspectum factetur: videturque ea, quæ de summa illius venenositate à veteribus dicuntur, in dubium vocare.

Matthiolus comm. cap. vlt. lib. 6. Discor. fabulosa ea cuncta putat, quæ de Basilisco memoriae prodita fuere.

Primum, quia varie ab authoribus describitur. Deinde, quia de illius ortu & materia generationis nihil certi constat. Tertio, quia adeò virulentus perhibetur, ut solùm sibilo illius audito: aut corpore viso, homo statim emoriatur. Quod si verum esset, omnes profecto, qui ipsum vel audivissent, vel conspexissent, è medio fuissent sublati: atq; sic à nemine describi potuisset. Et hoc argumento etiam Greuinus utitur: non quod existentiam Basilisci prorsus neget: sed ut ostendat, tantam malignitatem Basilisco non inesse, ut tantum visus & auditus homines necare valeat. Concedit quidem, venenosissimum omnium esse serpentum: imò ipsis quoq; serpenti bus exitiosum: inficiatur autem, tanta vipollere, ut solo sibili lo & intuitu occidere possit.

Contrà, quòd Basilisci revera existant, sacræ innuere literæ videntur. Basilisci enim & Reguli nomen habetur psalm. 91. v. 13 proverb. 23. v. 31. Esaiæ. 59. v. 5. II. v. 8. & 14. v. 29. Ierem. 8. v. 17.

Huc accedunt & prophorum authorum testimonia.

Dioscorides certè symptomata & notas eorum, qui à Basilisco sunt offensi, l. 6. c. 38. tradit: curationem vero ex Erasistrati docet sentential libro eodem cap. ultimo.

Galenus formam & effectus illius l. de Ther. ad Pison. c. 8 paucis adumbrat.

Plinius l. 8. nat histor. c. 21. eius patriam, figuram, magnitudinem, ingressum, & effectus proponit.

Idem faciunt Nicander in theriacis: Avicenna l. 4. canon. fen. 6 tract. 3 c. 22. Aetius tetrab. 4. serm. 1. c. 33. Paulus Äginet al. s. de remed. c. 19. Actuarius l. 6. de meth. med. c. vlt.

Illi quog̃ meminere Lucanus l. 9. Solinus, Älianuſ, Iſidoruſ, Festuſ, & alijs.

Ex recentioribus pro affirmatiua militat subtilissimus Scaliger: & tum authoritate Dioscoridis: tum experientia nititur, exercit. 246. sect. 4. Leone Pontifice Maximo, inquit, ad eadem Luciae, sub fornice stabulatum fuisse Basiliscum: cuius afflatus magna lue affecta fuerit Roma. Et sect. 3. eiusdem exercit. illius Solini meminit: qui refert, Pergamenos Basilisci reliquias, (Scaliger habet corium: alijs cadaver) amplio festertio, b. e. magna vi pecuniae comparasse: & ne templum Apollinis, (Scaliger & Cardanuſ habent Diana) vel araneæ telis suis conspurcarent: vel aves in volarent, aureo reticulo illas inclusisse: deque summa templi parte suspendisse.

Hieronymus Mercurialis affirmat l. i. de morb. venenos. & venenis c. 21. se, dum apud Imperatorem Maximilianum esset, cadaver Basilisci vidisse: quod in thesauris illius fuerit asservatum.

Ex quibus concludi potest, Basilicos fabulam non esse: tametsi nos quoq; credamus, haud ita virulentos esse, ut vel sibili, vel intuitu solo homines vita priuare queant.

Vnde verò nascantur, valde controvertitur.

Quidam ex veteribus crediderunt, ex Ibidum ouis generari. Hinc Ägyptij oua earum frangere solebant.

Communis est opinio, ex quo galli generationis capere initium. Gallum enim decrepitum anno etatis septimo, nono, aut ad summum decimoquarto, ovum ea etatis parte, qua canicula sidus lucet, ex semine, aljoue humore putrido, parere, figura non oblonga, sed orbiculari: colore luteo, pallido, aut variegato: nulla testa, sed validissima solum membrana tectum;

tectum: illudque in simo calido excludere: ex quo post aliquod temporis spatium, tempore loci, pullus producatur, anteriori corporis parte gallum: posteriori serpentem representans. Quanquam sint, qui velint, ovum hoc à serpente, aut bafeone incubari.

Verum, hanc generationem Albertus Magnus, ut id est in Discursu, ceu fictam & commentitiam damnat.

Levinus vero Lemniuseam relinquit in medio. Quid sibi videatur, l. 4. de occult. nat. mirac. c. 12. fusiūs explicat: ad quem locum Lectorem remitto.

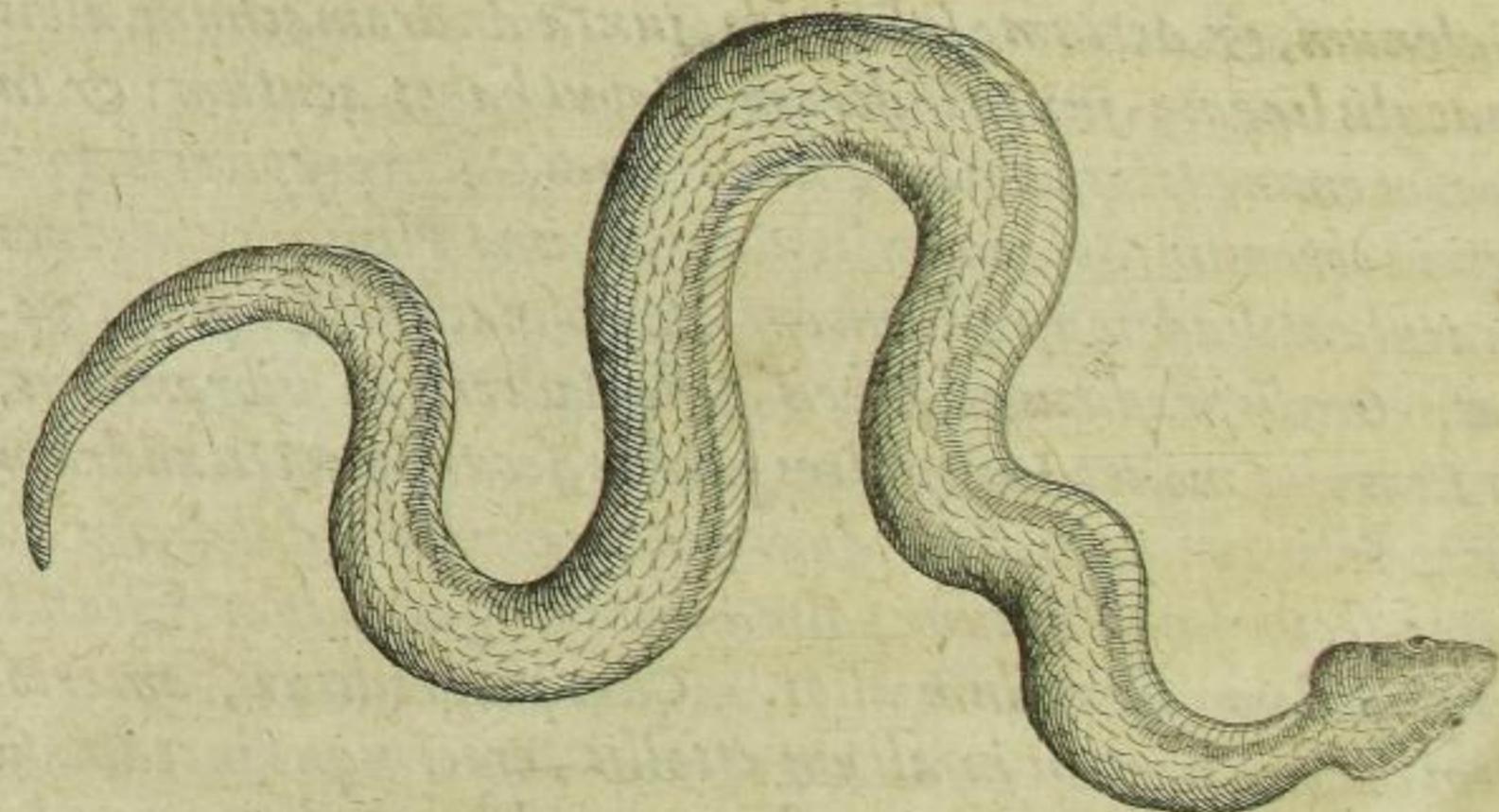
Est autem Basiliscus corpore subflavo, juxta Nicandrum, Galenum, & Aetium: subalbido, juxta Andromachum: albis maculis lineato, juxta Isidorum, Caput habet acutum: & in eō tres eminentias, auctore Aetio: quas Galenus apices: Avicenna coronam: Solinus mitrulam albam: Plinius candidam maculam diadema referentem: Andromachus tres pileos vocat. Oculis praeditus est rubeis, teste Avicenna: vibrantibus, ut Lemnius monet. Longus tres palmos, secundum Nicandrum & Aetium: duos, secundum Avicennam: duodecim digitos, secundum Plinium: palmum unum, secundum Ælianū: sesquipedem secundum alios. Cūm progreditur, anteriores corporis partem in altum attollit, erectusque incedit: sic docente Plinio: posteriore ut serpentes alij reptat, monitore Solino. Provenit in torridis, siticulosisq; potissimum mundi plagis: & quidem in prouincia Cyreniaca, ut volunt Plinius & Solinus: in Aphrica, ut ajunt Ælianus & Lemnius: in Nubia, ut sentit Avicenna.

Sola mustela illi est exitio, testibus Plinio, Solino, & Isidoro. Prius tamen, inquit Lemnius, se ruta armat: postea Basiliscum intrepidè aggreditur: atq; extra cauernas ac latebras, in quibus delitescit, protractum conterit: & nisi mustela Basilisco demortuo confessim se subducat, pastuque

rut & rursus reficiatur, ipsa quoque ex aëris ambientis contagione ac fœditate suffocatur.

Ælianuſ ſcribit, Basilifcum gallum cùm videt, trémere animo cùmq; eundem canentem audit, terrore concuſſum propemodum mori. Hinc qui per Aphricam inter faciunt, gallum itineris comitem ſibi adjungere ſolent: ut eos à pestilentii Basilisci vegeño præſervet.

D R Y I N U S,

HÆC eſt vera ac genuina Dryini pictura, inquit Bellonius
l. 3 obſeruat. c vlt. ex quo ſuas mutuati ſunt Grevinus
& Gesnerus. Nicander Dryinam vocat, genere fæminino:
Latini Querculum, à domicilio: quoniam in cavernis quer-
cum quas δρῦας Græci nominant, habitat: tametsi Nican-
der alicubietiam in fagis cum latitare affeueret. DE

DE illo verba faciunt Nicander in theriacis: Dioscorides
l. 6. c. 38. & 40. Galenus l de ther. ad Pison. c. 8. Actius tetrab.
4. serm. 1. c. 29. P. Aeginet al. 5. c. 14. Actuanus. l 6. meth. med.
c. vlt. quos Greuinus, Matthiolus, alijs neoterici sequuntur.

Serpens est fætidus: ut & si quis eum non videat, de ipsius tamen præsentia ex loci fætore certus esse possit.
Fætor autem talis fere est,

Qualem (ut Nicandri verbis utar) dant madidæ cori prælegmina sordes,

Quas tereti radunt ab equino tergore ferro.

Tum scilicet, cum corium ex equinis pellibus conficitur.
Colore est intergo subatro, ait Greuinus: sed contrarium dicit Nicander: Candidus est tergi color, inquit. Caput habet Chersydro æquale: latiusculum tamen: & non ita acutum. Pinguis est atq; obesus: squamis asperimis circa uniuersum corpus munitus: in quibus muscæ pennis æreis latibula sua habere dicuntur: quæ tandem serpentes ipsos occidunt, authore Aetio. Vnde Chelydrus etiam appellatur: quia cutim ob duras rudesq; squamas asperam callosamq; obtinet instar χελώνης, hoc est, testudinis. Numerosus visitur in Hellestanto, eodem monente Aetio.

Posthabit is algis, dulciq; palude, lacuque

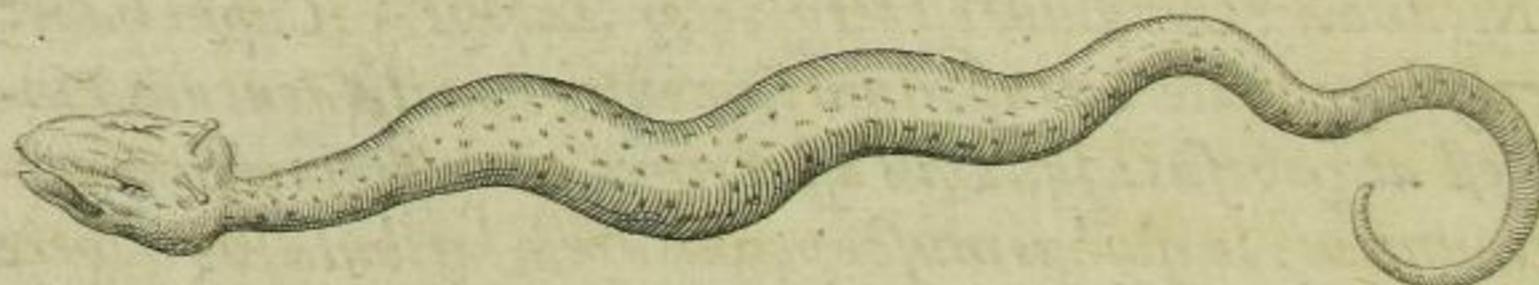
Quadrupedes ranas, gracilesq; moluridas haurit.

Longus est secundum Aetium duos cubitos.

Ast P. Bellonius loco allegato scribit, nullum se serpentem novisse, negat vidisse, qui ad majorem amplitudinem & crassitatem pervenisset: testaturque, se tam magnum aliquando Dryinum reperiisse, ut sacco inclusum rusticus per duo millaria ferre nequiverit, quin quiescendum illi fuerit. Addit insuper, exuum illius fæno repletum, crassi alicujus vitricus magnitudine æquasse. Altius sibilat quam serpentes alijs Idem. Adeò maligna nocentisque est natura, ajunt Galenus,

Galenus, Aetius, & Paulus, ut si quis eum modo calcet, pedes excoriet: tumorem magnum circa cruram pariat: curantis Medicis manus cutoe privet: & si quis ipsum adoriat, enecetq; male admodum oleat: illog, suo fætore omnium aliorum odrum, quantumvis præstantium, sensum afferat.

HÆMORRHOU S.

HIC serpens Hæmorrhous delineatur, ab effectu nomen sortius: quia π̄γνης αἱμάτος fluxum sanguinis in percussis ex omnibus corporis meatibus causatur.

Illiis meminere Dioscor. l. 6. c. 38. & 40 Nicander in Theriacis: Galenus l. de ther. ad Pison. c. 8. Aetius tetrabibl. 4. serm. 1. c. 23. Paulus l. 5. c. 15. Avicenna l. 4. canon. fen. 6. tract. 1. c. 36. Actuarius l. 6. meth. med. c. ultimo: Lucanus l. 9. quos imitantur Grevinus, Ponzettus, Gesnerus, Paræus, Matthiolus, & alij.

Est Avicenna ex primo serpentum ordine: qui eidem virulentissimi: parvus: & quidem secundam Avicennam vi-
pera

per aminor: secundum Nicandrum pedem longus: secundum
Aetium verò tres palmos aquat: tota corporis tractu gracilis:
capite præditus horribili atque aspero, attestante Nicandro.
Dentes, inquit Avicenna, habet aequales: cornua in fronte bi-
na: eaque parua & candida: que velocissimè nunc huc nunc
illuc versat: magna que cupiditate noxam inferendi flagrat:
oculos igneos

Sylvestres ut apes, populatricesque locustæ:

Collum satis constrictum: caudam tenuissimam: sic do-
cente Nicandro. Est colore juxta Avicennam & Aetium
cinereus ac arenosus: juxta Nicandrum quandoque candi-
dus: dorso præditus, ut Avicenna & Aetius tradunt, multis
maculis nigris atq; albis variegato: squamisq; asperioribus
obsoito. Rimosas, ait Nicander, petras colit: reptat tarde:
dumq; reptat, propter siccitatem squamarum, strepitum e-
dit: velut Aetius & Avicenna scribunt. Non autem recto
tramite incedit: sed riuuli instar, inquit Grevinus, in pra-
tum aliquod effusi reptat: & figuram literæ S. representat.
Præterea non aliter quam nauis, quæ mare sulcat, b. e. pro
ut undæ vel assurgunt, vel deprimuntur, progreditur. An-
teriorum enim partem attollit, cùm posterior est depressa: &
contrà: ob quam causam Nicander nauigij vocabulo usus est,
ut ingressum hemorrhoi aptè exprimeret.

Ex medio (dicit) video appellere dorso

Paruum navigium: terit imalubrica terram
Alvus.

Distinguitur serpens iste in marem & fæminam: quæ
Hæmorrhoides dicitur: estq; mari similis: nisi quòd alia inferat
symptomata: uti partim ex Discursu patet: partim apud ci-
tatos authores legere licet. Aetius aliquod etiam discrimin
in motu notat. Fæmina enim ventri incumbens per terram
serpit: & gressum infernè circa caudam firmat. Mas verò cir-
ca eum gressum nititur, & collum in serpendo extendit.

DIPSAS.

Q^Vam nunc figuram cernis, Dipsaden tibi conspiciendam offert. Vocatur autem serpens iste Dipsas ab effectu: quoniam δίψας, h. e. sitim inexhaustam parit. Vnde & Situla ab Isidoro appellatur. A Dioscoride nominatur θάυσος, ἀπὸ τῆς θαύσεως: & τρηνέσθαι, ἀπὸ τῆς τρηνήσθαι: quæ verba vovere, incendere, cremare, & inflammare significant: nimis quia totum corpus incendit, atq; inflamat: humiditates exiccat: & siccando urgentissimum illud symptomā, sitim scilicet, quæ extinguequit, excitat.

De Dipsade loquuntur Dioscorides l. 6. c. 38. & 40. Nicander in theriacis: Galenus l. 11. simpl. & lib. de ther. ad Pison. c. 8. Avicenna l. 4. canonis sen. 6. tract. 3. c. 38. Aetius tetrabibl. 4. serm 1. c. 22. Paulus l. 5. c. 15. Actuarius l. 6. meth. med. c. ultimo: Lucanus l. 9. Gesnerus lib. de serpentibus: Grevinus l. 1. de venenis c. 14. Matthiolus in Commentarijs capitum Dioscoridis jam allegatorum: & alij.

1115

Illi quoque meminit Moyses Deuteronom. 8. v. 15. ubi scribit, fuisse in illa magna & terribili solitudine, qua in Israélite degebant, & serpentem flatu adurentem, & scorpium, & dipsadē.

Aetius dicit speciem esse viperæ, quæ tamen in maritimis magis reperiatur locis. Avicenna non viperam: sed serpentem viperæ, & quidem parvæ similem esse docet. Cui intentiæ etiam subscribit Nicander: inquiens:

Exiguæ similis spectatur Dipsas echidnæ.

Est autem ἔχιδνα vox græca: quæ viperam fœminam denotat: sic dicta, οὐέχη εὐτῆ την γονῶνταχειθανάτης quod ad interitum usque fætum intus contineat. Mas enim ἔχιστος à Græcis vocari solet: quemadmodum infrā, ubi de viperæ sermo habebitur, indicabimus.

Etsi verò viperæ Dipsadem magnitudine superet: hæc tamen illa multò est virulentior: citiusq; homines quam viperæ è medio tollit: id quod Nicander hoc versiculo significare voluit:

Sed festina magis mors ictus occupat ægros.

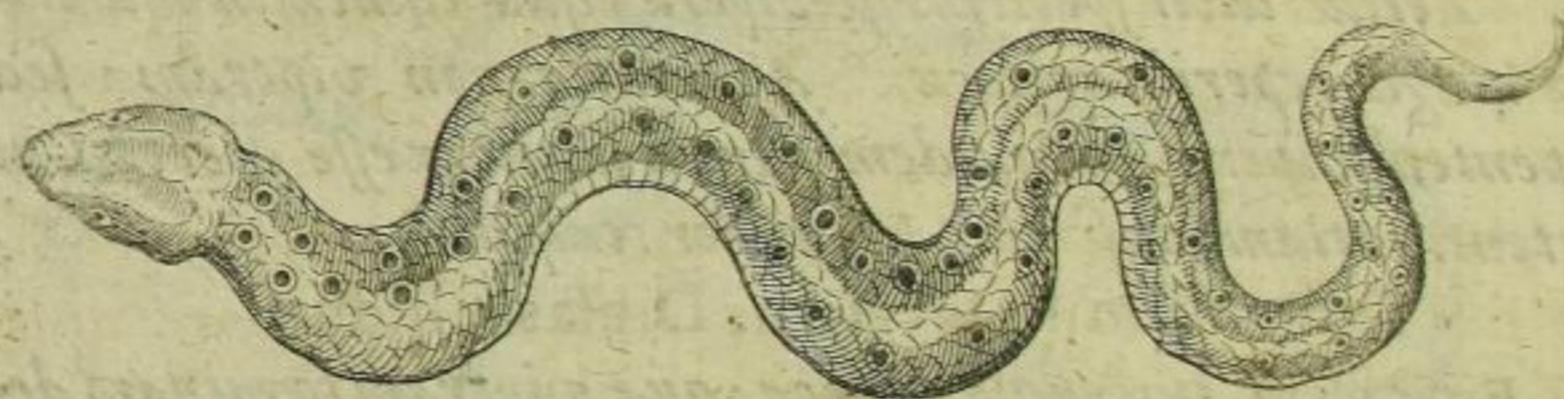
Longa Dipsas est palmum, decernente Avicenna: judice verò Aetio cubitum. Caput habet paruum: collum crassum: sensimq; intenuem ac subtilem caudam desinit: quæ paruis nigris maculis notata: unde Nicander canit,

Parva & lurida cui circa ultima cauda nigrescit.

Quam ob causam dictum à nobis in Discursu fuit, quosdam Melanurum, ἀπόλησ μελαίνης γρασ, à nigra cauda, eam cognominasse.

Avicenna ait, Dipsadem per omne corpus nigris maculis plurimis esse conspersam. Aetius etiam fulvas addit. Incedit verò quatiendo caudam: & copiosè in Libya atq; Syria inventur: sic referente Avicenna: nec non in Arabia, authore Eliano; uno verbo, in calidissimis siccissimisq; regionibus.

A C O N T I A S.

AContias ab eo quod agit nomen sibi conciliavit. ἀκοντίς enim, ἡ ἀκοντίς, h. e. teli, aut sagittæ in modum in homines, aliaq; animalia fertur. Hinc Iaculus, & serpens jaculatoris à Latinis: à Germanis ein Schuss Schlang vocatur. Valet saltu, inquit Ælianus, ut 20 cubitorum spatiū transilire queat: protinusque adea, quæ saltu appetit, inhærescat.

DE hoc serpentis genere nihil tradidisse videntur Diſcorides, Nicander, Paulus, & Actuarius. Tradiderunt autem Aetius tetrab. 4. serm. l. c. 27. Plinius l. 8. hist. nat. c. 23. & Lucanus l. 9. Avicenna sub Cafezati, & Altararati nomine l. 4 canon. fen. 6. tract. 3. c. 40. de eo egiſſe videtur. Quidam Iaculum cum Cenchrine, de qua in frā, confundunt. Omnia verissimè ipsum & pinxit & descripsit ἀυλῶντος Bellonius, lib. 2. observat cap. 14. quem l. 1. de venen. c. 21. sequitur Grevinus. Sic autem de Acontia Bellonius. Inter hujus Insulae (Rhodi) singularia, serpentem Iaculum vidi- mus, parvis maculis oculorum irstar in dorso varium, ijs.
qut

quibus Torpedo in dorso prædita est, similibus. Nos extra urbem, sub spinosa cappari reperimus, quo loco Turca sua tormenta collocarat, dum Rhodum obsideret. Græci nunc vulgari voce saëtta, h.e. sagittam: Turcæ Ochilanne appellant: veteres Acontiam dixere. Trium palmorum longitudinem habet: & minoris digitæ crassitatem non superat: color eius cinereus ad lacteum tendens: venter autem omnino candus: squamas in dorso: tabellas vero sub ventre habens, reliquorum more. Ceruicem nigrum, & binas albas lineas ab ea per dorsum longitudinem usque ad caudam excurrentes. Maculae, quæ inspersæ habet, lenticula majores non sunt, coloris nigri, albo orbe cinctæ. Hæc Bellonius.

Pollicetur insuper, se anatomen eius alias in libro de serpentibus descripturum. Sed is ob inopinam mortem, nefarij latronis manu illatam, in hominum manus non venit: uti interpres Bellony Clusius in prefatione obseruationum testatur.

Hunc serpentem Lucianus, Lucanus, & Ammianus Marcellinus inter Ægypti serpentes numerant. Bellonius in Lemno & Rhodo invenit. Matthiolus asseuerat, reperi in Italia: & Solinus speciatim in quibusdam Calabriae & Siciliae locis: ubi ipsum in colæ patrio idiomate saëttone vocant.

C E R A S T E S.

Cerastes ἄπολῶν νεράτων, à cornubus denominatur. Habet enim in fronte duas paruas eminentias instar cochlearum: solidiores tamen, robustioresq; velut Ælianuſ ſcriptum reliquit. Bellonius eum depingit l. 3. obſervat. c. 51. ex quo ſuas fi- guras deſumpsere Geſneruſ & Greuinuſ. Libro verò 2.c.45. cùm ex Cairo ad montē ſinai proficiſceretur, binos ſeſe Cerasteſ cepiſ ſeſcribit: marem ac fæminam. Bina, inquit, tubercula instar hordei granorum ſupra oculos habent Ceraste: quæ minuta cor- nua videntur: quorum Aristoteles meminit: qui colubros Thebanos eos nuncupauit. Solinus Plinium ſequutuſ hal- lucinatus eſt, cum Cerasteſ octoñis cornubus præditum eſſe ſcripsit. Hoc enim falſum eſſe re ipsa deprehendimus. Dentes habet viperiniſ ſimiles: ſimiliq; ordine diſpoſitos. Cerasteſ non minus quam vipera omnis & ſalamandra viuum parit ani- mal. Integrā deſcriptionem promittit in lib. de ſerpenti- bus: qui tamen, uti ante a dictum, non ſine magnō literarię Rei-

Reipubl. detimento lucem non aspexit. De Ceraste alias etiam
am tractarunt Dioscorides l. 6. c. 38. & 40. Nicander in theri-
acis; Plinius. l. 8 c. 23. Aetius tetrabibl. 4. serm. 1. c. 28. Pau-
lus l. 5. c. 18. Actuarius. l. 6. meth. med. c. vlt. Avicenna l. 4.
canon. fen. 6. tract. 1. c. 27. Lucanus l. 9 Greuinus l. 1. de ve-
nen. c. 11 Matthiolus in commentarijs super dicta Dioscoridis
loca.

Nicander eum astutum insidiatoremq; vocat: hanc forte
ob causam: quia cornubus suis tanquam esca ad parvas aves
alliciendas utitur: quemadmodum Greuinus & Matthiolus
ex Solino referunt. In fabulo namq; se abscondit: & quod fa-
cilius aviculas accersat, praeter cornua nihil ostendit: ad
quae, tanquam ad escam ipsis idoneam, uno impetu aduolant.
Longitudine cubitalis est: longissimus duorum cubitorum: colo-
re arenosus, ut loquitur Aetius: vel, ut Avicenna monet,
cinericeus. Nicander illi albicanem tribuit colorem. Su-
pra infraga squamosus est: ex quo, dum serpit, sonum sibilo
similem edit, teste Aetio:

Bibulis sub arenis

Vel qua facta rotis via longa sub scrobe dormit. Nicand.
Per obliquum, non recta proreptat: eodem docente Aetio. Id-
quod etiam Nicander monet sequentibus versiculis:

Ceruum errat per iter resonantibus aspera squamis,
Qualitet æquoreo longissima gurgite nauis,
Quam violentus agit nunchuc, nūc Aphricus illuc,
Pellitur, & laterum gemebunda fragore suorum
Extra sulpandas sinuosè fluctuat vndas.

SEPE-

SEPEDON.

Sepedon, sive Seps, $\pi\alpha\beta\alpha\gamma\sigma\eta\omega\pi$, à putrefaciendo nomen accepit. Quos enim tangit, eos statim ob venenisi malignitatem putrefacit.

Est autem illius descriptio apud authores varia. Aetius enim, Pausanias, Elianus, & nonnulli alijs eum inter serpentes collocant. Dioscorides & Nicander modo serpentibus modo lacertis annumerant. Id quod ex scriptis eorum probatu est facilimum. Etenim Dioscorides l. 2. c 57. edit. Ruelianæ agens de Sepe, inquit, eum ab aliquibus lacertam Chalcidicam vocatum esse. Libro verò s. c. 12. eiusdem editionis, ubi de oxymelitis conficiendi modo & viribus tractat, Sepem viperæ genus facit. Idem statuere videtur Nicander in theriacis. Ter enim illius meminit. Primum post descriptionem viperæ. Secundò post descriptionem hemorrhoi: quibus in locis Sepem & Sepedonem in serpentum numero habet Tertiò post descriptionem scorpionum, ubi per sepem lacertæ quodam

dam genus sibi velle ex sequentibus versiculis est certissimum:
Sic etiam parvis humili compage lacertis
Non ita dissimilem declinans effuge Sepem.

Vnde constat, velut etiam Matthiolus in Comment. cap.
47. (mihi 38.) lib. 6. Dioscorid. & Grevinus l. 1. de venen. c.
13. monent, per Sepem, siue Sepedonem, Nicandrum & Dio-
scoridem tum lacertam illam Chalcidicam: tum serpentis spe-
ciem, haemorrhoo similem, intelligere. Id quod nobis absur-
dum minimè videtur: siquidem in confesso sit apud omnes,
vnum quandoque vocabulum res differentissimas significare.

Ceterum, nos hic de Sepe & Sepedone agimus ut serpen-
te. Is ab Aetio tetrab. 4. serm. 1. c. 26. hunc in modum descri-
bitur. Cubitos duos est longus: ex crasso in tenuem abit:
recta ac tardè proreperit: caput habet latum: os acutum: uni-
uersum corpus multis albis notis respersum.

Recentiores haemorrhoo similem esse volunt, nisi quod,
uti jam dictum, recto incedat tramite, &, quemadmodum
Nicander loquitur,

— Mutilæ nulla insint cornua fronti.

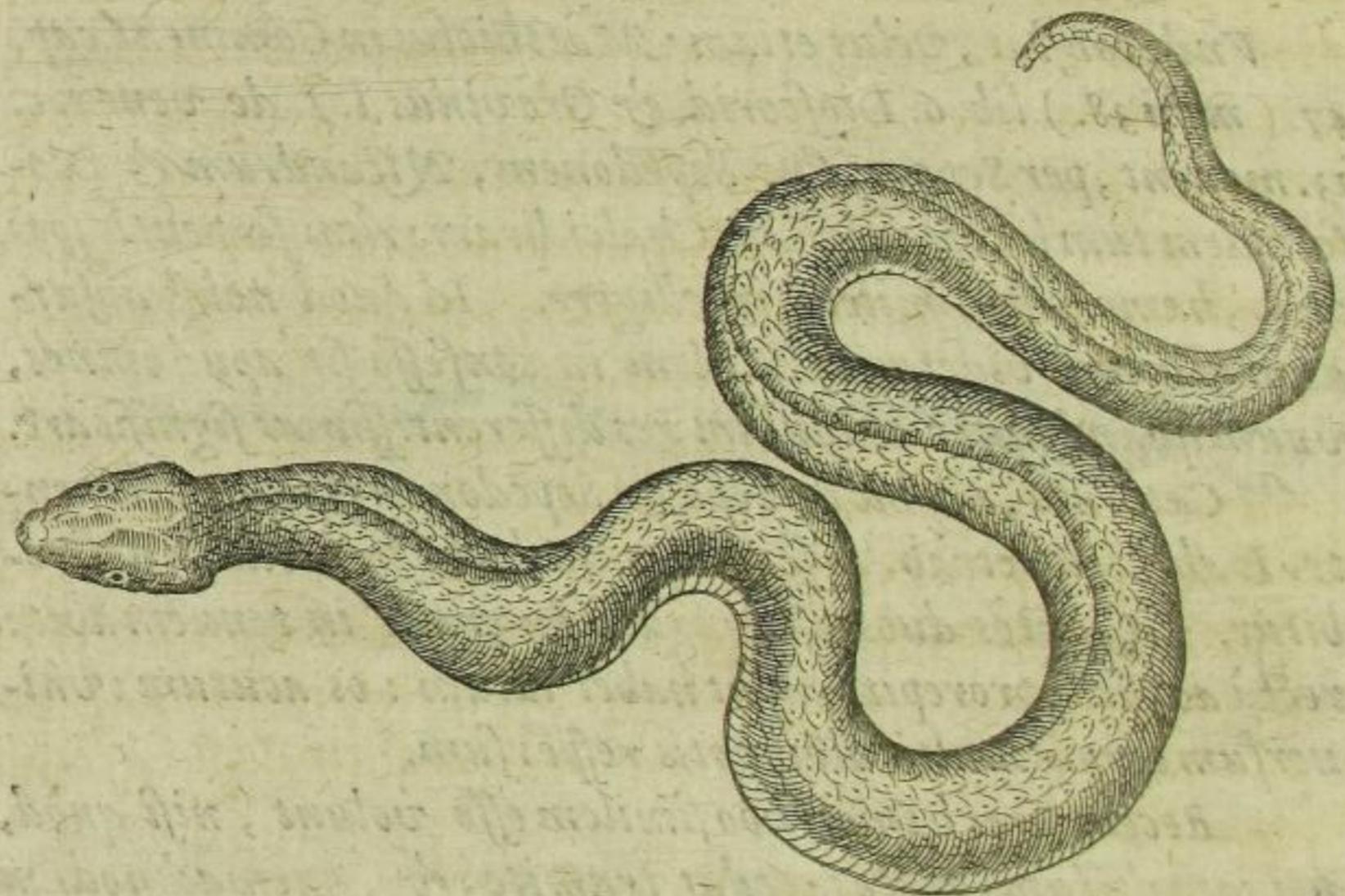
Caput habet grande: colorem uarium; quem Nicander
hirsuti tapetis colorem appellat: eò quod tapetes plerumq; va-
rijs sint coloribus ornati.

— Brevior, dum currit, cauda videtur:
Quam tamen obliquo majorem tramite dicit.

Q

CEN-

C E N C H R I N E.

Serpentis miliaris, quem Dioscorides lib. 6. c. 38. Cenchrum: & c. 40. Cenchridion: Nicander in theriacis Cenchrida: alij Cenchitin, & Cenchrinem vocant, jcon hic secundum Bellonium l. observat. c. 31. exprimitur: ex quo suas desumpserè figuræ Gesnerus, & Grevinus Vnde denominetur, dictum fuit in Discursu; nempe ἀπὸ λεύκης, à milio: quia maculis magnitudine & colore milio similibus corpus habet notatum. Nicander ait, priscos illum

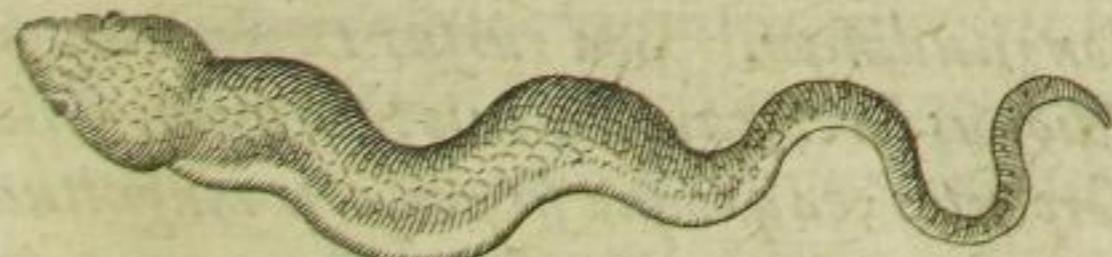
— variis pictum squamis dixisse Leonem: quod scilicet leonis in more ferox sit atq; crudelis. In corpora enim se vibrat: spiris ea inuoluit; adactoq; in claviculas & thora- cem vulnere, sanguinem exugit, leonino omnia ritu. Statu illi crassities non est; authore Nicandro; nec eadem cuius Cen- chriti longitudo.

Esse autem serpentem eximia magnitudinis inde constat, quod

quod Nicander illam prolixum & inamabile monstrum appellat. Truncus & ceruix crassa sunt; cauda tenuis; venter viridis: reliquum corpus varie coloratum. Vedit Cenchrinus Bellonius in Insula Lemno: frequens quoque est in Samo, teste Nicandro. Recto incedit tramite, ruborque ac spinas fugit. Cum recta iter facit, serpit velociter. Cum viam sèpè flectit, tardius; idque ob corporis longitudinem. Hinc qui fugere Cenchrinum volunt, monentur, ne recta currant: sed flexionibus & diuerticulis illius cursum retardent.

Aetius videtur Acontiam & Cenchrinum pro uno eodemque serpente accipere: tetrabibl. 4. serm. 1. c. 27. Vnum enim eundemque serpentem & milij referre colorē: & jaculi instar in homines inuolare scribit: quorū tamen illud Cenchrini: hoc Acontiæ competit: & ex iconibus atque descriptionibus aprobatis authoribus traditis satis constat, duo distinctissima serpentum genera esse.

A S P I S.

Aspis unde nomen habeat, dubitatur. Isidorus vult, sic vocatam esse, quod morsu venenum immittat atq; aspergat. Sed nimis longe hec petita etymologia videtur: cum alijs quoq; serpentes idem faciant. Nisi quis hoc peculiariter illi aspidis speciei tribuere velit, quæ Dryas, siue spuens appellatur. Hæc enim virus suum expuendo animalibus aspergere solet.

Arnoldus eam ab asperitate cutis derivat. Verum hæc ratione Dryinus potius aspidis nomen mereretur: siquidem cutim ob duras rudesque squamas habeat asperrimam.

Eustathius à priuatiua particula α, & verbo σπίζω, quod extendere, & expandere sonat, denominat: quod scil. aspis non in longitudinem sit extensa: sed in orbem convoluta: sicut scutum rotundum, quod veteribus Græcis ἀσπίς dicebatur, referat.

Scholia festes verò Aristophanis non aspidem à scuto: sed scutum ab aspide vocatum censem. Aspis enim quando dormit, in multos circumacta orbes conspicitur. Hinc quia priscorum scuta rotunda erant, aspides nuncupabantur.

Idem arbitratur, appellationem suam nactam esse aspidem ab intensiuia particula α, (habet enim particula hæc & σπηλιὴν, priuatiuam: & επιτιμὴν, siue ἀθροισμὸν, intensiuam & coaceruatiuam, siue collectiuam in compositione significationem:) & verbo σπίζω, extendo: nempe propter scutum, quem edit, sibilum: aut propter corporis, qua predita est, longitudinem. Sed rursus Dryinus magis aspidis cognomine dignus foret: cum Bellonio teste altius sibilet, quam alijs omnes serpentes; ea quoque sit corporis magnitudine, ut idem majorem serpentem neq; viderit, neque nouerit.

Itaque, unde nomen suum aspis acceperit, in medio relinquimus: præsertim cum sciamus, non omnium vocabulorum certas dari origines posse.

V8

*Vt autem ad naturam aspidis accedamus, sciendum,
tres illius species à Galeno l. de ther. ad Pison. c. 8. Aetio tetra-
bibl. & serm. 1. c. 20. & Paulol. s. c. 18. proponi: terrestrem; hi-
rundinaceam: & spuentem.*

Dioscorides & Plinius de aspide quidem agunt; ille l. 6.
c. 38. hic l. 8 c. 23. Sed differentias nullas tradunt; sicut neg.
Nicander in theriacis. Avicenna l. 4. fen. 6. tract. 1 tribus ca-
pitibus de aspide egisse videtur; capite 24. de hirundinacea;
capite 25. de sicca, siue terrestri: & capite 26. de spuente.

Terrestris, quam in Discursu Græcorum more Chersæ-
am nominauimus, juxta Aetium maxima est aspidum: ita
ut quandoque quinq^ucubitorum longitudinem æquet. Spuens,
cui Ptyadis titulum dedimus, bicubitalis reperitur. Hirun-
dinacea, que Chelidonia dicta fuit, vix cubito major inue-
nitur: sic docentibus Aetio & Avicenna. Chersæa juxta
eundem Aetium cineracea est: quanquam & subuiridis con-
spiciatur. Chelidonia in dorso est nigra: circa ventrem alba.
Ptyas itidem cinereo tincta est colore, viridig_z, & ad aureum
declinante.

Eadem secundum Pauli Æginetæ doctrinā pernicioſissimæ
est omnium. Nam ubi collum extendit, & spatij longitudi-
nem mensa est, collimatè venenum in corpora, que ledere sa-
tagit, expuit. Atq_z hac aspidis specie Cleopatra, Ægypti
Regina, mortem sibi consciuit. Cum enim Augustus devi-
cto Antonio apud Actium prælio nauali ipsam captiuam abdu-
cere vellet, ptyadem sinistre mammæ admouit: & ab hac
commorsa statim perijt: satius existimans, mori in dignitate
regia: quam in triumpho captiuam circumduci: Romanisque
spectaculo esse: quemadmodum Galenus, & ex eo Paulus
citatis locis commemorant.

Nicander in genere agens de Aspide, dicit eam esse ter-
ribilem: corpus habere formidabile: caput horrendum: oculos

flammeos: visum obtusum: auditum subtilem: ceruicem tuy-
gidam esse ob squamas sitientes, id est, siccas atq; duras, aspe-
ram: ex grege serpentum pestilentissimam: tam longam,

Extensa queunt quam brachia duci:
Tam crassam,

quam missile telum,
Quod faciens hastas docta faber expolit arte
Pro trucium horrisona taurorum & cæde leonum.

Colore interdum albicante: sèpè vidente: nonnunquā
cinereo: aliquando igneo: sibilum edere grauissonum: præser-
tim cum ira est concita: incedere tardè: porrectumq; pectus at-
tollere: dentes habere & (Greuinus hoc de fæmina intelligit:
mas enim duos solum obtinet: id quod ex Aetij verbis colligit)
maxillæ concavis infixos: quos aliqua ex parte vesicula sub
lingua existens cooperit: in qua venenum inclusum latitat.

Lucanus l. 9. de bello ciuilis scribit, Aspidem calidas solum
inhabitare regiones: & maximè Aphricam: nisi in alias e-
tiam orbis partes invehatur. Verba illius haec sunt:

Ipsa caloris egens gelidum non transit in orbem
Sponte sua, Niliq; tenus metitur arenas.

Sed quis erit nobis lucri pudor? inde petuntur
Huc Libycæ mortes, & fecimus Aspida merces.

Olaus. tamen Magnus l. 21. monet, Aspides etiam aqui-
lonaribus in mudi plagi reperi: scabrosa acute, dura siccitate,
cinereo colore, oculis scintillantibus, longitudine trium, vel
quatuor cubitorū, veneni acumine hominē ante 4. horas inte-
rimentes, nisi opportunis occurratur remedij: theriaca nimirū
Veneta: aut allio cū cereuisia veteri poto: aut succo fraxini bibi-
to: aut furfure emplasti modo imposito. Elevatas supra pectus
ad mediū cubitum incedere, uenenumq; magna in quantitate
diversissimo colore in gutture collectum in resistentem, obui-
umue hominem expuere: accelerimè sub antra & saxa fu-
giendo

giendo se recipere: id quod experientia propria confirmat. Itaque illorum improbat sententiam, qui persuasum habent, serpentes calidas solum incolere oras: duplice ratione moti: primum, quod ob connatam frigiditatem frigidas regiones, ut potest naturae sue inimicas, fugiant. Deinde quod calore calidarum regionum magis multiplicentur: citiusque incrementum capiant. Autem enim monstrare, etiam gelidissimam Septentrionis plagam & plurimos, & pessimos serpentes atere: terrestres, aquatiles, atque marinos: licet quo ad veneninatum Aphricanis debiliores.

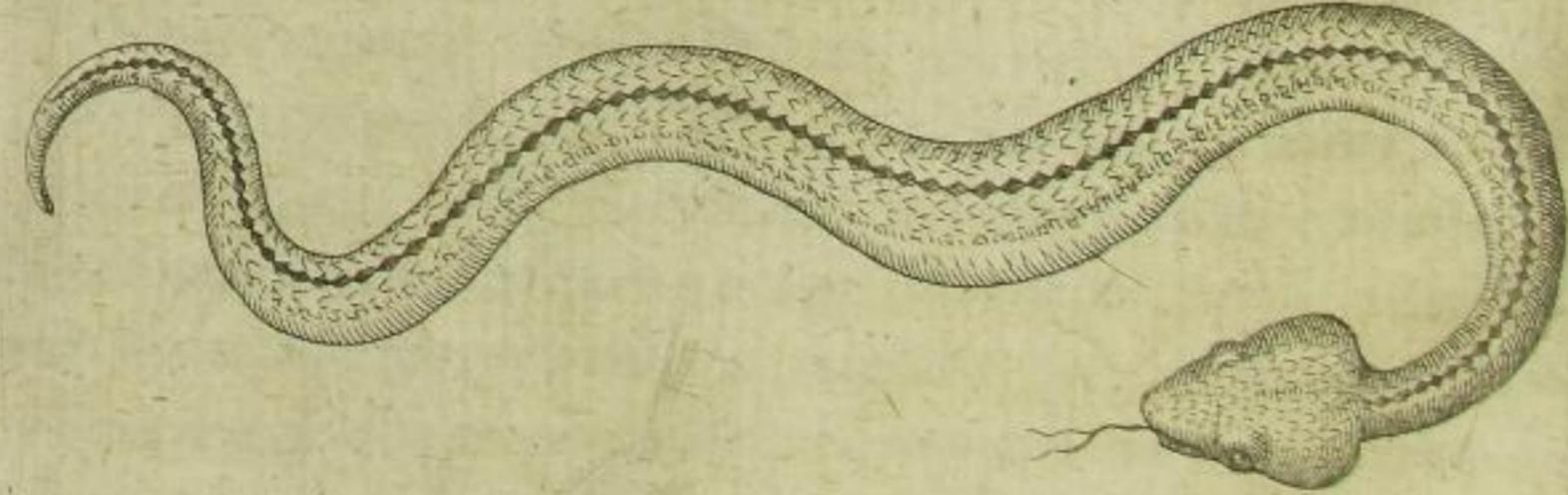
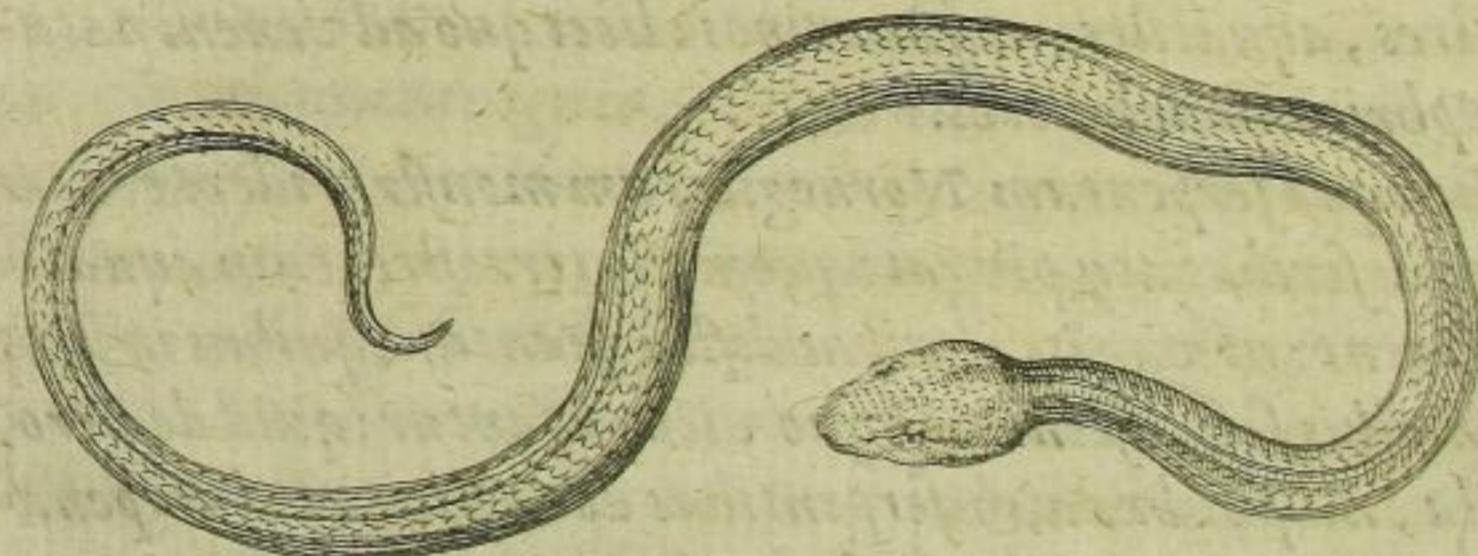
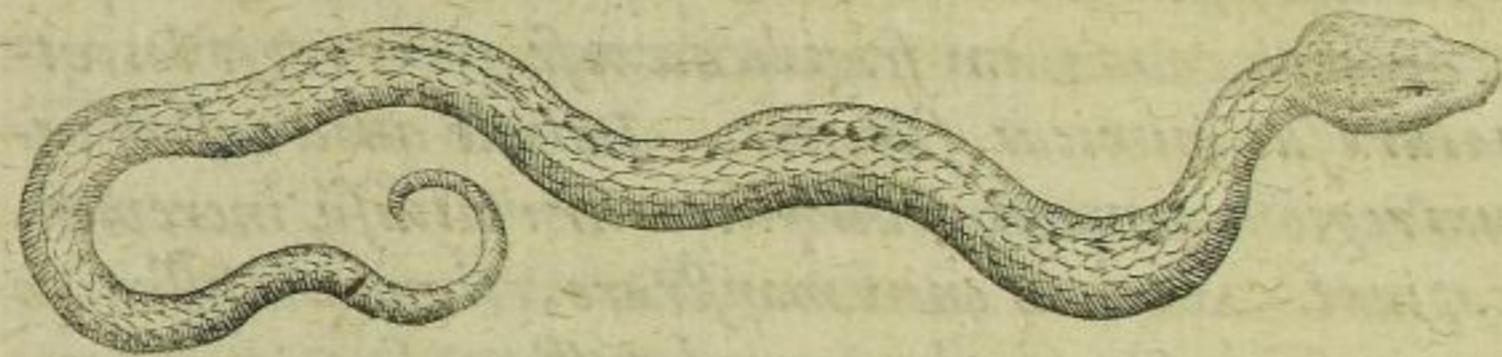
Vide quae serpentum Noruegicorum monstra idem eodem in libro describat atque pingat: quomodo terrestres cum aquaticis pugnant: ut varijs coloribus distinguantur: quibus in locis ac domicilijs se sustentent: quo victu utantur: quid de Bero, Scytala, Amphisbena, & serpentibus domesticis, veluti penatibus in extrema Aquilonis plagae reputatis, tradat.

Bellonius affirmat, nullas in Gallia Aspides obseruari. Hispaniae contra insulas ipsam abundare Pareus notat.

Mentio fit aspidum psalm. 58. 91. 140. Deuternom. 32. Esai. 59.

VIPE-

V I P E R A.

VIperas utriusque sexus figura hæc conspiciendas offert.

Dicta autem est vipera, non quod vi pariat, quemadmodum paulò post demonstrabitur: sed quod viuos pariat fetus. Vnaenam vipera, inquit Aristoteles l. 1. hist. animal. c. 6. & l. 3. c. 1. & l. 5. eiusdem operis c. ultimo, è serpentibus animal in lucem edit. Facit namq; serpentum genera duo: unum ὡοτόνον, oviparum: quod ova generat, certaq; in loco reponit, & postea incubat: alterum ἡωτόνον, viuiparum: quod ova primum intra se gignit: deinde ex ijsdem animal producit productumq; in lucem tandem profert: id quod in genere serpentum soli Viperæ competere credit. Cui etiam Theophrastus l. 7. histor. plant. c. ult. & Nicander in theriacis subscribunt. Sic enim Nicander:

Sola etenim viuo grauidatur viperæ foetu,
Mortua cum reliquum passim genus ova reponat:
Squamigerosque greges per inhospita tesqua propaget.

Hinc monet Amatus Lusitanus comm. in lib. 2. Dioscor. enarrat. 16 rectius viuiperam quam viperam appellari.

Bellonius Viperam viuiparam non negat: negat tamen solam viuiparam inter serpentes esse: idq; exemplo Cerastis & Salamandrar; probat: que non minus quam Viperæ viuum pariunt animal: l. 2. obseruat. c. 54. Idem quoque exemplo Cæculæ, sive Cæciliæ, quam nostrates Blindschleich vocant, planum fieri posset. Notat enim Gesnerus lib. de serpentibus cap. de Cæcilia, uxorem suam gravidam aliquando Cæculam percussisse baculo: moxq; fætus viuos prorepsiisse ex utero. Imò Bellonius quoq; testatur, in una Cæcilia interdum 40 catulos reperiiri.

Cæterum, dividitur Vipera in marem, qui ἔχει: & in fæminam, quæ ἔχει ova appellatur.

Vtraque colore est subflavo, authore Aetio: nigris maculis notata: caput habet planum & latum: oculos subrubros:

R

teste

Tetrab. 4.
serm. I. c. 21.

teste eodem: & cum ira excanduit, sanguineo rubore cornu.
In theriacis. scantes: sic docente Nicandro: linguam aliorum serpentum
Idem. modo in extremitate diuisam: dentes gingivis conditos, &
Plin. l. II. c. membranula quadam lethali veneno referta circumdatos:
37. ceruicem angustam: ventrem crassorem: caudam acuminatam: deniq; cutim squamis obsitam.

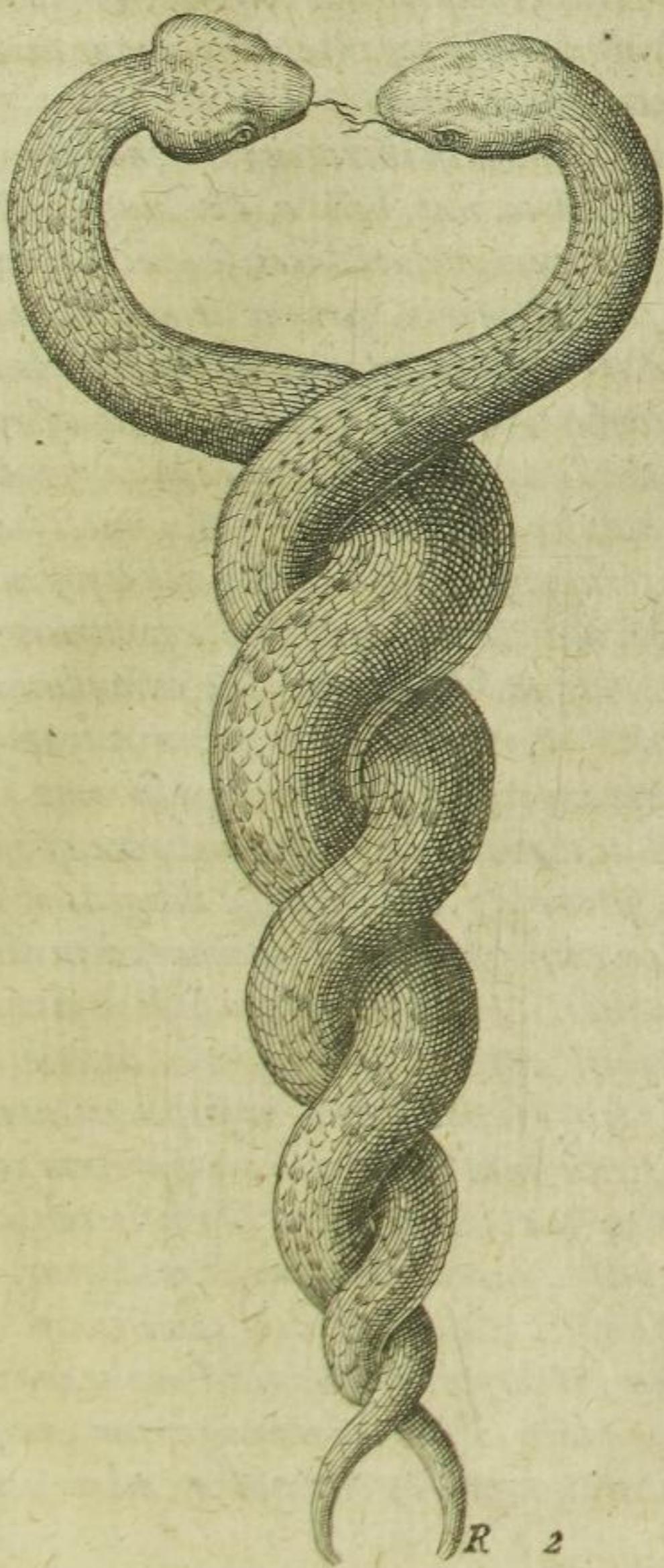
Obseruandum autem hic est, magnam varietatem viperarum & ratione formae externae, & ratione coloris, & ratione magnitudinis, pro locorum & regionum varietate esse: id quod Bellonius etiam l. 2. obseruat. c. 54. monet.

Porro, sicut imas & fœminas multis conueniunt, ita quoq; in quibusdam discrepant. Etenim, fœmina caput habet latius: mas angustius, siue acutius. Fœmina ceruicem obtinet graciliorem: mas crassorem. Fœmina trunko corporis est crassiore & breuiore: mas prolixiore tenuioreq;. Fœmina cauda aceruatum in tenuitatem desinit: maris paulatim extenuatur. Fœmina cauas breuiore est: maris longior. Fœmina 4. caninis est instructa dentibus, mas duobus tantum. Hinc in demorsis à mare vulnuscula bina, à fœmina, quatuor visuntur. Fœmina ingressu ad summum caudæ nititur, sensimq; repit: mas gressum superne circa ventrem firmat, & mouetur velocius alacriusq;.

Videntur viperæ calidas amare regiones, ex quo fit, ut in Germania vix reperiantur: sintq; trochisci viperini aliunde ad nos adferendi.

Alii serpentes hyeme cauernis terræ conduntur: viperæ autem sub saxis latent; teste Aristotele 8. hist. animal. c. 15. quamquam Plinius contrarium doceat l. 8. c. 39. Deuorant, si habere possunt, scorpios: authore Philosopho 8. hist. an. c. 29. Vini sunt cupidissimæ; sicut & serpentes reliqui. Proinde eas aliquo vino cum fictilibus ad sepes posito venantur. Ebriae enī capiuntur; lib. eod. c. 4. Denique aliorum serpentum instar tam vere quam autumno senectutem exuunt. Ibid. c. 17. VIPERÆ

VIPERARUM COEUNTIUM
FIGURA

R 2

Figura

Figure, quæ coeundi pariendique modum in viperis monstrant, hujus quidem loci non sunt; eas tamen apponere placuit, ut, cum in viperarum considerationem inciderimus, obiter ostenderetur, & quomodo coirent, & quomodo parent; præsertim quod discrepantes de utraque actione autorum sententias esse sciremus.

Etenim Nicander in theriacis; Galenus lib. de ther. ad Pison. c. 9. Plinius l. 10. nat. hist. c. 62. aliisque Nicandrum, Galenum, & Plinium, veluti duces, sequuti, tradunt, viperam marem, cum Veneris agitatur stimulis, suaque cum fæmella coire gestit, caput in adapertum fæmelle os immittere, semenque ejaculari. Hanc verò libidinis œstro percitam caput mariti aude amplēcti; illudque emissā genitura dentibus voluptatis dulcedine abrodere. Ex injecto autem spermate, & ad uterum matris delato, viperillas postea nasci; quæ, natura tacite vindictam procurante, genitricis uterum in partu perforent atque disrumpant; sicutq; cum illius interitu in lucem prodeant. Perire ergo parentem utrumq; : mare dum coit: fæminam cum parit: mareq; à fæmina: fæminam à fætu necari. Hinc illi nomen impositum viperæ, quod vīpariat.

Verum, utrumq; fabulosum esse diligens obseruatio docuit. Autò via enim monstrat, viperas eadem ratione coire, quæ serpentes alios. Horum verò coeundi modum eleganter Aristoteles l. 5. hist. animal. c. 4. his verbis describit; quæ pedibus carent, & longos sunt corpore, ut serpentes, ut murena, ijs coitus circumplexu mutuo supinarum partium agitur. Et quidem serpentes ita circumvoluti sibi ipsis coherent, ut unius serpentis bicipitis corpus totum esse videatur. Et lib. i. de generat. animal. c. 7. ait. serpentes coire complexu mutuo, propter ineptam sui corporis formam ad applicandum. Cum enim exigua quadam sui parte conjugantur, nequeunt præ nimia prolixitate adaptari: cumque membris, quibus amplexan-

plexantur, careant, pro ijs agilitate corporis utuntur, complexuque mutuo sese obvoluentes expediunt venerem.

Hactenus Aristoteles. Coeunt autem caudis usq; ad medium corpus conuolutis: masque per penem in externum uteri orificium, quod in postrema ferè caudæ ipsius fæmellæ parte consistit, semen effundit: reliqua verò superiori corporis parte conuolutæ non sunt: sed liberæ, & à se inuicem separata: mutuis tamen osculis sèpius sese excipiunt.

Eadem autò via docet, matres in partu nequaquam periire: sed saluas atque incolumes permanere. Testem hujus rei oculatum habemus Scaligerum, qui exercit. 201. scribit, se in Vincentij Camerini Circulatoris lignea theca enatas viperillas parente salua vidisse. Testem quoq; Matthiolum producimus, q; Coment. in lib. 2 Dioscorid. c. 16. dicit, viperas imprægnatas non raro circumforaneis in capsulis suos peperisse catulos. Testem denique proferimus Amatum Lusitanum, qui Comment. in eundem Dioscoridis librū enarrat. 16 profitetur, & se, & plures alios experientia comprobasse, viperas pyxidibus inclusas citra interitum, citraq; viscerum ac uteritæsionem parere feliciter, ac post partum pluribus diebus supervivere. Quare, cum hæc ita sint, patet, illud quoque à veritate alienum esse, quod à quibusdam memoriae proditum est, nempe Viperam semel tantum parere. Falso enim nituntur fundamento: viperillas scil. dum exitum moliuntur, matris perrumpere uterum: eandemque interficere: quod cum autò via destruat: etiam quod super struitur corruere necesse est.

Verum, sciscitabitur hic fortè quispiam: qua impulsione statuerint quidam, viperillas, dum exeunt, genitricis suæ matricem dilaniare? Respondetur, potissimam errandi causam fuisse locum Aristotelis, qui habetur l. s. histor. animal. c. ultimo: sed male intellectum. Sic enim textus sonat Aristotelicus; τῶν δε ὄφεων μενέχιστος ζωτοκείει εὐαὐτῶν, τῷ

τον ωστοκησας. Ο paulo p̄st: τίκτε δὲ μηδὲ εχίδεια ἐν ὑμέσιν,
οι περιφέγγυυνται τεταῖοι. Ενιοτε δὲ καὶ εσωθεν διαφαγόντα αὐτὰ
εζέργεια.

Quibus verbis Philosophus docet: Viperam primūm in-
tracorpus suum ovaparere: deinde ex ovis catulos generare
membranis, quas in mulieribus secundas vocare solemus, ob-
ductos: hos demūm in partu naturali una cum membra-
nis excludere. Interdum tamen in partu præter-naturali
contingere, ut, dum adhuc in utero continentur catuli, mem-
branas disrumpant: sicque violentia quadam foras exeant.

Vnde Bellonius scribit l. 2. observat c 54. visas sibi vipe-
rillas absq; membranis prognatas.

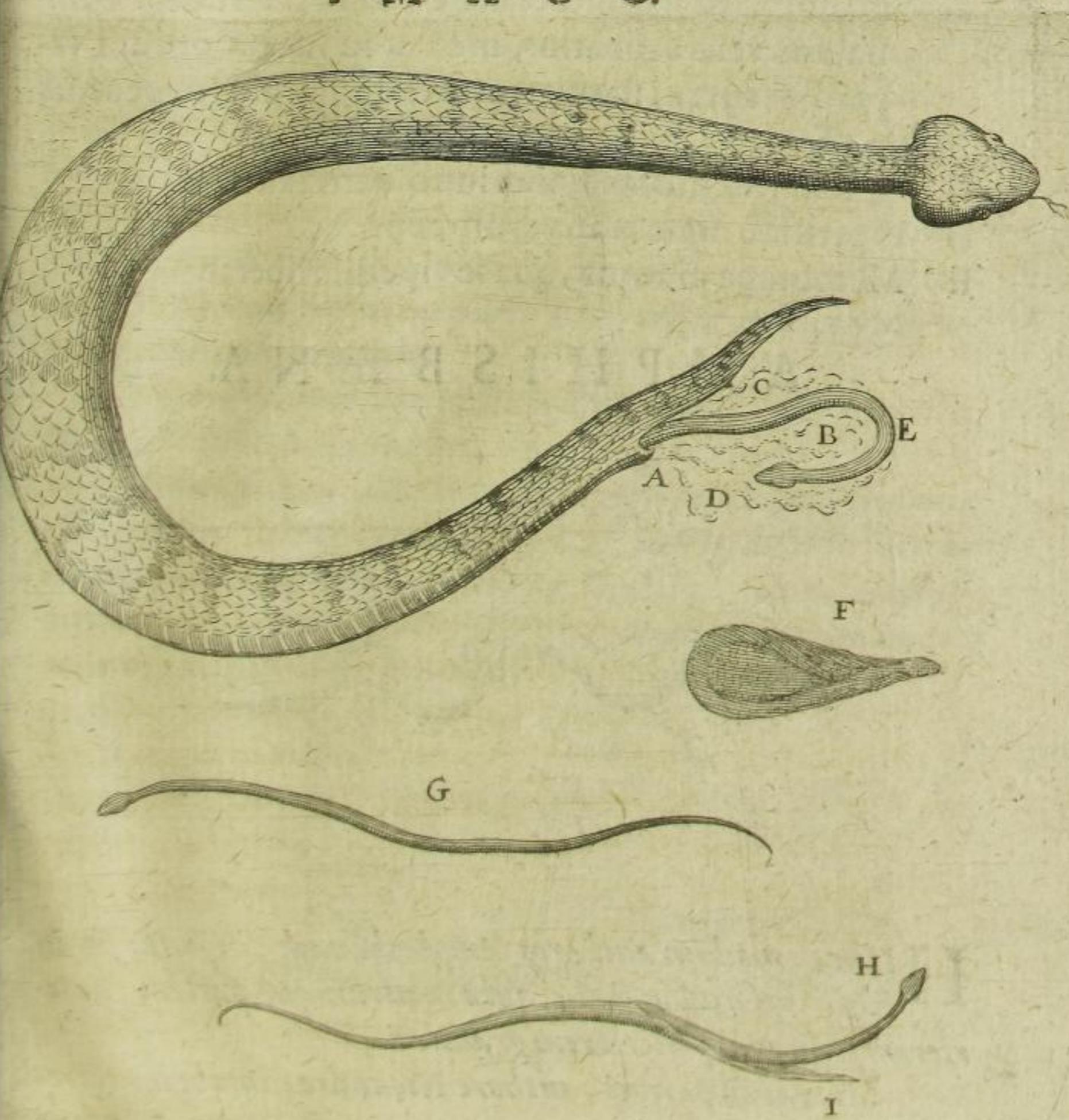
Quod ergo Aristoteles dicit de membranis, id alij vesti-
gijs Plinij insistentes de utero accipiunt

Membranæ, inquit Philosophus, quibus obuoluti sunt
viperarum catuli, aliquando in utero lacerantur: non uterus;
ipsi autem de utero hoc pronunciatum interpretantur. Ita
namq; Plinij verbal. 10. histor. natural. c 62 habent: parit
vipera singulos catulos singulis diebus, 20. ferè numero. Ita-
que ceterit tarditatis impatientes perrumpunt latera, occisa
parente.

Quo loco Plinius duplicem errorem committit primūm,
quia catulos posteriū edendos uteri perforare latera cum in-
ternecione matris affirmat. Deinde, quia statuit, viperam
singulos catulos singulis parere diebus, 20. ferè numero. Quē
errorem etiam Theodorus Gaza sequutus est. Non enim vult
Aristoteles, viperam in partu 20. pluribusue diebus occupari:
& singulis diebus singulos tantum edere fætus. Hoc quippe
falsum esse àvtoψia ostendit: sed docet, viperam catulos o-
mnes una die parere; singulatim tamen, unum post alterum,
aliquo interposito spatio non multos simul, more reliquorum
serpentum, qui confertim ova sua continuo ordine coherentia
exclu-

excludunt. Verba Aristotelis haec sunt: τίνεται δέ εν μηδὲν οὐδέν
ναθεῖται δέ τις λείων ηὔκοτι. Quae Leonicenius sic veritatem: pa-
rit autem una die singulos: parit autem plures quam 20.: non
quod plures perpetuo pariat (parere enim solet interdum pau-
ciores) sed quod frequenter.

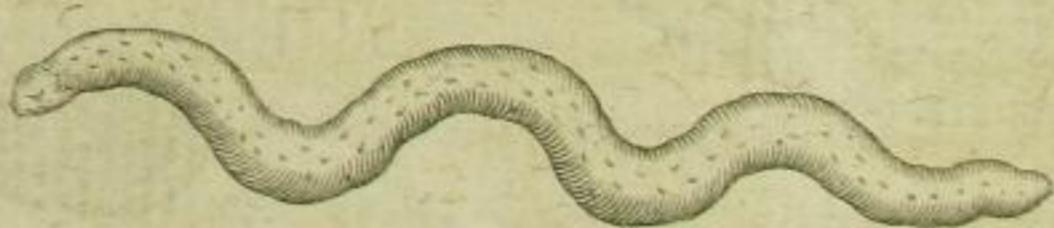
PARENTIS VIPERAÆ IMAGO.

EXPLICATIO CHARA- CTERUM.

- A. Orificio uteri externum.
- B. C. D. Sanguis & foetus excrementa circumfusa.
- E. Viperilla exiens ex utero.
- F. Viperilla membranæ suæ, siue secundæ, adhuc inclusa: quam Aristoteles tertia demum die rumpi vult; Baldus verò Abbatius, mox ut in lucem prodit viperilla, aperiri statuit; intra triduum autem penitus affterri.
- G. Viperilla membranâ, siue in uolucro exuta.
- H. Viperilla è membrana erumpens.
- I. Membrana disrupta, qua se viperilla liberat.

AMPHISBÆNA.

Hunc in modum authores Amphisbænam pingunt: sic dicitam, ὅτι ἀμφὶς βάιν, quia in utramque partem, anteriem scilicet ac posteriorem graditur.

Serpens est parvus, authore Nicandro: lumbrico terrestri haud crassior: Terreus

Terreus est illi color, & densissima pellis,
Plurima quam variè distinctam signa figurant. Nicand.
Genas habet tam latas, ut oculi abscondantur: videaturque
Amphisbena visu carere: id quod rursus Nicander hisce signi-
ficauit versiculis:

Cujus perpetua cœcum est caligine lumen:
Quod latas vtrinque genas porrectaque menta
Plus aliis alto serpentibus aggere tendat.

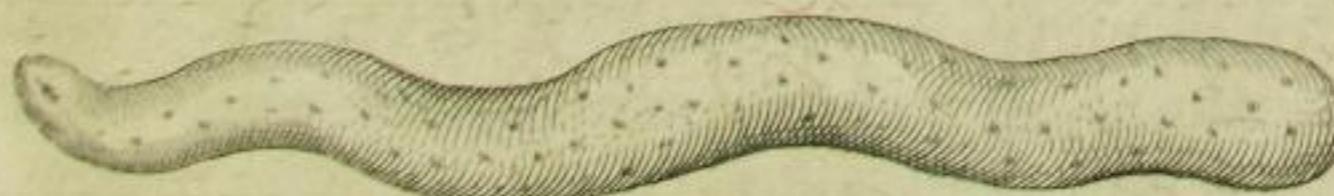
Eadem illi crassities est per uniuersum corporis ductum.
Neq; enim ex crasso corpore intenuem caudam abit: quo fit,
ut qua parte caput, qua cauda posita sit, ègrè internoscatur.
Id quòd etiam in lumbricis terrenis, ventris tineis, birudini-
bus, & quibusdam erucis usu venire solet.

Nicander, Galenus, Plinius, Lucanus, Ælianus, & alij
volunt, Amphisbènam duplicitam esse capite: uno in an-
teriore: altero in posteriore parte sito: instar nauigiorum v-
tring proram habentium.

Verùm contrarium probant Grevinus l. 1. de Venen. c.
16. & Matthiolus comment. in l. 6. Dioscor. c. 48.

Bellonius eam vidit in Lemno: Agricola dicit Germaniae
esse ignotam. Olaus verò Magnus l. 21. in frigidissima Septen-
trionis plaga eam reperiri testatur: scribitq; solam Amphis-
bènam è serpentum genere frigorise committere: primamque
omnium è cæuera sua procedere.

S C Y T A L A.

S

Scylala à τῷ τῆσσαντάλησ, à manubrio ligneo, cui ligo adhæret, dicta fuit. - Est enim illi iuxta Nicandrum crassitie & equalis:

Idem.

Tam prolixa, vagans pluvio quam reptile cœlo,
Quod sœcundâ genus sua gignit viscera tellus.

Amphisbæna perquam similis. Vtraque namque, inquit Aetius tetrabibl. 4. serm. I. c. 30. equaliter crassa est per totum corporis ductum: neutra circa caudam aliorum anguum modo acuminata.

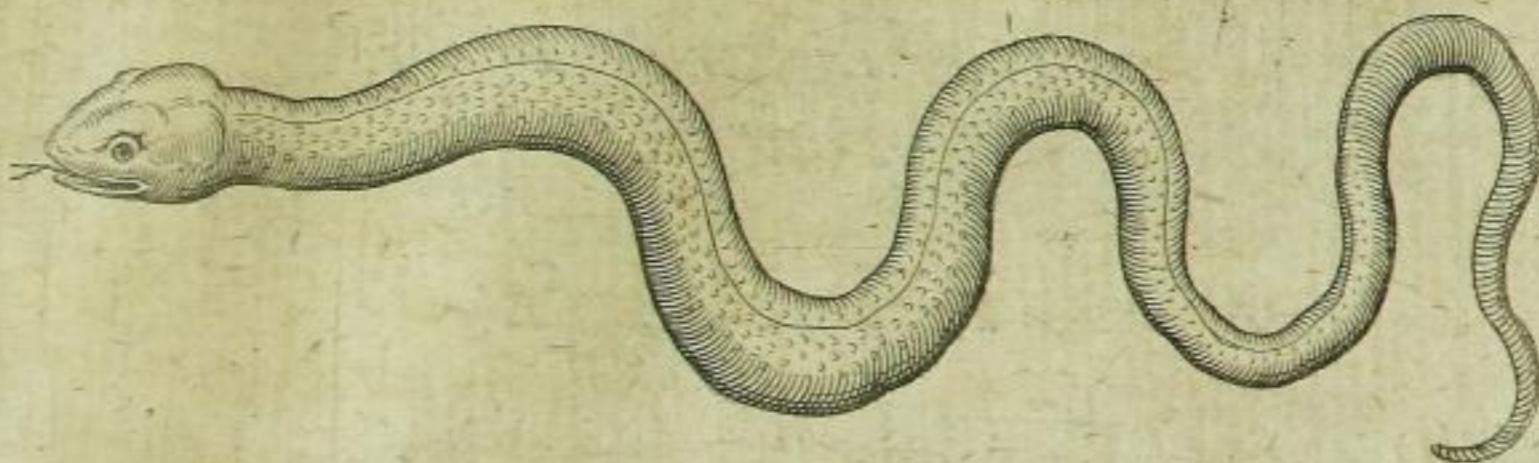
Præterea, in neutra discerni facile potest, juxta quam partem caput aut cauda sit collocata.

Differunt tamen: primum, quia Scytala crassior est. Amphisbæna siquidem lumbricum solum terrestrem crassitie equat. Deinde, quia Scytala reptat πόστω, in partem anteriorem: Amphisbæna πέστω καὶ ὑπόστω, prorsum & retrorsum. Tertio, Amphisbæna varijs quidem in dorso notis est signata: Scytala autem tanta tergi fulget varietate, ut admiratione suæ pulchritudinis spectatores detineat: authoribus Solino & Olae Magno.

Habet insuper hoc peculiare, teste Nicandro, ut, cum alijs serpentes vernali tempore senectam deponant, & quemadmodum Plinius lib. 8. hist. nat. c. 27. nec non libr. 21. c 23. scribit, oculorum aciem fœniculo reficiant: ipsa quidem exuuijs se exoneret: verum fœniculo minimè vescatur: sed per opacæ imi montis decliviam morans se teneat, & multo somno lateat obruta, eque alta terra sua sibi conquirat pabula: ut verbis interpretis Nicandri utar.

HYDRUS.

HYDRUS.

HÆC figura Hydrum, siue Natricem spectandam exhibet De illius etymo, victu, habitatione, & ex parte e-
iam de forma externa dicta quedam fuere in Discursu. Dictis
paucula addere lubet.

Hydrum appellant Græci, ἄτοτε ύδατος, ab aqua: quo-
niam hyeme ac vere in stagnis & paludibus habitat: Latini
Natricem, quasi natricem: & anguem aquatilem, siue pa-
lustrem. Chersydrum vero, ωρα την χέρσον και το ύδωρ, à terra
& aqua: quia aestiuo tempore, cum feruidus solis calor stagna
atque paludes exiccat, terram incolit: Latini Natricem ter-
restrem. Ob loc ergo mutationem nomen quoq; suum mutat:
quemadmodum colligimus ex Aetio tetrab. 4. ferm 1.c. 35.

Idem Aetius, ut & Nicander, Hydrum aspidi terrestri
assimilant: non tamen, inquit, cervicem adeò latam ha-
bet. In longitudinem accrescit insignem: estq; plurimis ma-
culis notatus. Hinc Virgil lib. 3. Georg. eum grandibus no-
tis

eis maculosum vocat: longamq; aluum conuoluere dicit. vi-
sit in Calabria frequentissimè: non tamen alijs regionibus
ignotus hospes. In terracùm degit, seuior est, venenumque
merum nocentiusq; secum gerit. In humidis verò locis hu-
mido victus satiatus, venenum purum non habet: teste Aetio
loco allegato.

De Symptomatibus, quæ morsu infert: deque illorum
cura tractant idem Aetius loco citato: Paulus libr.

s. c. 16. & Dioscorides lib. 6. c.
38. & 40.

F I N I S.

Pharm. gen. 281 ^{hd}

